

พดติกกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น

ศรียุญา เพ็ญนอก

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2555

พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น

ศรียุญา เพ็ญนอก

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2555

**DEMOCRATIC BEHAVIOURS OF STUDENTS, MAHAMAKUT
BUDDHIST UNIVERSITY ISAN CAMPUS,
KHON KAEN PROVINCE**

SARINYA PHUAKNOK

**A THEMATIC PAPER SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF ARTS
DEPARTMENT OF GOVERNMENT
GRADUATE SCHOOL
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY
B.E. 2555 (2012)**

หัวข้อสารนิพนธ์	: พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น
ชื่อนักศึกษา	: ศรีัญญา เผือกนอก
สาขาวิชา	: รัฐศาสตร์การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา	: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร. สุกิจ ชัยมุสิก
ปีการศึกษา	: 2555

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ คือ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น 2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น 4) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในวิจัย คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น จำนวน 211 คน โดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ นำข้อมูลที่ได้มาประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าไคสแควร์ (Chi-Square Test)

ผลการวิจัยพบว่า

1) ปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น เป็นเพศหญิง มากที่สุด ร้อยละ 68.70 เพศชาย ร้อยละ 31.30 มีอายุระหว่าง 18-20 ปีมากที่สุด ร้อยละ 64.50 มีระดับชั้นปีที่ศึกษา ปีที่1 มากที่สุด ร้อยละ 41.20 และสาขาวิชาการศึกษามัธยมศึกษา ร้อยละ 38.40

2) พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก

ทั้ง 4 ด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น ด้านการรับผิดชอบต่อน้ำที่ ด้านการยึดถือประโยชน์ส่วนรวม และด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง

3) เพศและสาขาวิชา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนอายุ และระดับชั้นปีที่ศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น อย่างไม่มีนัยสำคัญ

4) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย ที่สำคัญดังต่อไปนี้ 1) ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น ควรที่จะเคารพสิทธิของกันและกัน ไม่ควรที่ก้าวท้าวในเรื่องส่วนตัวของผู้อื่น 2) ด้านการรับผิดชอบต่อหน้าที่ ควรรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายทุกครั้งและก็ต้องทำให้ดีที่สุด 3) ด้านการยึดถือประโยชน์ส่วนรวม ควรยึดถือประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน 4) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง ควรไปเลือกตั้งทุกครั้งเมื่อมีการเลือกตั้ง

Thematic Title : **Opinion of People in Khon Kaen Municipality towards Duty Performance of Khon Kaen Provincial Election Committee**

Student's Name : **Threephet Srikrapar**

Department : **Government**

Advisor : **Asst. Prof. (Emeritus) Dr. Sukit Chaimusik**

Academic Year : **B.E. 2555 (2012)**

ABSTRACT

The objectives of this thematic paper were as follows; 1) to study personal factors of people in the area of Khon Kaen Municipality, 2) to study opinion of people in Khon Kaen Municipality towards duty performance of Khon Kaen Provincial Election committee, 3) to compare opinion of people in Khon Kaen Municipality towards duty performance of Khon Kaen Provincial Election committee with different sex, age, education, and occupation, and 4) to study suggestions about opinion of people in Khon Kaen Municipality towards duty performance of Khon Kaen Provincial.

Sampling units used in this research were 400 people in the area of Khon Kaen Municipality. The tool used in this research was. The statistics used in this research were frequency, percentage, mean, Standard Deviation, t-test, and One-Way ANOVA. If there was difference with statistical significant, it was analyzed in pair using method of Scheffe.

The results of the research were as follows:

1) Most of the sampling units were female accounting 57.20 %, male 42.80 %, within 31 – 43 years old accounting 37.00 %, holding primary education degree accounting 31.00 %, and employee accounting 24.70 %.

2) In overall, opinions of people in Khon Kaen Municipality towards duty performance of Khon Kaen Provincial were in medium level. When considered each aspect, aspect of election

management, and aspect of participation were in high level and aspect of political parties and aspect of investigation were in medium level respectively.

3) Sampling units with different sex, education, and occupation had different opinion towards duty performance of Khon Kaen Provincial with Statistical significance level at .05. As for sampling units with different age, it had no different opinion towards duty performance of Khon Kaen Provincial.

4) Sampling units suggested important suggestions about opinion towards duty performance of Khon Kaen Provincial which were as follows: 1) aspect of election management; should arrange staffs for election, 2) aspect of political parties; Election Commission of Thailand (ECT) should respect each other and be fair with all sides, 3) aspect of participation; should give chance to people to have participation more than this, and 4) aspect of investigation; ECT should be justified with all sides.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ เพราะได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากหลายฝ่าย ผู้วิจัยจึงขอขอบคุณสถาบัน องค์กร และบุคคลที่ได้ให้ความกรุณาช่วยเหลือดังต่อไปนี้

ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตอีสานและคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แนะแนวทางการเขียนสารนิพนธ์แก่ผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ พิเศษ ดร.สุกิจ ชัยมุสิก อาจารย์ที่ปรึกษา และท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พุทธิรักษ์ ปราบนอก ที่กรุณาให้คำแนะนำ และสละเวลาตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เพื่อให้ได้สารนิพนธ์ที่ถูกต้องสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์สำเร็จ จันทรสุวรรณ รองศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ บัวสุข และนายเอกชาติ สุขเสน ผู้เชี่ยวชาญ ที่ได้กรุณาตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ ขอกราบขอบพระคุณรองอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตอีสาน ที่อนุญาตให้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการวิจัย และขอขอบคุณนักศึกษา มหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสานทุกคนที่กรุณาตอบแบบสอบถาม ทำให้งานวิจัยสำเร็จและมีความถูกต้องครบถ้วน สมบูรณ์

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ที่ได้ช่วยเหลือและติดต่อประสานงานให้ตลอดมา รวมถึงบุคลากรห้องสมุดของมหาวิทยาลัยทุกท่านที่อำนวยความสะดวกในการค้นคว้า

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดา-มารดา ที่ได้อบรม สั่งสอน เลี้ยงดู สนับสนุน ให้การศึกษาผู้วิจัยตั้งแต่วัยเยาว์และขอขอบพระคุณเพื่อนๆ พี่ๆร่วมรุ่นที่ให้กำลังใจและขอขอบพระคุณอีกหลาย ๆ ท่านที่มีไ้เอ่ยนามไว้ ณ ที่นี้ แต่ได้ให้ความอนุเคราะห์ ส่งเสริมให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี หากมีข้อผิดพลาดและบกพร่องประการใดผู้วิจัยขอน้อมรับไว้เพื่อปรับปรุงต่อไป

ศรีัญญา เผือกนอก

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญแผนภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 สมมติฐานของการวิจัย	3
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	4
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	4
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
2.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรม	7
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย	16
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย	23
2.4 สภาพพื้นที่ที่ศึกษา	43
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	49
2.6 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	53

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	56
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	56
3.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง	57
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	59
3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	59
3.5 การวัดค่าตัวแปร	61
3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล	63
3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล	64
3.8 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	64
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	66
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลวิเคราะห์ข้อมูล	67
4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล	67
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	68
ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	68
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น	70
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับ พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัย มหา มกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัด ขอนแก่น	75
ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของ นักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขต อีสาน จังหวัดขอนแก่น	80

บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	84
5.1 สรุปผลการวิจัย	85
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	87
5.3 ข้อเสนอแนะ	93
บรรณานุกรม	94
ภาคผนวก	99
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม	100
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	106
ภาคผนวก ค หนังสือขออนุญาตแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ	108
ภาคผนวก ง แบบประเมินดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม	112
ภาคผนวก จ หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล	118
ภาคผนวก ฉ คำสัมประสิทธิ์แอลฟา	120
ประวัติผู้วิจัย	123

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 3.1	แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาระดับปริญญาตรีภาคปกติ	58
ตารางที่ 4.1	แสดงจำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามเพศ	68
ตารางที่ 4.2	แสดงจำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามอายุ	68
ตารางที่ 4.3	แสดงจำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามระดับชั้นปีที่ศึกษา	69
ตารางที่ 4.4	แสดงจำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามสาขาวิชา	69
ตารางที่ 4.5	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลระดับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่นโดยรวมและรายด้าน	70
ตารางที่ 4.6	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลระดับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น	71
ตารางที่ 4.7	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลระดับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ด้านการรับผิดชอบหน้าที่	72
ตารางที่ 4.8	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลระดับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ด้านการยึดถือประโยชน์ส่วนรวม	73
ตารางที่ 4.9	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลระดับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง	74
ตารางที่ 4.10	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น	75
ตารางที่ 4.11	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น	76

ตารางที่ 4.12	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นปีที่ศึกษากับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น	77
ตารางที่ 4.13	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสาขาวิชากับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น	78
ตารางที่ 4.14	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น โดยรวม	79
ตารางที่ 4.15	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น	80
ตารางที่ 4.16	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ด้านการรับผิดชอบต่อหน้าที่	81
ตารางที่ 4.17	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ด้านการยึดถือประโยชน์ส่วนรวม	82
ตารางที่ 4.18	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง	83

สารบัญแผนภาพ

หน้า

แผนภาพที่ 2.1	โครงสร้างการแบ่งส่วนงานของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน	48
แผนภาพที่ 2.2	แสดงสรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	55

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ ซึ่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยโดยที่ยึดหลักการที่ว่า ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ เป็นระบอบการปกครอง ที่ยกย่อง คุณค่า เคารพในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์และเชิดชูหลักความเสมอภาค และเสรีภาพของมนุษย์ การที่จะพิจารณาว่าประเทศใดเป็นประชาธิปไตยหรือไม่ รัฐธรรมนูญนั้นกำหนดให้ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย รัฐบาลใดได้รับการยอมรับว่าเป็นประชาธิปไตยนั้นจะต้องมีคุณลักษณะคือ เป็นรัฐบาลของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน การปกครองโดยประชาชนตามความเป็นจริงแล้วหมายถึง การปกครองในระบอบผู้แทน การปกครองเพื่อประชาชนก็คือ การปกครองที่มุ่งผลประโยชน์สูงสุดให้เกิดแก่ประชาชนยึดมั่นหลักการที่ดั่งาม เป็นผู้อุทิศตนเพื่อรับใช้ประชาชน ไม่ใช่เป็นแสวงหาอำนาจและความร่ำรวยโดยอาศัยประชาชนเท่านั้น¹

อริสโตเติล (Aristotle)² ได้กล่าวว่า “มนุษย์เป็นสัตว์สังคม” (Social Animal) นั้นหมายความว่า มนุษย์จะมีชีวิตอยู่ร่วมกันเป็นหมู่เหล่ามีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กันในวงสมาชิกชีวิตมนุษย์ย่อมไม่สมบูรณ์ หากอยู่ในเฉพาะวงแคบๆ คือในหมู่ญาติพี่น้อง ระดับครอบครัว หรือในระดับหมู่บ้าน แม้กระทั่งหลายๆหมู่บ้าน ซึ่งมีคนไม่มากนักเพราะมนุษย์จึงจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยกันตลอดเวลา คือในความเป็นประชาธิปไตยนั้นมนุษย์จะต้องอยู่ร่วมกัน อาศัยกันมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยและอาศัยการมีความรู้สึกร่วมกันในการมีส่วนร่วมของประชาชนในสังคมนั้นๆเป็นสำคัญ วัฒนธรรมทางการเมืองนั้นมีผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลเป็นตัวกำหนด วิธีการของแต่ละคนที่จะตอบโต้ต่อเหตุการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นและพฤติกรรมที่

---

¹สืบตำรวจเอกโกศล อดทน, ทศนคติทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย : ศึกษาเฉพาะกรณีเจ้าหน้าที่ศูนย์สืบสวนสอบสวนตำรวจภูธรภาค 4, สารนิพนธ์ศาสตราจารย์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), 2549, หน้า 1.

²ศ.พิเศษ ดร.จิโรช วิระชัยและคณะ, รัฐศาสตร์ทั่วไป, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2547), หน้า 35.

แสดงออกมาในลักษณะใด ต้องอาศัยการกล่อมเกลາทางการเมืองเป็นพื้นฐาน ซึ่งได้จากสถาบันต่าง ๆ นั้นเอง³

นอกจากนี้การเมืองเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตมนุษย์ เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์ทุกรูปทุกนาม ไม่ว่ามนุษย์จะอยู่แห่งหนตำบลใด ก็ไม่อาจหลีกเลี่ยงจากอิทธิพล อำนาจ หรือแรงกระทบกระเทือนของการเมืองไทย ไม่ว่ามนุษย์จะเข้าใจในลักษณะหรือกระบวนการทางการเมืองหรือไม่ก็ตาม พฤติกรรมโดยธรรมชาติของมนุษย์ย่อมเกี่ยวพันหรือผูกพันกับการเมืองอาจหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งนี้ก็ด้วยเหตุที่ว่า มนุษย์นั้น โดยธรรมชาติเป็นสัตว์การเมือง ยิ่งในสังคมปัจจุบันการเมืองยิ่งเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของคนเรามากขึ้น การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองแต่ละครั้งย่อมมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนเราทั้งสิ้น⁴

นอกจากนี้สภาพสังคมนับว่ามีบทบาทต่อพฤติกรรมทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็ปัจจัยในด้านความเจริญทางสังคม สภาพแวดล้อมของสังคม หรือผู้นำในสังคม ระดับการศึกษาของคนในสังคม สภาพความเป็นอยู่ของคนในสังคม เมื่อคนในสังคมมีความพร้อมในปัจจัยที่กล่าวมาในข้างต้นมาก ย่อมส่งผลให้มีพฤติกรรมทางการเมืองค่อนข้างจะดีกว่า สังคมขาดความพร้อมในปัจจัย ดังกล่าว มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น เป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐและเป็นมหาวิทยาลัยทางพระพุทธศาสนาเป็นสถานศึกษาของพระภิกษุสามเณร และต่อมาก็เปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไปได้เข้าศึกษา เป็นสถาบันการศึกษาที่ทำการเปิดสอนหลักสูตรเกี่ยวกับการเมืองการปกครองเป็นหลักสูตรหนึ่งในคณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง ซึ่งเปิดทำการสอนทั้งในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท เนื่องจากสาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครองเป็นการศึกษาเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง การบริหารรัฐกิจ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เป็นต้น ดังนั้นนักศึกษาจะต้องมีการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง หรือติดตามข่าวสารทางการเมืองเป็นประจำ ทำให้เกิดการแสดงออกทางพฤติกรรมทางการเมืองอยู่ตลอดเวลา และนักศึกษายังได้รับการกล่อมเกลາทางการเมืองอยู่เป็นประจำ เช่น การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง การวิพากษ์วิจารณ์สถานการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ดังนั้นการศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองจึงเป็นการแสดงออกของพฤติกรรมทางการเมืองไปในทิศทางใด ในการศึกษาวิเคราะห์ความคิดเห็นของ

---

³ศิริวิมล เปี่ยมวิทย์คุณ, วัฒนธรรมทางการเมืองของนักศึกษาปริญญาโท : ศึกษาเปรียบเทียบคณะรัฐศาสตร์กับคณะบริหารรัฐกิจ, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง), 2547, หน้า 1-2.

⁴พรอัมรินทร์ พรหมเกิด, สังคมวิทยาการเมือง, (ขอนแก่น : โรงพิมพ์คลังน่านาธรรม, 2545), หน้า 2.

นักศึกษาย่อมจะช่วยให้เห็นปัญหาเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง หากมีพฤติกรรมทางการเมืองที่ไม่ค่อยจะเอื้ออำนวยต่อระบอบประชาธิปไตยการพัฒนาทางการเมืองของไทยก็จะเป็นเรื่องที่ยากจะพัฒนาได้ยากยิ่งขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น

1.2.2 เพื่อศึกษาพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น

1.2.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น

1.2.4 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

1.3.1 เพศมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น

1.3.2 อายุมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น

1.3.3 ระดับชั้นปีที่ศึกษามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น

1.3.4 สาขาวิชามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตด้านพื้นที่ที่ศึกษา ได้แก่ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น

1.4.2 ขอบเขตด้านประชากรที่ศึกษา ได้แก่ นักศึกษาคฤหัสถ์ ภาคปกติ ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่นที่ลงทะเบียนเรียน ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 448 คน

1.4.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ พฤติกรรมประชาธิปไตย มีทั้งหมด 4 ด้าน คือ

- 1) ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น
- 2) ด้านการรับผิดชอบต่อหน้าที่
- 3) ด้านการยึดถือประโยชน์ส่วนรวม
- 4) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง

1.4.4 ขอบเขตด้านระยะเวลาที่ศึกษา ได้แก่ ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2554

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1.5.1 ทำให้ทราบปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น

1.5.2 ทำให้ทราบพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น

1.5.3 ทำให้ทราบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น

1.5.4 ทำให้ทราบข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสานจังหวัดขอนแก่น

1.5.5 สามารถนำข้อมูลจากการวิจัยไปใช้ประกอบกิจกรรมต่างๆเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

พฤติกรรม หมายถึง อาการหรือการแสดงออกหรือปฏิกิริยาของบุคคลที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่างๆ ที่อยู่รอบตัวในชีวิตประจำวัน ซึ่งอาการหรือการแสดงออกหรือปฏิกิริยาที่แสดงออกมานั้น อาจจะเป็นไปในทางบวกหรือทางลบก็ได้ ทั้งที่แสดงออกมาโดยรู้ตัวและไม่รู้ตัว และสามารถสังเกตได้ บันทึกหรือวัดได้ด้วยเครื่องมือ ซึ่งปฏิกิริยาและกิจกรรมทุกชนิดที่มนุษย์แสดงออกอาจจะเป็นรูปธรรมหรือนามธรรม ก็ได้

พฤติกรรมประชาธิปไตย หมายถึง พฤติกรรมอาการหรือการกระทำ ตลอดจนความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่อยู่ภายในจิตใจในลักษณะของความรู้สึกในด้านต่างๆ ที่แสดงออกมาทางกาย วาจา ได้แก่ 1) การเคารพสิทธิผู้อื่น 2) การรับผิดชอบต่อหน้าที่ 3) การยึดถือประโยชน์ส่วนรวม 4) การมีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมทางการเมือง เป็นไปตามวิถีทางการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวม

ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น คือ เป็นการยึดมั่นในสิทธิเสรีภาพและหน้าที่ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดและตามที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองคนไทยให้ใช้สิทธิและเสรีภาพในขอบเขตที่ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น คือในการเคารพสิทธิเสรีภาพเราต้องให้สิทธิเสรีภาพและหน้าที่กับทุกฝ่าย เช่น การเคารพสิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่นที่มีต่อครอบครัวชุมชน สังคมและประเทศชาติ สิทธิเสรีภาพในการประกอบอาชีพ การติดต่อสื่อสารทางวิชาการ การนับถือศาสนา ซึ่งไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน เป็นต้น

ด้านความรับผิดชอบต่อหน้าที่ หมายถึง เป็นพฤติกรรมการแสดงออกในลักษณะของความตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งความรับผิดชอบนั้นจะช่วยให้คุณสามารถปฏิบัติหน้าที่ตามแบบประชาธิปไตยด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างถูกต้องโปร่งใส เช่น ความรับผิดชอบต่อตนเอง ความรับผิดชอบต่อครอบครัว ความรับผิดชอบต่อเพื่อน ความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา ความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นต้น

ด้านการยึดถือประโยชน์ส่วนรวม หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกในทางกาย วาจา ทางด้านการรักษาผลประโยชน์ของประเทศชาติ มีการปฏิบัติตามกฎหมาย รักษาผลประโยชน์ของชาติบ้านเมือง การทำงานร่วมกันอย่างสันติวิธี รู้จักการประนีประนอม มีความเสียสละ มีการวางแผนการทำงาน มีการระดมความคิดร่วมกันเพื่อประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม ตลอดจนการบำรุงรักษา ทรัพยากร ทรัพย์สินของประเทศชาติ เพื่อให้อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง เป็นพฤติกรรมแสดงออกทางการเมืองที่ถูกต้องตามกฎหมาย เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง มีการดำเนินงาน ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาทางการเมือง การมีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิ

เลือกตั้ง การประท้วง มีการชักชวนให้ผู้อื่นสนทนาเรื่องการเมือง รับฟังข่าวสารทางการเมือง ติดตามการหาเสียงของนักการเมือง ช่วยผู้สมัครรับเลือกตั้งหาเสียง เป็นต้น

ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง เรื่องที่เกี่ยวกับส่วนประกอบหรือคุณสมบัติเฉพาะส่วนบุคคล ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคปกติ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ในการศึกษาครั้งนี้จำแนกได้ดังนี้

เพศ หมายถึง เพศของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ เพศชายและเพศหญิง

อายุ หมายถึง อายุของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้

ระดับชั้นปีที่ศึกษา หมายถึง ระดับชั้นปีที่นักศึกษากำลังศึกษาเล่าเรียนตามระบบการศึกษา ของรัฐหรือที่รัฐเทียบเท่าของนักศึกษาผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 ชั้นปีที่ 4

สาขาวิชา หมายถึง สาขาวิชาที่นักศึกษากำลังศึกษาเล่าเรียนตามระบบการศึกษาของรัฐหรือ ที่รัฐเทียบเท่าของนักศึกษาผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง สาขาวิชาภาษาอังกฤษ สาขาวิชาการศึกษาดุริยางค์ สาขาวิชาการศึกษาภาษาอังกฤษ สาขาวิชาสังคม สงเคราะห์ศาสตร์

นักศึกษาคฤหัสถ์ หมายถึง ผู้เรียนที่ลงทะเบียนเรียนภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2554 ระดับปริญญาตรีภาคปกติ (จันทร์-ศุกร์) ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดและผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 2.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรม
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย
- 2.4 สภาพพื้นที่ที่ศึกษา
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.6 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรม

2.1.1 ความหมายของพฤติกรรม

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 ให้ความหมายของคำว่า “พฤติกรรม” ไว้ว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำหรืออาการที่แสดงออกทางกล้ามเนื้อ ความคิด และความรู้สึกเพื่อตอบสนองสิ่งเร้า¹ สอดคล้องกับ พจนานุกรมภาษาอังกฤษ² ให้ความหมาย คำว่า พฤติกรรม โดยใช้ คำว่า behavior หรือ behaviour แปลว่า ปฏิบัติตัว ทำตัวให้ดี ความประพฤติ พฤติการณ์ คุณสมบัติ แสดงคุณสมบัติ อาการ แสดงอาการ พร้อมกันนี้ กิ่งแก้ว ทรัพย์พระวงศ์ และสุจิตรา แดงอินทวัฒน์ ได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง การกระทำทุกอย่างของมนุษย์ทั้งที่ทำโดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตาม แต่สามารถสังเกตได้ บันทึกหรือวัดได้ด้วยเครื่องมือ³ นอกจากนั้น เทพพร มังธานี ให้ความหมาย

---

¹ราชบัณฑิต, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542, พิมพ์ครั้งที่ 1, (กรุงเทพมหานคร :ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์, , 2546), หน้า 768.

²SO SETHAPUTRA, NEW MODEL ENGLISH-THAI DICTIONARY, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2545), หน้า 50.

³กิ่งแก้ว ทรัพย์พระวงศ์ และสุจิตรา แดงอินทวัฒน์,จิตวิทยาทั่วไป (GENERAL PSYCHOLOGY),พิมพ์ครั้งที่ 1,(กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลศรีสงวนการพิมพ์, 2532), หน้า3.

พฤติกรรม ว่า การกระทำทั้งที่มีมโนธรรมและไม่มโนธรรมอยู่ด้วย⁴ ในขณะเดียวกัน ชวนพิศ ทองทวี⁵ ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง การกระทำทุกอย่างของมนุษย์ไม่ว่าผู้นั้นจะรู้ตัวหรือไม่และผู้อื่นจะสังเกตได้หรือไม่ก็ตาม ซึ่งสอดคล้องกับ จารึก ชุกิตติกุล⁶ ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง ความประพฤติต่างๆ โดยทั่วไป พฤติกรรมดังกล่าวจะเป็นพฤติกรรมในการปฏิบัติซึ่งกระทำเป็นปกติอยู่ในชีวิตประจำวัน นอกจากนั้น สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต⁷ ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง สิ่งทีบุคคลกระทำ แสดงออกมา ตอบสนอง หรือโต้ตอบสิ่งใดสิ่งหนึ่งในสภาพการณ์หนึ่งที่สามารถสังเกตเห็นได้ ซึ่งสอดคล้องกับ พรรณราย ทรัพย์ะประภา⁸ ให้ความหมาย พฤติกรรม ไว้ว่า หมายถึง การกระทำซึ่งบ่งบอกความรู้สึกภายในจิตใจพฤติกรรมภายใน อันหมายถึงการทำงานของระบบต่างๆ ภายในร่างกายของคนเราซึ่งมีผลกระทบถึงพฤติกรรมภายนอก ในขณะเดียวกัน สิทธิโชค วรรณสันติกุล⁹ ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง ปฏิบัติกริยาและกิจกรรมทุกชนิดที่มนุษย์แสดงออกทางรูปธรรม นามธรรม ตลอดเวลา สังเกตได้ด้วยประสาทสัมผัส วาจา และการกระทำ ซึ่งสอดคล้องกับ โยธิน ศันสนยุท¹⁰ ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง การกระทำที่สังเกตได้ เช่น การพูด การเดิน การเดินของหัวใจ การรับรู้ การคิด การจำ และการรู้สึก การกระทำที่สังเกตไม่ได้ เช่น ผู้กระทำรู้ตัว ไม่รู้ตัว หรือเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ เป็นการกระทำเพื่อตอบสนองความ

⁴เทพพร มังธานี, เอกสารประกอบการเรียนการสอนรายวิชา 419210 จริยศาสตร์ (Ethics), (ขอนแก่น : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น), หน้า 5.

⁵ชวนพิศ ทองทวีและคณะ, การติดตามผลบัณฑิตปริญญาตรีครุศาสตร์ สาขาการศึกษาในชนบท, (มหาสารคาม : คณะวิชาครุศาสตร์ วิทยาลัยครูมหาสารคาม, 2520), หน้า 5.

⁶จารึก ชุกิตติกุล, กิจกรรมนิทรรศการ "ครุคอมพิวเตอร์ของแผ่นดิน" 18-20 สิงหาคม 2542, พิมพ์ครั้งที่ 1, (เพชรบุรี : คณะคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีชั้นสูง สถาบันราชภัฏเพชรบุรี, 2542), หน้า 5.

⁷สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม (Theories and techniques in behavior modification), (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536), หน้า 2-3.

⁸จิตวิทยาในการจัดการกับบุคคลที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา, 17 มิถุนายน 2552, <http://www.rural.chula.ac.th/Relation/Board/show.php?id=65>.

⁹สิทธิโชค วรรณสันติกุล, จิตวิทยาสังคม : ทฤษฎีและการประยุกต์ (Social psychology: theories and applications), (กรุงเทพมหานคร : ซีเอ็ดดูเคชั่น, 2546), หน้า 9 – 11.

¹⁰โยธิน ศันสนยุท และคณะ, มนุษย์สัมพันธ์ : จิตวิทยาการทำงานในองค์กร, พิมพ์ครั้งที่ 3, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ, 2535), หน้า 3.

ต้องการของแต่ละบุคคล ซึ่งสัมพันธ์กับสิ่งกระตุ้นภายในและภายนอก และโกลเดนสัน¹¹ (Goldenson) ได้ให้คำจำกัดความของพฤติกรรมไว้ว่า เป็นการกระทำหรือตอบสนองการกระทำทางจิตวิทยาของแต่ละบุคคล และเป็นปฏิสัมพันธ์ในการตอบสนองสิ่งกระตุ้นภายในหรือภายนอก รวมทั้งเป็นกิจกรรมการกระทำต่างๆที่เป็นไปอย่างมีจุดหมายสังเกตเห็นได้หรือเป็นกิจกรรมการกระทำต่างๆ ที่ได้ผ่านการใคร่ครวญแล้วหรือเป็นไปอย่างไม่รู้ตัว

สรุปว่า พฤติกรรม หมายถึง อาการหรือการแสดงออกหรือปฏิกิริยาของบุคคลที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่างๆ ที่อยู่รอบตัวในชีวิตประจำวัน ซึ่งอาการหรือการแสดงออกหรือปฏิกิริยาที่แสดงออกมานั้นอาจจะเป็นไปในทางบวกและทางลบก็ได้ ทั้งที่แสดงออกมาโดยรู้ตัวและไม่รู้ตัว และสามารถสังเกตเห็นได้ บันทึกหรือวัดได้ด้วยเครื่องมือ ซึ่งปฏิกิริยาและกิจกรรมทุกชนิดที่มนุษย์แสดงออกอาจจะเป็นรูปธรรม นามธรรม ก็ได้

2.1.2 ประเภทของพฤติกรรม

ลิตธิโซค วรานูสันติกุล¹² แบ่งพฤติกรรมออกเป็น 2 ประเภท คือ พฤติกรรมภายนอก (Overt Behavior) ซึ่งเป็นการกระทำที่สังเกตเห็นได้ด้วยประสาทสัมผัสหรืออาจใช้เครื่องมือช่วย และพฤติกรรมภายใน (Covert Behavior) ซึ่งเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ บุคคลอื่นไม่สามารถสังเกตเห็นได้

กิ่งแก้ว ทรัพย์พระวงศ์ และสุจิตรา แดงอินทวัฒน์¹³ แบ่งพฤติกรรมออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. พฤติกรรมภายนอก (Overt Behavior) เป็นพฤติกรรมที่ปรากฏออกมาให้เห็นภายนอก มี 2 ลักษณะ คือ

1.1) พฤติกรรมแบบ Molar เป็นพฤติกรรมหน่วยใหญ่ที่สังเกตเห็นได้ด้วยตาเปล่า โดยไม่ต้องอาศัยเครื่องมือช่วย เช่น การเคลื่อนไหวของร่างกาย การเดิน ยืน หัวเราะ การเขียนหนังสือ ฯลฯ

1.2) พฤติกรรมแบบ Molecule เป็นพฤติกรรมหน่วยย่อยที่ต้องอาศัยเครื่องมือช่วยในการสังเกตพฤติกรรม เช่น การเปลี่ยนแปลงของร่างกาย การไหลเวียนของโลหิต การเต้นของหัวใจ ความดันโลหิต กระแสประสาทในสมอง ฯลฯ

¹¹Robert M. Goldenson and others, อังใน วรเทพ เวียงแก, “พฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษาภาคฤดูร้อน ภาคปกติเข้า มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน อำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น”, (รายงานการวิจัยมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน), 2552, หน้า 10.

¹²เรื่องเดียวกัน, หน้า 11.

¹³เรื่องเดียวกัน, หน้า 3.

2. พฤติกรรมภายใน (Covert Behavior) เป็นพฤติกรรมที่ไม่ปรากฏออกมาให้เห็น เช่น ความคิด ความตั้งใจ ความสนใจ ความรู้สึก อารมณ์ แรงจูงใจ ความคาดหวัง ความเชื่อ ฯลฯ

ชัยพร วิชชาวุธ¹⁴ แบ่งพฤติกรรมออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. พฤติกรรมภายนอก (Overt Behavior) เป็นพฤติกรรมที่ผู้อื่นสังเกตได้ โดยใช้ประสาทสัมผัสหรือใช้เครื่องมือ พฤติกรรมภายนอกแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1.1) พฤติกรรมภายนอกที่ไม่ต้องอาศัยเครื่องมือในการสังเกต คือ พฤติกรรมที่สามารถสังเกตได้ง่าย เช่น การเคลื่อนไหวของแขนขา การเต้นของหัวใจ เป็นต้น เรียกว่า พฤติกรรมโมลาร์ (Molar)

1.2) พฤติกรรมภายนอกที่ต้องอาศัยเครื่องมือในการสังเกต คือ พฤติกรรมที่เราไม่สามารถเห็นด้วยตาเปล่า เช่น การทำงานของคลื่นสมองจะต้องใช้เครื่องมือวัด พฤติกรรมประเภทนี้เรียกว่า พฤติกรรมโมเลกุล (Molecule)

2. พฤติกรรมภายใน (Covert Behavior) ได้แก่ พฤติกรรมที่เจ้าตัวเท่านั้นรับรู้ เช่น การได้ยิน การเข้าใจ การรู้สึกรู้หา ซึ่งพฤติกรรมที่ถือว่าเป็นพฤติกรรมภายในมี 4 ลักษณะ คือ

2.1) พฤติกรรมที่เป็นความรู้สึกจากการสัมผัส (Sensitive) เช่น การได้ยิน การได้ยินการรู้สึกรสสัมผัสและการมีความสุขใจ เป็นต้น

2.2) พฤติกรรมที่เป็นการเข้าใจหรือตีความ (Interpreting) เช่น เมื่อเรามองตาเพื่อนก็เข้าใจเพื่อนได้

2.3) พฤติกรรมที่เป็นความจำ (Remembering) เช่น เมื่อมีโทรศัพท์ เรียกเข้ามาเราอาจจำเสียงของเพื่อนได้

2.4) พฤติกรรมที่เป็นความคิด (Thinking) การคิดมีหลายชนิด อาจเป็นการคิดสร้างสรรค์หรือการคิดหาเหตุผลก็เป็นได้

พระพุทธศาสนา¹⁵ จำแนกพฤติกรรมของมนุษย์ เป็น 3 ประเภท คือ

1. กายกรรม เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกทางร่างกาย ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทางตรงเช่น การเดิน ยืน นั่ง และการแสดงภาษาทางกาย (ยกคิ้ว หลับตา) ทางอ้อม เช่น การยิ้มและกล่าวทักทาย เพื่อนด้วยลีลาต่างๆ

¹⁴ชัยพร วิชชาวุธ, มูลสารจิตวิทยา, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525), หน้า 16.

¹⁵ร้อยตำรวจเอกสุรสีห์ อินอุ้นโชติ, “พฤติกรรมการใช้ยาเสพติดของผู้ผ่านการฝึกอบรมตามโครงการแสงเทียน”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น), 2544, หน้า 42.

2. ทางวจีกรรม เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกทางวาจาทั้งทางตรงและทางอ้อม ทางตรง เช่น การพูด การเจรจา ทางอ้อม เช่น พูดพร้อมจับมือหรือแสดงความเป็นมิตร

3. พฤติกรรมทางมโนธรรม เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงระดับจิตใจ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทางตรง เช่น การมีจิตเป็นสมาธิ การมีน้ำใจ ทางอ้อม เช่น การคิดถึงเพื่อนที่โทรศัพท์หรือไปพบพร้อมมิของฝากที่ถูกใจเพื่อน เป็นต้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า พฤติกรรม แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. พฤติกรรมภายนอก (Overt Behavior) ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่สังเกตหรือสัมผัสได้ โดยใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 คือ ตา หู จมูก ลิ้น และกาย หรือใช้เครื่องมือวัด หรือได้แก่ พฤติกรรมทางกาย และวาจา โดยพฤติกรรมภายนอกแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1.1) พฤติกรรมภายนอกที่สามารถสัมผัสได้ โดยใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 คือ ตา หู จมูก ลิ้นและกายโดยตรง โดยไม่ต้องอาศัยเครื่องมือในการสังเกต คือ พฤติกรรมที่สามารถสังเกตได้ง่าย เช่น การเคลื่อนไหวของแขน ขา การเดิน การยืน การพูด การเต้นของหัวใจ เป็นต้น เรียกว่า พฤติกรรมโมลาร์ (Molar)

1.2) พฤติกรรมภายนอกที่ไม่สามารถสัมผัสได้โดยตรง ด้วยการใช้นประสาทสัมผัสทั้ง 5 คือ ตา หู จมูก ลิ้น และกาย แต่ต้องอาศัยเครื่องมือในการสังเกต เช่น การทำงานของคลื่นสมอง จะต้องใช้เครื่องมือวัด พฤติกรรมประเภทนี้เรียกว่า พฤติกรรมโมเลกุล (Molecule)

2. พฤติกรรมภายใน (Covert Behavior) หรือพฤติกรรมทางใจ คือ พฤติกรรมที่เข้าตัวเท่านั้นรับรู้ เช่น การได้ยิน การเข้าใจ การรู้สึกหิว การมีจิตเป็นสมาธิ การมีน้ำใจ ซึ่งพฤติกรรมที่ถือว่าเป็นพฤติกรรมภายในมี 4 ลักษณะ คือ

2.1) พฤติกรรมที่เป็นความรู้สึกจากการสัมผัส (Sensitive) เช่น การเห็น การได้ยิน การรู้รส การสัมผัส และการมีความสุขใจ เป็นต้น

2.2) พฤติกรรมที่เป็นการเข้าใจหรือตีความ (Interpreting) เช่น เมื่อเรามองตาเพื่อนก็เข้าใจเพื่อนได้

2.3) พฤติกรรมที่เป็นความจำ (Remembering) เช่น เมื่อมีโทรศัพท์ เรียกเข้ามา เราอาจจำเสียงของเพื่อนได้

2.4) พฤติกรรมที่เป็นความคิด (Thinking) การคิดมีหลายชนิด อาจเป็นการคิดสร้างสรรค์หรือการคิดหาเหตุผลก็เป็นได้

2.1.3 องค์ประกอบของพฤติกรรม

Lee J. Cranach and Richard E. Snow. ใช้อธิบายองค์ประกอบของมนุษย์ว่าพฤติกรรมมนุษย์มีองค์ประกอบ 7 ประการ¹⁶

1) ความมุ่งหมาย (Goal) เป็นความต้องการที่ทำให้เกิดกิจกรรมเพื่อสนองตอบความต้องการที่เกิดขึ้น ความต้องการบางอย่างสามารถตอบสนองได้ทันที แต่บางอย่างต้องใช้เวลาอันจึงบรรลุความต้องการได้

2) ความพร้อม (Readiness) คือระดับวุฒิภาวะหรือความสามารถที่จำเป็นในการทำกิจกรรมเพื่อสนองความต้องการ

3) สถานการณ์ (Situation) เป็นเหตุการณ์ที่เปิดโอกาสให้เลือกทำกิจกรรมเพื่อสนองความต้องการ

4) การแปลความหมาย (Interpretation) ก่อนที่จะทำกิจกรรมหนึ่งลงไป มนุษย์จะพิจารณาสถานการณ์ก่อนแล้วจึงตัดสินใจเลือกวิธีการที่เกิดความพึงพอใจมากที่สุดเพื่อตอบสนองความต้องการ

5) การตอบสนอง (Response) เป็นการกระทำกิจกรรมเพื่อสนองตอบความต้องการ โดยวิธีการที่ได้เลือกแล้วในขั้นแปลความหมาย

6) ผลที่ได้รับหรือผลที่ตามมา (Consequence) เมื่อทำกิจกรรมแล้วย่อมได้รับผลการกระทำนั้น ผลที่ได้รับอาจเป็นไปตามที่คาดคิดหรืออาจตรงข้ามก็ได้

7) ปฏิกริยาต่อความผิดหวัง (Reaction to Thwarting) ในกรณีที่ไม่สามารถตอบสนองความต้องการได้ มนุษย์ก็อาจจะย้อนกลับไปแปลความหมายของสถานการณ์และเลือกวิธีการใหม่

จากองค์ประกอบข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า องค์ประกอบของพฤติกรรมสามารถแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1) องค์ประกอบภายใน หมายถึง องค์ประกอบที่มีในตัวบุคคล ได้แก่ ความมุ่งหมาย (Goal), ความพร้อม (Readiness), การตอบสนอง (Response), ผลที่ได้รับหรือผลที่ตามมา

---

¹⁶Lee J. Cronbach and Richard E. Snow,, อังใน วรเทพ เวียงแก, “พฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษาคุณหัสดี ภาคปกติเข้า มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น”, (รายงานการวิจัยมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน), 2552, อ้างแล้ว, หน้า 13.

(Consequence), ปฏิกริยาต่อความผิดหวัง (Reaction to Thwarting), การแปลความหมาย (Interpretation)

2) องค์ประกอบภายนอก หมายถึง สภาพแวดล้อมรอบตัว ได้แก่ สถานการณ์ (Situation)

2.1.4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรม

1. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สื่อและเทคโนโลยี¹⁷

1.1) ภาวะเศรษฐกิจ รายได้เป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่ง ซึ่งเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคล เช่น การตัดสินใจในการเลือกซื้อ หรือไม่ซื้อสินค้าชนิดต่างๆ แต่อยู่ภายใต้อิทธิพลของการโฆษณา เช่นกัน

1.2) เวลา เวลาเป็นปัจจัยแวดล้อมที่สำคัญทำให้คนมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เช่น สภาพการจราจรติดขัดในกรุงเทพฯ ในเวลาเร่งด่วน ทำให้คนมีพฤติกรรมในการเดินทางเปลี่ยนแปลง เช่น มีพฤติกรรมแย่งชิงในการขึ้นรถเมล์

1.3) สื่อมวลชน สิ่งตีพิมพ์ วิทยุ หรืออื่นๆ ใดก็ตาม ล้วนมีส่วนทำให้พฤติกรรมของคนเปลี่ยนไป เช่น ในสมัยก่อนหน้าปี 7 – 8 ปี ได้พยายามมีการรณรงค์ให้ประชาชนไทย บริโภคผัก ผลไม้สดกันมากขึ้น ซึ่งได้ผล แต่เมื่อ 2 – 3 ปี เร็วๆ นี้ ได้มีการเตือนให้ประชาชนระมัดระวังการบริโภคผัก ผลไม้สด เนื่องจากมีการใช้สารเคมีจำพวกยาฆ่าแมลงกันแพร่หลาย ซึ่งมีผลต่อการบริโภคอาหารดังกล่าว คือ ทำให้การบริโภค ผัก ผลไม้ลดลง การโฆษณาสินค้าขององค์การค้านักที่ปรากฏในสื่อมวลชน อาจมีทั้งประเภทที่โฆษณาเกินความเป็นจริงหรือเป็น การโฆษณาที่ให้ความรู้ไปด้วย ผู้บริโภคต้องใช้ดุลยพินิจก่อนการเลือกซื้อหรือเลือกใช้

1.4) ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เป็นสิ่งสำคัญและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรม เช่น อินเทอร์เน็ต เป็นต้น ทำให้พฤติกรรมของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า พฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกมานั้นอยู่ภายใต้อิทธิพลของเศรษฐกิจ สื่อและเทคโนโลยีอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้และยังมีปัจจัยแวดล้อมที่ทำให้พฤติกรรมของบุคคลเปลี่ยนไป เช่น พฤติกรรมการแย่งชิง พฤติกรรมการบริโภคอาหาร บุคคลที่มีฐานะดี พฤติกรรมการบริโภค มักจะฟุ่มเฟือย สรุ่ยสร้อย หรือเลือกบริโภคแต่สินค้าราคาแพง สื่อมีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมของบุคคล เช่น ผู้ที่ชมละครทางทีวีมากๆ อาจจะมีพฤติกรรมเลียนแบบตัวละครที่ตนชอบและ

¹⁷สุทธิลักษณ์ สมิตะสิริและขงยุทธ ขจรธรรม,การประชุมสัมมนาเรื่อง "การพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพพื้นฐานของเด็กวัยเรียน", ความหวังของแผ่นดิน: เด็ก ... รากฐานของการพัฒนาคน-พัฒนาประเทศความท้าทายต่อกระบวนการทัศน์ใหม่ในการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยโภชนาการ มหาวิทยาลัยมหิดลและมูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ, 2540), หน้า 33.

เทคโนโลยี มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคล เช่น อินเทอร์เน็ตทำให้เกิดพฤติกรรมส่อไปในทางเพศ หรือโทรศัพท์มือถือ ทำให้เด็กมีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนไป ทำให้เกิดการใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือยโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

2. ปัจจัยด้านสังคม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี¹⁸

2.1) ปัจจัยแวดล้อมทางกายภาพ ภาวะแวดล้อมของชุมชนและความสะดวกในการคมนาคมติดต่อกับชุมชนอื่น ทำให้พฤติกรรมของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงได้ เช่น คนนิยมซื้อรถเพื่อใช้ในการเดินทางมากขึ้น

2.2) ปัจจัยทางวัฒนธรรม วัฒนธรรมในที่นี้ หมายถึง วิถีชีวิตหรือแบบในการดำเนินชีวิตของคนแต่ละกลุ่มหรือแต่ละสังคม การที่คนในแต่ละชาติ แต่ละภาษา แต่ละวัฒนธรรม ยึดถือว่าจะอะไรควรประพฤติหรือไม่ควรประพฤติ วัฒนธรรมในที่นี้มีความหมายไปถึงสถาบันทางสังคมที่เข้ามามีบทบาทในการกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ด้วย เช่น สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา เป็นต้น

2.3) ปัจจัยแวดล้อมทางสังคม ปัจจัยทางสังคมเป็นตัวกำหนดพฤติกรรม เป็นกฎเกณฑ์ที่ไม่ปรากฏเป็นกฎหมายบังคับ แต่รับรู้ได้ด้วยขนบธรรมเนียมประเพณีในสังคมย่อยๆ แต่ละสังคม เพราะว่าแต่ละสังคมมักกำหนดสถานภาพของแต่ละบุคคลไว้ต่างกันตาม เพศ ฐานะ สักดิ์ศรี และความสำคัญของแต่ละบุคคล เมื่อสังคมกำหนดสถานภาพตามประเภทของบุคคลต่างๆ ไว้เช่นนี้ มักมีกฎเกณฑ์เกี่ยวกับพฤติกรรมปฏิบัติไว้ด้วย

2.4) กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อเด็กมาก และมีอิทธิพลต่อผู้ใหญ่ด้วยเช่นกัน เช่น นักกีฬาหรือดาราที่คนชื่นชอบ นิยมหรือพยายามเลียนแบบ เป็นต้น

2.5) ครอบครัวมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมมากโดยเฉพาะเด็กเพราะครอบครัวมีความสำคัญในการถ่ายทอดสิ่งต่างๆ ให้เด็ก โดยแต่ละครอบครัวจะถ่ายทอดหรือให้ความรู้ในลักษณะที่ต่างกัน แม้ว่าจะอยู่ในสังคม ขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมเดียวกันก็ตาม การถ่ายทอดเป็นสิ่งสำคัญเพราะเด็กจะได้รับทั้งความมีเหตุมีผล และการแสดงออกซึ่งอารมณ์ ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้สิ่งต่างๆ รวมทั้งทัศนคติในการยอมรับ หรือปฏิเสธและความชอบหรือไม่ชอบสิ่งต่างๆ

2.6) ปัจจัยด้านจิตวิทยา มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม เช่น คนไทยรับประทานข้าวที่ขาวสะอาด ซึ่งห่างจากข้าวสารที่ขัดสีจนขาว ทั้งที่ความรู้ทางด้านโภชนาการนั้นกล่าวว่า ข้าวขาวนั้นมีคุณค่าของอาหารไม่เท่ากับข้าวซ้อมมือ ซึ่งมีวิตามิน มีประโยชน์ต่อร่างกาย แต่ทั้งที่รู้ก็ยังไม่ยอมข้าวขาว เนื่องจากถือว่า ข้าวแดงนั้นเป็นข้าวของคนคุณ

¹⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 43-44.

2.7) อิทธิพลของการศึกษา ผู้ที่มีการศึกษาก็จะมีความรู้ในเรื่องต่างๆ โดยรู้ว่าสิ่งใดมีประโยชน์หรือไม่มีประโยชน์ ควรละเว้นเสีย หรือถ้าเป็นผู้มีการศึกษาดี ความรู้นั้นมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคล เช่น การบริโภคของครอบครัว ความรับผิดชอบต่างๆ

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ปัจจัยด้านสังคม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และปัจจัยแวดล้อม มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลอย่างมากเพราะพฤติกรรมเป็นการแสดงออก เช่น วัฒนธรรมไทย พฤติกรรมการกอดจูบในที่สาธารณะเป็นการไม่เหมาะสม ดังนั้นในสังคมไทย พฤติกรรมเช่นนั้นจึงไม่มีให้เห็นในที่สาธารณะหรือวัฒนธรรมของไทย ผู้น้อยต้องไหว้หรือทำความเคารพผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความอ่อนน้อมถ่อมตนของคนไทย

3. ปัจจัยด้านตัวบุคคล¹⁹

3.1) สุขภาพและสรีรสภาพ โดยปกติพฤติกรรมของบุคคลจะมีความเกี่ยวข้องกับสุขภาพร่างกายด้วย เช่น บางชุมชนมีพฤติกรรมการบริโภคที่ดี ปัญหาด้านสุขภาพอนามัยก็จะลดลง บุคคลในชุมชนนั้นๆ จะมีพฤติกรรมโดยทั่วไปดี ชุมชนน่าอยู่ มีความเป็นมิตรกันมาก

3.2) ความสามารถในการรับรสสัมผัส เช่น ความรู้สึกเกี่ยวกับรสชาติของ อาหารเปรี้ยว หวาน เค็ม และขม จะกระตุ้นปุ่มสัมผัสของลิ้น ซึ่งแต่ละบุคคลจะต่างกัน กล่าวคือ เด็กจะมีปุ่มสัมผัสประมาณ 9,000 และน้อยลงตามอายุที่มากขึ้น ซึ่งจะคงเหลือประมาณ 3,000 เพราะฉะนั้นเด็กจะมีการรับรสได้ไวกว่าผู้ใหญ่ ด้วยเหตุนี้ความนิยมอาหารของเด็กและผู้ใหญ่จึงต่างกัน

3.3) รสนิยมและความชอบ มีอิทธิพลต่อการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมของบุคคล และสังคมให้แตกต่างกันออกไป เช่น คนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือชอบรับประทานอาหารสุกๆ ดิบๆ หรือในบางเผ่าของอินเดียจะห้ามกินงูเห่า เสือ เพราะเป็นสัตว์ดุร้าย หรือลิง เพราะมีความเชื่อว่าเป็นต้นกำเนิดของมนุษย์ บางเผ่าห้ามกินสัตว์ที่ตายไม่รู้สาเหตุ เป็นความฉลาดที่ว่าสัตว์อาจมีเชื้อโรคมารู้อคน

3.4) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์และจิตใจ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมโดยตรง เช่น คนที่ขาดความรัก ความอบอุ่น เสียใจหรืออกหัก อาจจะแสดงออกโดยการชวนคนรอบข้างพูดคุย หรืออาจจะพยายามหาอะไรทำ เพื่อกลบเกลื่อนความไม่สบายใจ เป็นต้น นอกจากนั้น สุรสีห์ อินอุ้นโชติ²⁰ กล่าวว่า มนุษย์เป็นสัตว์สังคมและเป็นส่วนหนึ่งในสังคม ซึ่งในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม จะมีปัจจัยหลายประการด้วยกัน ที่มีส่วนสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ กลุ่มชน วัฒนธรรม ลักษณะทางชีววิทยาและจิตวิทยา ปัจจัยทั้งหมดจะมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและ

¹⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 33-35.

²⁰ ร้อยตำรวจเอกสุรสีห์ อินอุ้นโชติ, “พฤติกรรมการใช้ยาเสพติดของผู้ผ่านการฝึกอบรมตามโครงการแสงเทียน”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, อ่างแล้ว, หน้า 44.

กัน กล่าวคือ เมื่อปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งเกิดการเปลี่ยนแปลงย่อมส่งผลให้ปัจจัยอื่นเปลี่ยนแปลงตามมา ในลักษณะวิวัฒนาการและการพัฒนา และจะส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของมนุษย์ในที่สุด

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ปัจจัยด้านตัวบุคคล มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลโดยตรง เช่น บุคคลที่มีอารมณ์และจิตใจดี มักมีพฤติกรรมเป็นในทางบวกในการตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่างๆ เช่น ยิ้ม หรือ แสดงสีหน้าที่เป็นมิตรกับคนรอบข้าง ในทางกลับกันบุคคลที่มีอารมณ์และจิตใจไม่ดี มักมีพฤติกรรมเป็นในทางลบในการตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่างๆ เช่น หน้าบึ้งตึง หรือแสดงสีหน้าที่ไม่เป็นมิตรกับคนรอบข้าง เป็นต้น

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย

ปัจจุบันการปกครองระบอบประชาธิปไตยถือว่าเป็นการปกครองที่เหมาะสมในการปกครองประเทศ เพราะเป็นการปกครองที่สนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ คือ การยอมรับสิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคของประชาชนและเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการใช้อำนาจปกครองประเทศอย่างทั่วถึง อย่างไรก็ตามการปกครองในระบอบประชาธิปไตยยังไม่สามารถที่จะตอบสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ได้อย่างแท้จริง

2.2.1 ความหมายของประชาธิปไตย

คำว่า “ประชาธิปไตย” มีความหมายอย่างกว้างขวาง ดังนั้นการให้ความสำคัญกับคำว่า ประชาธิปไตยเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็นเพื่อการพัฒนาการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งได้มีผู้ให้ความหมายไว้ในรูปแบบต่างๆ ดังนี้

คึกฤทธิ์ ปราโมชและชาญวิทย์ เกษตรศิริ ได้ให้ความหมายของคำว่า “ประชาธิปไตย” คือ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค สิทธิประกอบด้วยความรู้จักหน้าที่ เสรีภาพจะต้องไม่กระทบกระเทือนต่อบุคคลอื่น ไม่ว่าหนทางใดๆ ส่วนความเสมอภาค คือ ความเสมอภาคในโอกาสที่จะทำงานทุกชนิดตลอดจนความเสมอภาคในการที่จะก้าวหน้าต่อไปในกิจการงานของตน²¹

สมบูรณ สุขสำราญ ได้ให้ความหมายของคำว่า “ประชาธิปไตย” ว่าหมายถึง ระบบ การปกครองที่ประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจสูงสุด ในการปกครองประเทศ²²

สุขุม นวลสกุลและวิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

²¹คึกฤทธิ์ ปราโมชและชาญวิทย์ เกษตรศิริ, ประชาธิปไตยของชาวบ้าน, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พิมพ์ฉนศ, 2539), หน้า 94.

²²สมบูรณ สุขสำราญ, อุดมการณ์ของชาติ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2541), หน้า 79.

การปกครองที่เป็นประชาธิปไตย คือ “รูปการปกครองที่ยึดอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน ไม่ว่าจะเป็นระบอบประชาธิปไตยแบบประธานาธิบดี (Presidential Democracy) หรือแบบรัฐสภา (Parliamentary Democracy) เป็นการใช้อำนาจสูงสุดในการปกครองอยู่ที่ประชาชนแล้วก็เป็น การปกครองแบบประชาธิปไตยทั้งสิ้น ประเทศที่เป็นประชาธิปไตยนั้นจำเป็นต้องมีรัฐธรรมนูญซึ่งเป็น กฎหมายสูงสุดของประเทศ รัฐธรรมนูญมีทั้งที่เป็นแบบลายลักษณ์อักษรและไม่เป็นลายลักษณ์ อักษรก็ได้ การที่จะพิจารณาว่าประเทศใดเป็นประชาธิปไตยหรือไม่จึงต้องดูว่ารัฐธรรมนูญของ ประเทศนั้นกำหนดให้ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยหรือไม่²³

กรมล ทงธรรมชาติและคณะ ได้ให้ความหมายของคำว่า “ประชาธิปไตย” คือ ประชาธิปไตยในฐานะอุดมคติหรือในฐานะที่เป็นแนวคิดทางการเมืองประชาธิปไตยในฐานะที่เป็น วิถีชีวิตและประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นระบบการเมือง²⁴

อมร รักษาต้ย ได้อธิบายประชาธิปไตย มีความหมายในหลายทาง ได้แก่

1) ในความหมายดั้งเดิม ประชาธิปไตย หมายถึง การปกครองแบบหนึ่งซึ่งสิทธิในการตัดสินใจทางการเมืองที่พลเมืองทั้งปวงเป็นผู้ใช้โดยตรงตามระเบียบวิธีการที่ว่าด้วยเสียงข้างมาก เป็นฝ่ายชนะ การปกครองแบบนี้เรียกกันว่า “ประชาธิปไตย” หรือ “ประชาธิปไตยทางตรง” (Direct Democracy)

2) ประชาธิปไตยเป็นการปกครองรูปแบบหนึ่ง ซึ่งประชาชนพลเมืองใช้สิทธิอย่าง เดียวกันโดยผ่านทางผู้แทนที่ประชาชนเป็นผู้เลือกและรับผิดชอบต่อประชาชนพลเมืองทั้งหมด โดยที่ไม่ได้ใช้สิทธิในการปกครองตนเองโดยตรง เราเรียกประชาธิปไตยแบบนี้ว่า “ประชาธิปไตย แบบมีผู้แทน” (Representative Democracy)

3) ประชาธิปไตยเป็นการปกครองรูปแบบหนึ่ง ซึ่งแม้ผู้ที่มีเสียงข้างมากจะใช้ อำนาจตัดสินใจในลักษณะเสียงส่วนมาก แต่ก็เกินไปภายใต้ขอบเขตจำกัดแห่งรัฐธรรมนูญ ซึ่งได้ ออกแบบรับรองสิทธิส่วนบุคคลหรือสิทธิส่วนรวมบางประการ เช่น สิทธิในการพูด และในการนับ

²³ สุขุม นวลสกุลและวิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ, การเมืองและการปกครองไทย, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2539), หน้า 118.

²⁴ กรมล ทงธรรมชาติและคณะ, หลักประชาธิปไตย, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2531), หน้า 117.

ถือศาสนา เป็นต้น โดยเรียกประชาธิปไตยแบบนี้ว่า “ประชาธิปไตยเสรีหรือประชาธิปไตยแบบมีรัฐธรรมนูญ” (Liberal or Constitutional Democracy)²⁵

2.2.2 หลักการที่สำคัญของรูปแบบการปกครองในระบบประชาธิปไตย

หลักการปกครองประชาธิปไตย ถือว่าสามารถสนองความต้องการของประชาชนดีกว่าระบบอื่น และแนวคิดประชาธิปไตยสามารถสร้างระบบการเมืองที่อำนวยความสะดวกพัฒนาประเทศได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นการบริหารราชการแผ่นดิน การเศรษฐกิจและสังคม²⁶

การปกครองระบอบประชาธิปไตย ต้องมีหลักเกณฑ์ที่สำคัญดังนี้

1) หลักอำนาจธิปไตยเป็นของปวงชน ซึ่งหลักการนี้อาจเรียกได้ว่าเป็นหลักการหรือประเด็นสำคัญของประชาธิปไตยในหลักการนี้ การปกครองประเทศต่างๆต้องแสดงให้เห็นว่าประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจธิปไตยคือประชาธิปไตยในรูปแบบที่สมบูรณ์ที่สุด ได้แก่ประชาธิปไตยโดยตรง ในปัจจุบันยังมีปรากฏอยู่ในเขตการปกครองในประเทศสวิตเซอร์แลนด์ หรือในแถบมลรัฐภาคตะวันออกเฉียงเหนือของสหรัฐอเมริกา (ที่เรียกว่าบริเวณนิวอิงแลนด์) มีการประชุมเมืองที่มีลักษณะเป็นประชาธิปไตยโดยตรง ในระบอบประชาธิปไตยโดยตรงนี้ ประชาชนมีส่วนร่วม การปกครองประเทศโดยตรง และในปัจจุบันระบอบประชาธิปไตยได้เปลี่ยนแปลงสภาพการณ์ของสังคมการเมืองทำให้เป็นประชาธิปไตย โดยทางอ้อมหรือโดยผู้แทน แต่อย่างไรก็ตามในหลักการอำนาจสูงสุดเป็นของประชาชนนี้ประชาชนต้องมี “อำนาจตัดสินใจขั้นสุดท้าย” คือ หมายถึงประชาชนอาจเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมนิติบัญญัติและบริหารของรัฐและการตัดสินใจของประชาชนถือว่าเป็นที่สิ้นสุดเด็ดขาด หลักอำนาจสูงสุดเป็นของประชาชนนี้จะแสดงออกได้เป็นรูปธรรมคือการที่ประชาชนสามารถเลือกตั้งเปลี่ยนแปลงและถอดถอนรัฐบาลได้

2) หลักสิทธิและเสรีภาพต่างๆ หลักการที่แสดงว่าเป็นประชาธิปไตยนั้นประชาชนต้องมีหลักประกันสิทธิเสรีภาพ ซึ่งถือว่าเป็นพื้นฐานทางการเมือง และมีเสรีภาพในการแสดงออก ไม่ว่าจะเป็นด้านความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์โฆษณา การรวมกลุ่มจัดตั้งพรรคการเมือง การเลือกตั้งสิทธิทางการเมือง ซึ่งถือเป็นความเสมอภาคทางกฎหมายในเรื่องความเสมอภาคทางกฎหมายนี้หมายความว่าบุคคลทุกคนย่อมอยู่ภายใต้กฎหมายเดียวกัน ภายใต้ระบบศาลเดียวกันและ

²⁵ อมร รักษาสัตย์, การศึกษากับการพัฒนาประชาธิปไตย, (กรุงเทพมหานคร : เจริญผล, 2541), หน้า 6.

²⁶ บุญชู โรจนเสถียร, ปัญหาพื้นฐานของชาติต้องแก้ไข, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์กรพิมพ์พลชัย, 2536), หน้า 4.

ได้รับการปฏิบัติจากองค์กรแห่งกฎหมายเสมอกัน ในหลักการนี้ศาลจะต้องมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาคดี

ในหลักสิทธิและเสรีภาพต่างๆนี้ รวมทั้งความเสมอภาคทางการเมือง เพราะเสรีภาพที่ประชาชนมีเท่าๆกัน ก็จะก่อให้เกิดความเสมอภาคทางการเมือง คือการที่แต่ละคนมีสิทธิและหน้าที่จะร่วมกิจกรรมทางการเมืองเท่าๆกัน ในระบอบประชาธิปไตยถือว่าแต่ละคนมีสิทธิในการออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งผู้ปกครอง หรือผู้แทนประชาชนเท่ากัน

สำหรับหน้าที่ในระบอบประชาธิปไตย เช่น การมีหน้าที่ในการเสียภาษีในอัตราที่ทัดเทียมกับผู้อื่นซึ่งอยู่ในเกณฑ์รายได้และสถานภาพอื่นๆพอกัน

3) หลักความสูงสุดของกฎหมาย ซึ่งถือเป็นหลักการมูลฐานของระบอบประชาธิปไตยอย่างหนึ่งที่ว่ากฎหมายเป็นหลักสูงสุด รัฐบาลจะปฏิบัติการใดๆต้องอยู่ภายใต้กฎหมายซึ่งจะตรงกับหลักการที่ว่าเป็นหลักนิติรัฐ (Rule of Law) โดยเฉพาะกฎหมายหลักหรือกฎหมายพื้นฐานที่เป็นกฎหมายมหาชนคือรัฐธรรมนูญนั้นจะต้องมีหลักประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชน เพื่อป้องกันมิให้รัฐบาลกระทำการใดๆที่ขัดหรือจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามอำเภอใจโดยปราศจากการยึดถือการปฏิบัติตามกฎหมาย ซึ่งจะมีหลักประกันต่อเมื่อฝ่ายตุลาการแยกเป็นอิสระจากฝ่ายบริหาร มีกระบวนการยุติธรรมเฉพาะในการพิจารณาการกระทำผิดของประชาชน และในการพิจารณาคดีแก่ผู้ต้องหาที่จะต้องกระทำตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติไว้ หลักการสูงสุดของกฎหมายนี้ยังรวมไปถึงการศาลที่มีความเป็นอิสระในการพิจารณาคดีต่างๆ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการที่ศาลสามารถเป็นที่พึ่งของประชาชนได้ และหลักการเป็นกฎหมายสูงสุดของกฎหมาย อีกประการหนึ่งคือ การที่มีหลักกฎหมายที่มีการควบคุมมิให้กฎหมายขัดต่อรัฐธรรมนูญอีกด้วย โดยองค์กรที่จะทำหน้าที่ควบคุมกฎหมายมิให้ขัดต่อรัฐธรรมนูญนี้ อาจจะเป็นองค์กรทางการเมือง ศาลยุติธรรมธรรมดาหรือศาลรัฐธรรมนูญ หรือคณะตุลาการรัฐธรรมนูญซึ่งจัดตั้งขึ้นเป็นพิเศษก็ได้ ทั้งนี้สุดแล้วแต่แนวความคิดเห็นและประเพณีนิยมทางการเมืองของแต่ละประเทศ เพื่อให้เป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ ซึ่งวางหลักแห่งกฎหมายและหลักประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้รับการปฏิบัติและเกิดผลอย่างจริงจัง

4) หลักการเสียงข้างมาก หลักการดังกล่าวนี้ถือว่าเป็นวิธีการในการปฏิบัติในระบอบประชาธิปไตย เพื่อตัดสินใจในปัญหาต่างๆ ซึ่งหลักการเสียงข้างมากนี้ถือว่าการตัดสินใจทั้งหลายของรัฐบาลในระบอบประชาธิปไตยจะต้องเป็นไปตามความปรารถนาของคนส่วนใหญ่ แต่หลักการเสียงข้างมากในระบอบประชาธิปไตยนี้ สิทธิและเสียงข้างน้อยจะต้องได้รับการเคารพ โดยในวันข้างหน้าเสียงข้างน้อยอาจจะกลายเป็นเสียงข้างมากได้ ฉะนั้นในระบอบประชาธิปไตยจึงถือว่าฝ่ายค้านมีความสำคัญเท่าๆกับฝ่ายรัฐบาล ซึ่งทำหน้าที่ในการบริการสาธารณะ และเพื่อที่จะ

เข้ามาแทนที่ฝ่ายเสียงข้างมากในวันหนึ่ง ซึ่งตัวอย่างหลักการดังกล่าวนี้มีในหลายประเทศ เช่น ประเทศฝรั่งเศส อังกฤษ อิสราเอล เป็นต้น หลักการเสียงข้างมากเป็นหลักการที่รับฟังและรับรองความคิดเห็นของบุคคลต่างๆที่ย่อมแตกต่างกันไปเป็นธรรมดา โดยการตัดสินใจนั้นก็จะใช้เสียงข้างมากเป็นที่ยุติปัญหาต่างๆ²⁷

2.2.3 รูปแบบของการปกครองระบอบประชาธิปไตย

การปกครองในระบอบประชาธิปไตย ตามแนวคิด และหลักการ ดังที่กล่าวมาข้างต้น จำเป็นต้องพิจารณาถึงรูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่เหมาะสมกับสังคมไทย

สำหรับประเทศไทยเรา ได้พยายามเลียนแบบระบบรัฐสภาแบบอังกฤษ แต่ก็เจอกับมรสุมมากมาย มีการปฏิวัติ รัฐประหาร หรือการยึดอำนาจในการใช้อำนาจทหารหลายครั้ง รวมทั้ง การนองเลือดในเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 และ 6 ตุลาคม 2519 จนเกิดประชาธิปไตยแบบครึ่งใบขึ้น กล่าวคือ ในส่วนของกระบวนการประชาธิปไตย ก็คือการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในส่วนที่ไม่ใช่ประชาธิปไตยก็คือนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีบางท่านไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง ในแง่หนึ่ง นี่เป็นการผสมผสานระหว่างรูปแบบของตะวันตกและมรดกตกทอดของวัฒนธรรมการเมืองไทย คือระบบข้าราชการเป็นผู้ใหญ่ จนมีคำกล่าวว่า ประชาธิปไตยครึ่งใบในแง่หนึ่งก็คือ ประชาธิปไตยแบบไทยหรือแบบไทยๆ²⁸

สำหรับรูปแบบของประชาธิปไตยนี้อาจจำแนกได้เป็น 2 ประเภทคือ

1) ประชาธิปไตยแบบโดยตรง (Direct Democracy) เป็นการปกครองที่ประชาชนมาใช้สิทธิใช้เสียงในการกำหนดนโยบายเพื่อบริหารประเทศโดยตรงเป็นไปตามหลักอำนาจสูงสุดเป็นของประชาชน ซึ่งรูปแบบนี้ถือว่ามีมาตั้งแต่กรุงเอเธนส์ในกรีกโบราณ เมื่อ 25 ศตวรรษมาแล้ว ในสมัยกรุงเอเธนส์ฐานะเป็นนครรัฐ (City State) คือ มีธิปไตยของตนเองแต่เป็นรัฐ ที่ซึ่งมีประชาชนไม่มากนัก ปัจจุบันเมื่อสภาพสังคมการเมืองเปลี่ยนไปทั้งจำนวนคนและปัญหาของประเทศก็ได้เปลี่ยนไปเป็นรูปประชาธิปไตยผู้แทนหรือทางอ้อม

2) ประชาธิปไตยแบบโดยทางอ้อมหรือแบบมีผู้แทนราษฎร (Representative Democracy) ประชาธิปไตยในรูปแบบ ดังกล่าวนี้เป็นระบอบการเมืองที่ประชาชนเลือกผู้แทนของตนเข้าไปบริหารและตัดสินใจแทนตนเป็นระบอบการปกครองที่ประชาชนได้มอบอำนาจธิปไตย

²⁷รุจิรา เคารกุงและสุรพันธ์ ทับสุวรรณ, *หลักรัฐธรรมนูญและสถาบันการเมือง*, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2548), หน้า 67-69.

²⁸ลิขิต ชีรวคิน, *การเมืองการปกครองไทย*, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2548), หน้า 155-157.

ให้ผู้แทนเป็นผู้ใช้อำนาจแทนประชาชน ผู้แทนที่ได้รับการเลือกตั้งจะมีวาระการดำรงตำแหน่ง เช่น อาจเป็น 2 ปี 4 ปี หรือ 5 ปี เป็นต้น แล้วก็หมุนเวียนเพื่อให้ประชาชนลงคะแนนเสียงเลือกตั้งอีกเมื่อครบวาระที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ

สำหรับรูปแบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ในประเทศประชาธิปไตยนั้นไม่ได้มีรูปแบบการปกครองเหมือนกันทั้งหมด ซึ่งมี 2 หลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

1) หลักประมุขของประเทศ หากเราใช้หลักผู้ดำรงตำแหน่งประมุขของประเทศเป็นเกณฑ์อาจจัดแบ่งรูปแบบประชาธิปไตยได้ 2 ลักษณะคือ

1.1) แบบพระมหากษัตริย์เป็นประมุข พระมหากษัตริย์จะทรงใช้อำนาจอธิปไตย ซึ่งเป็นของปวงชน โดยใช้องค์กรแยกกันเป็น 3 ทาง คือ ทรงใช้อำนาจนิติบัญญัติโดยผ่านทางรัฐสภา อำนาจบริหารโดยผ่านทางคณะรัฐมนตรี และอำนาจตุลาการโดยผ่านทางศาล ส่วนองค์พระมหากษัตริย์ทรงเป็นกลางทางการเมือง เช่น ประเทศไทย ประเทศสหราชอาณาจักร เป็นต้น

1.2) แบบมีประธานาธิบดีเป็นประมุข เป็นผู้ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีมาจากการเลือกตั้งของประชาชน อาจทำหน้าที่เป็นประมุขของรัฐเพียงหน้าที่เดียว เช่น ประเทศสิงคโปร์ ประเทศอินเดีย เป็นต้น และอาจทำหน้าที่เป็นประมุขของฝ่ายบริหารด้วย เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอินโดนีเซีย ประเทศฟิลิปปินส์ เป็นต้น

2) หลักการรวมและการแยกอำนาจ หากใช้หลักรวมและแยกอำนาจเป็นเกณฑ์ เราอาจจัดรูปแบบประชาธิปไตยเป็น 3 ลักษณะ ด้วยกันคือ

2.1) แบบรัฐสภา ระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา ได้แก่ การมีผู้แทนประชาชนเป็นสมาชิกรัฐสภา ซึ่งอาจมีสภาเดียวหรือ 2 สภาก็ได้ ประมุขของประเทศอาจเป็นพระมหากษัตริย์หรือประธานาธิบดีที่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนก็ได้ รัฐสภาใช้อำนาจในการออกกฎหมายเพื่อใช้ปกครองประเทศ และควบคุมการบริหารของคณะรัฐบาลหรือคณะรัฐมนตรี ซึ่งมินายกรัฐมนตรีเป็นหัวหน้า

2.2) แบบประธานาธิบดี ระบอบประชาธิปไตยแบบประธานาธิบดีมีประธานาธิบดีเป็นประมุขของประเทศ และเป็นหัวหน้าของคณะรัฐบาลทำหน้าที่ในการบริหารประเทศ ส่วนอำนาจนิติบัญญัตินั้นก็ยังคงตกอยู่ที่รัฐสภา การปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบประธานาธิบดีนั้น ทั้งประธานาธิบดีและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่างก็ได้รับเลือกจากประชาชน ทั้งสองฝ่ายจึงต้องรับผิดชอบโดยตรงต่อประชาชน อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร อำนาจตุลาการต่างก็เป็นอิสระและแยกกัน สถาบันผู้ใช้อำนาจทั้งสาม จะเป็นตัวที่คอยยับยั้งและถ่วงดุลกันและกันไม่ให้ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดใช้อำนาจเกินขอบเขต เช่นการปกครองของสหรัฐอเมริกา เป็นต้น

2.3) แบบกึ่งสภากึ่งประธานาธิบดี ระบอบประชาธิปไตยแบบนี้เป็นประธานาธิบดีเป็นทั้งประมุขของรัฐ และมีอำนาจในการบริหารราชการแผ่นดินบางอย่างร่วมกับนายกรัฐมนตรี แต่โดยทั่วไปคณะรัฐมนตรีเป็นผู้ใช้อำนาจในการบริหารและรับผิดชอบต่อรัฐสภา ส่วนรัฐสภาเองก็ยังทำหน้าที่สำคัญ คือ ออกกฎหมายและควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน ประธานาธิบดีในระบอบประชาธิปไตยแบบนี้เป็นผู้กำหนดนโยบายต่างประเทศและการเมืองต่างๆไป ยังทำหน้าที่ในการอนุญาตตุลาการ ระหว่างรัฐสภากับคณะรัฐมนตรี นอกจากนี้ยังมีอำนาจในการยุบสภาได้ด้วย จึงมีอำนาจมากเช่น การปกครองอินเดีย²⁹ แต่จะเป็นระบอบรัฐสภาหรือระบอบประธานาธิบดีก็ตาม ความสำเร็จของการปกครองแบบประชาธิปไตยจะประสบความสำเร็จหรือจะพบอุปสรรคมากมายจนไม่สามารถดำเนินไปได้โดยราบรื่นนั้นขึ้นอยู่กับโครงสร้างและกลไกของระบบประชาธิปไตยและวัฒนธรรมทางการเมือง ซึ่งในส่วนของวัฒนธรรมทางการเมืองนี้มีความสำคัญมากเพราะเป็นตัวอธิบายที่ดีว่าประชาธิปไตยจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวนั้นย่อมขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมทางการเมืองของผู้นำและประชาชนทั่วไปว่ามีลักษณะที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตยหรือไม่³⁰

สรุปว่า แนวคิด และหลักการการปกครองระบอบประชาธิปไตย คือ เป็นการปกครองที่ให้สิทธิและเสรีภาพกับประชาชน ได้มีสิทธิใช้เสียงในการตัดสินใจทางการเมืองเท่าๆกัน ต้องแสดงให้เห็นว่า ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ซึ่งถือว่าเป็นหลักการที่สำคัญที่ทำให้ประชาธิปไตยมีความสมบูรณ์ เช่นการที่ให้ประชาชนใช้อำนาจในการใช้สิทธิเลือกตั้งเพื่อที่จะเลือกผู้แทนเข้าไปทำหน้าที่ในการปกครองประเทศแทนตนเอง เพื่อออกกฎหมาย ร่างกฎระเบียบ เพื่อให้เป็นการปกครองของประชาชนและเพื่อประชาชน เพื่อเป็นการบริหารประเทศได้อย่างสมบูรณ์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้กำหนดเอาความรู้เกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นตัวแปรอิสระของการวิจัยในครั้งนี้

²⁹ เรื่องเดียวกัน , หน้า 2-3.

³⁰ เรื่องเดียวกัน.

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย

คำว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำ หรืออาการที่แสดงออกทางด้านกล้ำเนื้อความคิด และความรู้สึก

ประชาธิปไตย (Democracy) มีความหมายที่สำคัญ 2 ประการ คือ

1) เป็นระบบการเมืองการปกครองที่เน้นผลประโยชน์ของประชาชน โดยประชาชน มีความเสมอภาค มีสิทธิ และเสรีภาพ ในการกระทำตามกฎหมาย และใช้เสียงส่วนมากเป็นเกณฑ์ตัดสินใจและแก้ปัญหา โดยเฉพาะการมีอำนาจโดยอิสระในการเลือกตัวแทนไปทำหน้าที่ฝ่ายบริหารและสามารถเปลี่ยนแปลงผู้บริหาร โดยการเลือกตั้งตัวแทนใหม่ ทำหน้าที่แทนผู้บริหารชุดเก่าเมื่อครบวาระหนึ่ง ๆ การเลือกตั้งจึงเป็นกลไกสำคัญ และเป็นการแสดงออกในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย โดยมีเจตนาเพื่อให้เกิดความบริสุทธิ์ยุติธรรม ประชาชนใช้สิทธิเสรีภาพในฐานะเจ้าของประเทศ และอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย

2) เป็นวิธีการดำเนินชีวิตของประชาชน หมายถึง การอยู่ร่วมกัน การปฏิบัติต่อกันด้วยความเคารพทั้งกายและวาจา ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น เคารพกฎหมาย และกฎเกณฑ์ของสังคม และร่วมกันรับผิดชอบและทำประโยชน์เพื่อความผาสุกของส่วนรวม ตลอดจนการใช้สติปัญญา และเหตุผลในการแก้ปัญหาทั้งหมด³¹

จากการศึกษาบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 หรือรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ได้กำหนดให้รัฐจัดสวัสดิการ เช่น ให้เรียนฟรี รักษาฟรี ดูแลผู้สูงอายุคนพิการ วางหลักประกันสิทธิประชาชนเท่าเทียมกันเปิดโอกาสให้ชุมชน ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของรัฐมากขึ้น และหมวดที่มีความเกี่ยวข้องกับชีวิตเรามากที่สุด คือ หมวดที่ 3 ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ซึ่งใช้สิทธิหลักประกันด้านการศึกษา สาธารณสุข สวัสดิการจากรัฐสิทธิในทรัพย์สินของเรา

แม้รัฐธรรมนูญฉบับประชาชน พ.ศ. 2540 จะเป็นที่ยอมรับว่าเป็นรัฐธรรมนูญที่ดีฉบับหนึ่งที่ใช้ในประเทศไทย แต่ในทางปฏิบัติแสดงให้เห็นว่าหลายวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้นจากการนำรัฐธรรมนูญไปใช้ยังเกิดปัญหาและไม่เป็นไปตามความคาดหวังของประชาชนทั้งยังขาดลักษณะธรรมาภิบาลและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในวันที่ 19 กันยายน 2549 ของรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ใน

³¹รศ.ฤกษ์ชัย คุณูปการ, “ลักษณะทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องในเชิงสาเหตุต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาสถาบันราชภัฏ”, รายงานการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ), 2547, หน้า 5.

ที่สุด และหากพิจารณารัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 สามารถสรุปได้ว่ารัฐธรรมนูญให้ความสำคัญคุ้มครอง ส่งเสริมพฤติกรรมทั้ง 4 ด้าน คือ³²

1) ด้านพฤติกรรมทางการเคารพสิทธิผู้อื่น หมายถึง รัฐธรรมนูญคุ้มครองคนไทยให้สามารถใช้สิทธิและเสรีภาพในขอบเขตที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ ไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน

2) ด้านพฤติกรรมการรับผิดชอบต่อหน้าที่ หมายถึง รัฐธรรมนูญกำหนดให้บุคคลมีหน้าที่ไปใช้สิทธิการเลือกตั้ง รับราชการทหารช่วยเหลือในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยพิบัติสาธารณะ เสียภาษีอากร ช่วยเหลือราชการ รับการศึกษาอบรม ปกป้อง และสืบสานศิลปวัฒนธรรมของชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่น อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3) ด้านพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง รัฐธรรมนูญกำหนดให้คนไทยมีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานรัฐสภา เพื่อให้รัฐสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ มีสิทธิต่อต้านโดยสันติวิธี มีสิทธิการออกเสียงประชามติ มีเสรีภาพในการรวมตัวเป็นพรรคการเมือง เพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ตามวิถีทางการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

4) ด้านการยึดถือประโยชน์ส่วนรวม หมายถึง บุคคลมีหน้าที่ป้องกันประเทศรักษาผลประโยชน์ของชาติ และปฏิบัติตามกฎหมาย มีส่วนร่วมการจัดการบำรุงรักษา การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จากความหมายและบทบัญญัติที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่าพฤติกรรมประชาธิปไตยสามารถแสดงออกได้ทั้งทางกาย ความคิด ความรู้สึก รวมไปถึงการเคารพสิทธิ หน้าที่ การมีส่วนร่วมและเข้าร่วมทางการเมือง สังคม ชุมชนได้อย่างอิสระ และมีเสรีภาพ

สรุปได้ว่า พฤติกรรมประชาธิปไตย คือ พฤติกรรมอาการหรือการกระทำ ตลอดจนความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่อยู่ภายในจิตใจในลักษณะของความรู้สึกในด้านต่างๆที่แสดงออกมทางกาย วาจา ได้แก่ 1) การเคารพสิทธิผู้อื่น 2) การรับผิดชอบต่อหน้าที่ 3) การยึดถือประโยชน์ส่วนรวม 4) การมีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมทางการเมือง เป็นไปตามวิถีทางการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวม

---

³² คณะกรรมาธิการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่สภาร่างรัฐธรรมนูญร่วมคิด, ร่วมสร้างร่วมร่างรัฐธรรมนูญ, 2550, (อัครา)

จากการศึกษาพฤติกรรมประชากรปีโตยจากรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 สรุปได้ว่ารัฐธรรมนูญได้แบ่งพฤติกรรมประชากรปีโตย ออกเป็น 4 ด้าน และพร้อมกันนั้นก็มึนักวิชาการทางสังคมศาสตร์หลายท่าน ได้อธิบายทั้ง 4 ด้านไว้ดังต่อไปนี้

2.3.1 การเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น

การปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองที่มีรัฐธรรมนูญเป็นแม่บทกำหนดกรอบให้ทุกภาคส่วนของสังคมยึดถือและปฏิบัติร่วมกัน โดยกรอบที่สำคัญในการดำรงตนอย่างเหมาะสมของประชาชน คือการยึดมั่นในสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด หากประชาชนทุกคนรู้ถึงสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ และต่างปฏิบัติได้อย่างถูกต้องครบถ้วน ประชาชนในชาติย่อมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และชาติบ้านเมืองก็จะพัฒนาและเจริญก้าวหน้าได้อย่างรวดเร็ว

สิทธิของตนเองและผู้อื่นตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

การปฏิบัติตามสิทธิของตนเองภายใต้กรอบรัฐธรรมนูญ โดยไม่กระทบสิทธิบุคคลอื่น ย่อมได้ชื่อว่าบุคคลนั้นเป็นผู้มีส่วนนำพาบ้านเมืองให้พัฒนา ในที่นี้จะกล่าวถึงการปฏิบัติตามในการรักษาและเคารพสิทธิเสรีภาพของตนเองและ ผู้อื่น ต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนดไว้ ดังนี้

1) การเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่นที่มีต่อครอบครัว ครอบครัวประกอบด้วย พ่อแม่ลูก ทุกครอบครัวมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญในหลายประเด็นด้วยกัน โดยเฉพาะเรื่องการใช้ความรุนแรง และการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม หมายความว่า พ่อแม่ และลูกจะต้องไม่ใช้ความรุนแรงหรือปฏิบัติต่อกันอย่างไม่เป็นธรรม กรณีระหว่างสามีภรรยาจะต้องเคารพและรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน ไม่ตัดสินปัญหาโดยใช้กำลัง กรณีระหว่างบุตรกับบิดามารดา บุตรต้องเชื่อฟังคำสั่งสอนของบิดามารดา บิดามารดาจะต้องอบรมสั่งสอนบุตรโดยใช้เหตุผล ไม่ใช่การแก้ไขพฤติกรรมลูกด้วยการเข็มนตี เลี่ยงลูกด้วยรักความเข้าใจ และใช้สิทธิเสรีภาพในการแสวงหาความสุขส่วนตัว แต่ต้องอยู่ในขอบเขตและไม่ทำให้เกิดความเดือดร้อนหรือสร้างปัญหาใด ๆ ให้แก่บิดามารดา

2) การเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่นที่มีต่อชุมชนและสังคม สมาชิกทุกคนในสังคมมีสิทธิเท่าเทียมกันในการดำรงชีวิตในสังคม โดยสิทธิดังกล่าวจะต้องไม่ละเมิดสิทธิของสมาชิกคนอื่นในสังคม ในที่นี้ขอยกตัวอย่างสิทธิของตนเองที่มีต่อชุมชนบางประการ ดังนี้

(1) เสรีภาพในเคหสถาน ชาวไทยทุกคนย่อมมีเสรีภาพในเคหสถาน ที่จะสามารถอาศัยและครอบครองเคหสถานของตนโดยปกติสุขไม่ว่าจะเกิดจากการเช่าหรือเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ ซึ่งบุคคลอื่นจะต้องให้ความเคารพในสิทธินี้ แม้แต่เจ้าหน้าที่ของรัฐหากจะต้องเข้าไปดำเนินการ

ตามกฎหมายใด ๆ เช่น การตรวจค้นเคหสถานของประชาชนก็จะทำการมิได้ เว้นแต่จะมีหมายค้นที่ออกโดยศาลเท่านั้น

(2) เสรีภาพในการเดินทางและการติดต่อสื่อสาร ชาวไทยทุกคนมีเสรีภาพที่จะเดินทางไปในที่ต่าง ๆ บนผืนแผ่นดินไทยได้ทุกพื้นที่ของประเทศไทย และสามารถเลือกถิ่นที่อยู่อาศัย ณ ที่ใดก็ได้ในประเทศไทย รวมทั้งชาวไทยทุกคนสามารถที่จะติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นไม่ว่าจะเป็นทางจดหมาย โทรศัพท หรืออินเทอร์เน็ต

(3) เสรีภาพในการนับถือศาสนา สมาชิกทุกคนในสังคมมีสิทธิ เสรีภาพที่จะนับถือศาสนาแตกต่างกันได้ ซึ่งบุคคลอื่นในสังคมรวมทั้งรัฐจะต้องให้ความเคารพสิทธิเสรีภาพในเรื่องนี้ด้วย

(4) เสรีภาพในทางวิชาการเยาวชนไทยทุกคนจะต้องได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย นอกจากนี้คนไทยทุกคนยังมีสิทธิในการที่จะศึกษาค้นคว้าหรือทำวิจัยตามที่ต้องการ โดยไม่ขัดต่อกฎหมาย

(5) เสรีภาพในการชุมนุมอย่างสงบโดยปราศจากอาวุธ หมายถึง ประชาชนทุกคนมีสิทธิเสรีภาพในการชุมนุมแต่ต้องเป็นไปโดยสงบ ปราศจากอาวุธ และต้องไม่รบกวนสิทธิของผู้อื่น การปราศจากอาวุธนั้น หมายรวมถึง ห้ามทุกคนที่มาชุมนุมพกพาอาวุธเข้ามาในที่ชุมนุมเด็ดขาด บุคคลใดพกพาอาวุธเข้ามาในที่ชุมนุม บุคคลนั้นจะไม่ได้ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญในกรณีที่ได้กล่าวมาข้างต้น

(6) สิทธิเสรีภาพในการอนุรักษ์และฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทุกคนย่อมมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ และร่วมสืบสานศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นและของประเทศชาติเพื่อให้ดำรงอยู่ต่อไปกับอนุชนรุ่นหลัง

(7) สิทธิเสรีภาพในการประกอบอาชีพ โดยเสรีภาพในการประกอบอาชีพจะต้องไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น เช่น ผู้ประกอบการจะต้องเคารพและซื่อสัตย์ต่อผู้บริโภค และไม่เอาเปรียบผู้บริโภค เป็นต้น

3. การเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่นที่มีต่อประเทศชาติ

1) สิทธิในการมีส่วนร่วม ในที่นี้ หมายถึง สิทธิการมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่รัฐเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการด้านการปกครอง อันมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของคนในสังคมโดยตรง

2) สิทธิที่จะฟ้องร้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น เช่น เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือองค์กรของรัฐที่เป็นนิติบุคคล ประชาชนมีสิทธิที่จะฟ้องร้องหน่วยงานต่าง ๆ เหล่านี้ให้รับผิดชอบ หากการกระทำ

ใด ๆ หรือการละเว้นการกระทำใด ๆ ของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานนั้น ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนต่อศาลปกครอง

3) สิทธิที่จะต่อต้านโดยสันติวิธี การกระทำใดจะเป็นไปเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศ โดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เช่นการต่อต้านการทำปฏิวัติรัฐประหาร เป็นสิ่งที่ประชาชนมีสิทธิที่จะออกมาต่อต้าน แต่ต้องเป็นไปโดยสันติวิธี

แนวทางการปฏิบัติตนในการเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น

การปฏิบัติตนตามสิทธิของตนเองและผู้อื่นในสังคม เป็นสิ่งที่ช่วยจัดระเบียบให้กับสังคมสงบสุข โดยมีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

1) เคารพสิทธิของกันและกัน โดยไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น สามารถแสดงออกได้หลายประการ เช่น การแสดงความคิดเห็น การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เป็นต้น

2) รู้จักใช้สิทธิของตนเองและแนะนำให้ผู้อื่นรู้จักใช้สิทธิของตนเอง

3) เรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสิทธิเสรีภาพตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เช่น สิทธิเสรีภาพของความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพในเคหสถาน เป็นต้น

4) ปฏิบัติตามหน้าที่ของชาวไทยตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เช่น การออกไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง การเสียภาษีให้รัฐเพื่อนำเงินมาพัฒนาประเทศ เป็นต้น

ผลที่ได้รับจากการปฏิบัติตนเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น

1) **ผลที่เกิดกับประเทศชาติ** หากประชาชนมีความสมัครสมานรักใคร่สามัคคี ไม่มีความแตกแยก ไม่แบ่งเป็นพวกเป็นเหล่า บ้านเมืองก็จะสงบสุขเกิดสวัสดิภาพ บรรยากาศโดยรวมก็จะสดใส ปราศจากการระแวงต่อกัน การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ สามารถดำเนินไปอย่างราบรื่น นักลงทุน นักท่องเที่ยวก็จะเดินทางมาเยือนประเทศของเราด้วยความมั่นใจ

2) **ผลที่เกิดขึ้นกับชุมชนหรือสังคม** เมื่อประชาชนในสังคมรู้จักสิทธิของตนเองและของผู้อื่น ก็จะนำพาให้ชุมชนหรือสังคมเกิดการพัฒนา เมื่อสังคมมั่นคงเข้มแข็งก็จะมีส่วนทำให้ประเทศชาติเข้มแข็ง เพราะชุมชนหรือสังคมเป็นส่วนหนึ่งของประเทศชาติบ้านเมืองโดยรวดเร็ว

3) **ผลที่เกิดขึ้นกับครอบครัว** ครอบครัวเป็นสถาบันแรกของสังคม เมื่อครอบครัวเข้มแข็ง และอบรมสั่งสอนให้สมาชิกในครอบครัวทุกคนรู้บทบาท สิทธิ เสรีภาพของตนเองและ

ปฏิบัติตามที่กฎหมายและรัฐธรรมนูญได้ให้ความคุ้มครองได้อย่างเคร่งครัด โดยไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของสมาชิกอื่นในสังคม ก็จะนำพาให้สังคมและประเทศชาติเข้มแข็งตามไปด้วย³³

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า การปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้น เป็นการปกครองที่ยึดถือและปฏิบัติร่วมกันคือการยึดมั่นในสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด หากประชาชนทุกคนรู้ถึงสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ และต่างปฏิบัติได้อย่างถูกต้องครบถ้วน ประชาชนในชาติย่อมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ซึ่งในการเคารพสิทธิหน้าที่นั้นเราจะต้องให้สิทธิและหน้าที่กับทุกฝ่าย เช่น การเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่นที่มีต่อชุมชนและสังคม การเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่นที่มีต่อชุมชนและสังคม และการเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่นที่มีต่อประเทศชาติ

2.3.2 ด้านการรับผิดชอบหน้าที่

พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของพลเมืองชาวไทยที่ทุกคนต้องประพฤติปฏิบัติเพื่อการดำรงอยู่ร่วมกันในสังคมให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย อันได้แก่ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม โดยเฉพาะด้านความรับผิดชอบต่อสังคม รัฐธรรมนูญกำหนดให้บุคคลมีหน้าที่ไปใช้สิทธิการเลือกตั้ง รับราชการทหารช่วยเหลือในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยพิบัติ สาธารณะ เสียภาษีอากร ช่วยเหลือราชการ รับการศึกษาอบรม ปกป้อง และสืบสานศิลปวัฒนธรรมของชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่น อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนั้นนักวิชาการศึกษาทางสังคมศาสตร์จึงได้ให้ความหมายและได้แบ่งประเภทของความรับผิดชอบต่อสังคมไว้ดังต่อไปนี้

พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อ

2.3.2.1 ความหมายของความรับผิดชอบต่อ

สมวาสนา ธนเมธิกุล³⁴ ให้ความหมายว่า ความรับผิดชอบต่อ หมายถึง คุณลักษณะของบุคคลที่แสดงออกในลักษณะของการมีความตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่การทำงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเอาใจใส่ มีความละเอียดรอบคอบ มีการวางแผน มีความขยัน อดทนเพื่อให้งานนั้นบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ยอมรับผลการกระทำไม่ว่าจะเป็นผลดีหรือผลเสียและพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

³³ไพศาล ภูไพบูลย์, อังคณา ตติรัตน์ และปนัดดา มีสมบัติงาม, หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม, พิมพ์ครั้งที่ 1, (กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์, 2551), หน้า 42.

³⁴สมวาสนา ธนเมธิกุล, “จิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบต่อของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น), 2546, หน้า 7.

นอกจากนั้น เฉลิม คำแก้ว³⁵ ให้ความหมายของความรับผิดชอบ หมายถึง ความสนใจ ความตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเพียรพยายามและละเอียดรอบคอบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายรักษาสิทธิและหน้าที่ของตน ขอมรับผลการกระทำของตน ทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย พยายามปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ จงจิตร ศิริทรัพย์จันทน์³⁶ ให้ความหมายของความรับผิดชอบ หมายถึง การแสดงออกของบุคคลที่ปฏิบัติตามกฎระเบียบด้วยความพากเพียร ละเอียดรอบคอบ โดยไม่ต้องมีการควบคุมจากผู้อื่น ขอมรับผลการกระทำของตนเอง พยายามปรับปรุงงานให้ดียิ่งขึ้น เพื่อประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมาย ซึ่งสอดคล้องกับ จันทรา พวงยอด³⁷ ให้ความหมายของความ รับผิดชอบ หมายถึง คุณลักษณะหนึ่งของบุคคลที่แสดงออกในลักษณะของการมีความตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่การทำงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเอาใจใส่ มีความละเอียดรอบคอบ มีการวางแผน มีความขยันหมั่นเพียร อดทนเพื่อให้งานนั้นบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ขอมรับผลของการกระทำไม่ว่าจะเป็นผลดีหรือผลเสียและพร้อมจะปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

2.3.2.1 ประเภทของความรับผิดชอบ

นักการศึกษาและนักจิตวิทยา ได้แบ่งประเภทของความรับผิดชอบ ไว้ดังนี้

1) ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้ความเข้าใจ สนใจและตั้งใจในการดูแลรักษาสุขภาพของตน มีความสามารถในการจัดหาเครื่องอุปโภคบริโภค รู้จักประมาณการใช้จ่าย ประพฤติตนให้เหมาะสมมีคุณธรรม ไม่ประพฤติชั่ว ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนปรับตัวเข้ากับคนอื่นได้ดีและขอมรับผลการกระทำของตนเอง นอกจากนี้ ดุษฎี ทรัพย์บำรุง³⁸ ให้ความหมายของความรับผิดชอบต่อตนเองไว้ว่า หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกมาด้วย

³⁵ เฉลิม คำแก้ว, “ผลการให้คำปรึกษากลุ่มที่มีความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านห้วยก้างราษฎร์สามัคคี อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย”, *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก), 2530, หน้า 17.

³⁶ จงจิตร ศิริทรัพย์จันทน์, “ปัจจัยที่มีผลต่อความรับผิดชอบต่อตนเองในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในกรุงเทพมหานคร”, *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์), 2528, หน้า 20.

³⁷ จันทรา พวงยอด, “การพัฒนาความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพุทธจักรวิทยาโดยใช้กิจกรรมและเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง”, *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร), 2543, หน้า 26.

³⁸ ดุษฎี ทรัพย์บำรุง (2529); อ้างใน สมวาสนา ธนเมธีกุล, “จิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบต่อตนเองของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดกรมอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น”, *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต*, อ้างแล้ว, หน้า 8.

การปฏิบัติหน้าที่การงานของตนในด้านต่างๆ ดังนี้ 1) ความเอาใจใส่ในการทำงาน หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงถึงการปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจจริงที่จะทำงานในหน้าที่ของตนหรืองานที่ตนได้รับมอบหมายให้เสร็จเรียบร้อยไม่ละเลยทอดทิ้งหรือหลีกเลี่ยงและหาทางป้องกันไม่ให้เกิดความบกพร่องเสื่อมเสียในงานที่ตนรับผิดชอบ 2) ความเพียรพยายาม หมายถึง ลักษณะหรือพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความอดทน ไม่ย่อท้อต่อการทำงานเมื่อเกิดปัญหาหรืออุปสรรคในการทำงานซึ่งเป็นหน้าที่ของตนที่จะต้องรับผิดชอบนั้นจะต้องพยายามแก้ไขปัญหาและอุปสรรคนั้นด้วยตนเองอย่างสุดความสามารถ 3) ความละเอียดรอบคอบ หมายถึง ลักษณะหรือพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการรู้จักคิดใคร่ครวญในงานที่ทำเพื่อให้ถูกต้องและสมบูรณ์รู้จักคิดก่อนว่างานนั้นมีผลดี ผลเสียอย่างไร และเมื่อทำงานเสร็จแล้วต้องตรวจสอบความถูกต้องให้เรียบร้อย 4) การตรงต่อเวลา หมายถึง ลักษณะหรือพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการงานให้เสร็จทันเวลาที่กำหนด รู้จักว่าเวลาไหนสมควรจะทำอะไร 5) การยอมรับผลการกระทำของตนเอง หมายถึง ลักษณะหรือพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการยอมรับในสิ่งที่ตนกระทำลงไปไม่ว่าผลของงานนั้นจะออกมาดีหรือไม่ก็ตาม 6) การปรับปรุงงานของตนให้ดียิ่งขึ้น หมายถึง ลักษณะหรือพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการติดตามผลงานที่ได้ทำไปแล้ว ถ้าไม่ดีต้องพยายามแก้ไขปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น

2) ความรับผิดชอบต่อครอบครัว หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้ ความเข้าใจ สนใจ และตั้งใจที่จะปฏิบัติตนด้วยการเชื่อฟังคำแนะนำของบิดามารดา ช่วยเหลือกิจกรรมในบ้านตามโอกาสอันสมควรไม่นำความเดือดร้อนมาสู่ครอบครัว เป็นคนสุภาพอ่อนน้อมต่อบิดามารดาและผู้อาวุโสช่วยรักษาและเชิดชูชื่อเสียงของวงศ์ตระกูล ซึ่งสอดคล้องกับ ภัสรา อรุณมีศรี³⁹ ให้ความหมาย ความรับผิดชอบต่อครอบครัว ไว้ว่า หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรม ต่อไปนี้ คือ เคารพเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ปกครอง ช่วยเหลือการงานตามความสามารถและโอกาส

3) ความรับผิดชอบต่อเพื่อน หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้ ความเข้าใจ สนใจและตั้งใจปฏิบัติตนในการให้ความช่วยเหลือให้คำแนะนำแก่เพื่อนให้เขากระทำความดีมีความรักและความจริงใจต่อกัน มีความเสียสละไม่เอาเปรียบเพื่อนและมีความเคารพในสิทธิซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ภัสรา อรุณมีศรี⁴⁰ ให้ความหมาย ความรับผิดชอบต่อชั้นเรียนและเพื่อนนักเรียน ไว้ว่า หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรมที่ช่วยเหลือการงานของชั้นเรียนและเพื่อนนักเรียน

³⁹ ภัสรา อรุณมีศรี , “การพัฒนามาตรวัดเจตคติด้านความรับผิดชอบต่อเพื่อนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), 2533, หน้า 21.

⁴⁰ ภัสรา อรุณมีศรี , “การพัฒนามาตรวัดเจตคติด้านความรับผิดชอบต่อเพื่อนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, อ้างแล้ว, หน้า 22.

4) ความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้ ความเข้าใจ สนใจที่จะปฏิบัติตนตามระเบียบข้อบังคับของสถานศึกษา มีความใส่ใจ ขยันหมั่นเพียรที่จะศึกษาเล่าเรียน รู้จักรักษาทรัพย์สินสมบัติของสถานศึกษา รู้จักช่วยเหลืองานหรือกิจกรรมของสถานศึกษา รักษาและเชิดชูเกียรติยศชื่อเสียงของสถานศึกษาตามความสามารถ ซึ่งสอดคล้องกับ จินตนาการ ธน วิบูลย์ชัย⁴¹ ให้ความหมาย ความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา ไว้ว่า หมายถึง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษา การรักษาผลประโยชน์ เกียรติยศ ชื่อเสียงของสถานศึกษา ช่วยกันรักษาความสะอาดของสถานศึกษา แต่งเครื่องแบบเรียบร้อย ไม่ทะเลาะวิวาทกัน ไม่ทำให้สถานศึกษาเสียชื่อเสียง ให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาในกิจกรรมต่างๆ เพื่อสร้างชื่อเสียงให้แก่สถานศึกษา นอกจากนี้ สมวาสนา ธนเมธิกุล⁴² ได้ให้ความหมาย ความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา ไว้ว่า หมายถึง พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษา การรักษาผลประโยชน์ เกียรติยศ ชื่อเสียงของสถานศึกษา ตลอดจนการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าให้แก่สถานศึกษา โดยแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เช่น แต่งกายเครื่องแบบถูกต้อง ไม่ทะเลาะวิวาทกัน ไม่ทำลายทรัพย์สินของสถานศึกษา และกระทรวงศึกษาธิการ⁴³ ได้ให้ความหมาย ความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา ไว้ว่า หมายถึง การที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษา การรักษาชื่อเสียงของสถานศึกษา การช่วยกันรักษาความสะอาดของสถานศึกษา การไม่ทะเลาะวิวาทกับสถานศึกษาอื่น เต็มใจช่วยเหลือและให้ความร่วมมือกับกิจกรรมต่างๆ ในสถานศึกษาและคอยตักเตือนเพื่อนที่หลงผิด อันจะทำให้เสียชื่อเสียงต่อสถานศึกษา

5) ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้ ความเข้าใจ สนใจและตั้งใจปฏิบัติตนให้อยู่ในกรอบระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคม รู้จักรับผิดชอบต่อทรัพย์สินส่วนรวม มีความซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา รู้จักประพฤติตนเป็นพลเมืองดีและสามารถช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็ม

⁴¹จินตนา ธนวิบูลย์ชัย, “คุณสมบัติในการวัดและคุณภาพของมาตรฐานเจตคติเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบที่สร้างขึ้นโดยประยุกต์วิธีการของธอร์น ใดค์”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร), 2540, หน้า 18.

⁴²สมวาสนา ธนเมธิกุล, “จิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, อ่างแล้ว, หน้า 10.

⁴³กระทรวงศึกษาธิการ, **หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2540**, (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, 2540), 54 หน้า.

ใจ ซึ่งสอดคล้องกับ สมวาสนา ธนเมธิกุล⁴⁴ ได้ให้ความหมาย ความรับผิดชอบต่อสังคม ไว้ว่า หมายถึง พฤติกรรมการให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆของชุมชนและสังคม บำเพ็ญประโยชน์และสร้างสรรค์ความเจริญให้ชุมชนและสังคมอย่างเต็มความสามารถ ช่วยสอดส่องพฤติกรรมของบุคคลที่จะเป็นภัยต่อสังคม ให้ความรู้และช่วยเหลือผู้ร่วมสังคมตามความสามารถของตนเอง ช่วยรักษาสาธารณสมบัติของชาติโดยส่วนรวม ช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติมาเอาเปรียบผู้ร่วมชุมชน ประพฤติและปฏิบัติตนตามกฎหมาย จดเว้นการกระทำอันเป็นผลเสียหายแก่ส่วนรวม รวมทั้งช่วยคิดแก้ไขปัญหาต่างๆ ของสังคม นอกจากนี้ ภัสรา อรุณมีศรี⁴⁵ ได้ให้ความหมาย ความรับผิดชอบต่อสังคม ไว้ว่า หมายถึง การปฏิบัติตามหน้าที่ 5 ด้าน คือ 1) รับผิดชอบต่อครอบครัว หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรมต่อไปนี้เป็น คือ เคารพเชื่อฟัง คำสั่งสอนของผู้ปกครอง ช่วยเหลือภาระงานตามความสามารถและโอกาส 2) รับผิดชอบต่อชั้นเรียน และเพื่อนนักเรียน หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรมที่ช่วยเหลือภาระงานของชั้นเรียนและเพื่อนนักเรียน 3) รับผิดชอบต่อโรงเรียน หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรมที่ช่วยเหลือกิจการงานของโรงเรียนและรักษาชื่อเสียงของโรงเรียน 4) รับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรมที่ให้ความร่วมมือในกิจการงานของชุมชน 5) รับผิดชอบต่อประเทศชาติ หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรมที่แสดงถึงการปฏิบัติตามกฎหมาย

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ความรับผิดชอบหน้าที่ แบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ 1) ความรับผิดชอบต่อตนเอง และ 2) ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม แต่หากแบ่งให้ละเอียดและชัดเจนยิ่งขึ้น แบ่งเป็น 5 ประเภท คือ 1) ความรับผิดชอบต่อตนเอง 2) ความรับผิดชอบต่อครอบครัว 3) ความรับผิดชอบต่อเพื่อน 4) ความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา และ 5) ความรับผิดชอบต่อสังคม

กมล ทองธรรมชาติ ได้จำแนกลักษณะพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อหน้าที่แบบวิถีประชาธิปไตยไว้ดังนี้

1) เคารพเหตุผลมากกว่าบุคคล คนในสังคมประชาธิปไตยจะต้องเป็นผู้เคารพเหตุผลมากกว่าตัวบุคคลคือ มาศรัทธาในบุคคลใด ไม่ว่าบุคคลนั้นๆจะมีพรรคชนอย่างไรเห็นดีเห็นงามว่าถูกต้องไปเสียหมด ประชาธิปไตยจะดำเนินไปด้วยดีนั้นก็ต่อเมื่อรับฟังความคิดเห็นของทุกฝ่ายค้นหาเหตุผลและความถูกต้องที่แท้จริงนั่นเอง

⁴⁴ สมวาสนา ธนเมธิกุล, “จิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, อ่างแล้ว, หน้า 11.

⁴⁵ ภัสรา อรุณมีศรี, “การพัฒนามาตรวัดเจตคติด้านความรับผิดชอบต่อสังคมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, อ่างแล้ว, หน้า 23.

2) รู้จักการประนีประนอม ผู้ที่เลื่อมใสประชาธิปไตยจะต้องรู้จักยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นไม่ดึงดันเอาแต่ความคิดของตนเองเป็นใหญ่ ไม่ยึดมั่นในความคิดของตนเอง รู้จักการประนีประนอม คือการยอมรับการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธี

3) มีระเบียบวินัย สังคมประชาธิปไตยจะดำเนินไปได้ด้วยดีนั้น คนในสังคมจะต้องเป็นผู้ที่มีระเบียบวินัย ปฏิบัติตามกฎหมายบ้านเมืองอย่างสม่ำเสมอ และช่วยทำให้กฎหมายบ้านเมืองมีความศักดิ์สิทธิ์ ไม่ยอมให้ผู้ใดมาละเมิด ดังนั้นสังคมประชาธิปไตยจะดำเนินไปได้ด้วยดีประชาชนจะต้องมีระเบียบวินัย

4) มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ความรับผิดชอบต่อส่วนรวมจะเกิดขึ้นจากความรูสึกของคนในสังคมว่า ตนเป็นเจ้าของประเทศและประเทศเป็นของทุกคน การประพฤติตนให้เป็นพลเมืองที่ดีได้แก่ ช่วยกันรักษาสมบัติของส่วนรวมหรือสมบัติของสาธารณะ ลักษณะเช่นนี้มักสืบเนื่องมาจากความสำนึกที่ว่าตนได้รับการศึกษา สามารถทำมาหาเลี้ยงชีพได้ และดำรงชีวิตอยู่ได้ ก็เพราะสังคมอันเป็นส่วนรวมของทุกคน ดังนั้นจึงต้องมีหน้าที่ทำประโยชน์ให้กับส่วนรวมเพื่อเป็นการตอบแทน⁴⁶

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อหน้าที่แบบวิถีประชาธิปไตย เป็นลักษณะพฤติกรรมหรือนิสัยและทัศนคติของบุคคลที่เป็นไปในทางบวก ในการที่จะช่วยให้บุคคลสามารถปฏิบัติหน้าที่แบบประชาธิปไตยด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ให้บรรลุผลเป้าหมายได้อย่างถูกต้อง โปร่งใส และได้รับการนับถือ ยกย่อง ขอมรับจากสังคมนั้นๆ การเคารพกฎระเบียบ สิทธิของผู้อื่น ทำหน้าที่ของตนด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เคารพในสถานศึกษา และครูอาจารย์ เพื่อน ทำให้เป็นคนดี มีความตั้งใจจริงและสร้างความเจริญให้แก่ชาติบ้านเมืองได้อย่างมั่นคง

2.3.3 ด้านประโยชน์ส่วนรวม

จากการศึกษาบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 นี้มา สาระสำคัญเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกันของประชาชนชาวไทย ในการธำรงรักษาไว้ซึ่ง เอกราชและความมั่นคงของชาติ การเทิดทูนพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขการยึดถือระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขเป็นวิถีทางในการปกครองประเทศ การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ให้ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการปกครองและ

⁴⁶ดร.กมล ทองธรรมชาติและคณะ , การเมืองการปกครองไทย, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชย์, 2525), หน้า 20.

ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐอย่างเป็นธรรม และได้กำหนดสิทธิและหน้าที่ของประชาชนชาวไทยไว้ดังต่อไปนี้

มาตราที่ 70 บุคคลมีหน้าที่พิทักษ์รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญนี้

มาตราที่ 71 บุคคลมีหน้าที่ในการป้องกันประเทศ รักษาผลประโยชน์ของชาติ และปฏิบัติตามกฎหมาย

มาตราที่ 72 บุคคลมีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

บุคคลซึ่งไปใช้สิทธิหรือไม่ไปใช้สิทธิโดยไม่แจ้งเหตุอันสมควรที่ทำให้ไม่อาจไปใช้สิทธิได้ย่อมได้รับสิทธิหรือเสียสิทธิตามที่กฎหมายบัญญัติ

การแจ้งเหตุที่ทำให้ไม่อาจไปเลือกตั้งและการอำนวยความสะดวกในการไปเลือกตั้ง ให้เป็นไปตามกฎหมายบัญญัติ

มาตราที่ 73 บุคคลมีหน้าที่รับราชการทหาร ช่วยเหลือในการป้องกันและบรรเทาภัยพิบัติ สาธารณะ เสียภาษีอากร ช่วยเหลือราชการ รับการศึกษาอบรม พักผ่อน และสืบสานศิลปวัฒนธรรมของชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่น และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตราที่ 74 บุคคลผู้เป็นข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้างของหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายเพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวม อำนวยความสะดวก และให้บริการแก่ประชาชนตามหลักธรรมาภิบาล การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี⁴⁷

คำนิ้ง ชัยสุวรรณรักษ์และธีระพล บุญสร้าง ได้กล่าวถึงพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านประโยชน์ส่วนรวม ไว้ดังต่อไปนี้

1. พฤติกรรมความสามัคคี เป็นการแสดงออกถึงการแบ่งปันกับทีมงาน และประสานกัน พฤติกรรมด้านนี้ได้แก่

1.1) การรู้จักประสานประโยชน์โดยยึดถือประโยชน์ส่วนรวมหรือของชาติเป็นที่ตั้ง ได้แก่ การทำงานร่วมกันอย่างสันติวิธี รู้จักการประนีประนอม โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่ส่วนรวมเป็นใหญ่ มีการเสียสละความสุขส่วนตัว หรือหมุ่คณะ เพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวมหรือของชาติ

⁴⁷ธีระพล อรุณะกสิกรและคณะ, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 , (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2550), หน้า 36.

1.2) การร่วมมือในการทำงาน หรือทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน โดยมีบุคคลผู้ร่วมงานตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ในการร่วมทำงานนี้จะต้องมีการวางแผนการทำงานร่วมกันระดมความคิดกันและทำงานร่วมกัน เมื่อถึงขั้นตอนของการทำงานก็ต้องช่วยเหลือกันอย่างตั้งใจ จริงๆ จังๆ ไม่หลีกเลี่ยงหรือไม่เอาเปรียบผู้อื่น

1.3) การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ร่วมมือร่วมใจกันเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ไม่เอาเปรียบหรือเห็นแก่ประโยชน์ของตนเอง

1.4) การรับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากส่วนรวมและมีหน้าที่ต่อสังคม

1.5) การเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของคนในกลุ่ม ในหน่วยงาน และในสังคม⁴⁸

จากที่กล่าวมา ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า หน้าที่ของประชาชนตามหลักประชาธิปไตย คือ เป็นบุคคลที่มีหน้าที่ในการรักษาผลประโยชน์ของชาติบ้านเมือง เคารพสิทธิและหน้าที่ของคนอื่น และเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมือง ทำงานร่วมกันอย่างสันติวิธี รู้จักการประนีประนอม มีความเสียสละ มีการวางแผนการทำงานระดมความคิดร่วมกันเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม ตลอดจนรวมทั้งการบำรุงรักษา อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม อันเป็นทรัพย์สินของประเทศชาติ เพื่อให้อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

2.3.4 การมีส่วนร่วมทางการเมือง

2.3.4.1 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation) มีผู้ให้คำนิยาม หรือความหมายไว้หลายประการ เช่น

Milbrath กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองประกอบด้วยฐานคติสำคัญ 2 ประการ คือ

1. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการกระทำทางการเมืองอย่างใด อย่างหนึ่ง มีแนวโน้มที่จะเกี่ยวข้องกับกระทำอื่นๆทางการเมืองด้วย

2. ความเกี่ยวพันทางการเมือง มีลักษณะที่เป็นลำดับขั้น กล่าวคือบุคคลที่อยู่ในลำดับขั้นของการเกี่ยวพันทางการเมืองเดียวกันมีแนวโน้มที่จะมีกิจกรรมทางการเมืองเหมือนกัน ผู้ที่มีลำดับขั้นของการเกี่ยวพันทางการเมืองในลำดับสูงจะครอบคลุมกิจกรรมทางการเมืองในลำดับที่ต่ำด้วย⁴⁹

⁴⁸ คำนึง ชัยสุวรรณรักษ์และธีระพล บุญสร้าง, **ประชาธิปไตยในวิถีไทย**. (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แม็ค, 2546), หน้า 9.

⁴⁹ Milbrath, อังใน ปัทมาภรณ์ จันทรรคณา, “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของชนชั้นกลางในเขต จังหวัดเชียงราย”, **การค้นคว้าอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), 2552, หน้า 40-43.

ดังนั้น Milbrath ได้เสนอว่า บุคคลมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ 14 ระดับ

1. การแสดงความสนใจทางการเมือง
2. การใช้สิทธิเลือกตั้ง
3. การริเริ่มประเด็นพูดคุยทางการเมือง
4. การชักจูงผู้อื่นให้เลือกตั้งผู้ที่ตนสนับสนุน
5. การติดกระดุม หรือสติ๊กเกอร์ เพื่อแสดงการสนับสนุน
6. การติดต่อกับนักการเมืองหรือผู้นำทางการเมือง
7. การบริจาคเงินสนับสนุนทางการเมือง
8. การร่วมประชุม หรือชุมนุมทางการเมือง
9. การร่วมรณรงค์ทางการเมือง
10. การเป็นสมาชิกสำคัญของพรรคการเมือง
11. การร่วมประชุมแกนนำของพรรค
12. การร่วมระดมทุน
13. การเสนอตัวเป็นคู่แข่งทางการเมือง
14. การดำรงตำแหน่งทางการเมือง

จากลำดับของการเกี่ยวพันทางการเมืองที่ได้กล่าวมาแล้ว อาจพิจารณาคุณลักษณะของ การกระทำทางการเมือง(Characteristics of specific political acts) จากพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนได้ดังนี้

1. การแสดงความสนใจต่อกิจกรรมทางการเมือง การที่บุคคลจะแสดงความสนใจต่อกิจกรรมทางการเมือง ย่อมแสดงว่าบุคคลนั้นได้รับปัจจัยกระตุ้นทางการเมืองจากสิ่งแวดล้อมมากพอสมควรจนกระทั่งเกิดความสนใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยตนเอง บุคคลที่คาดหวังว่าจะสร้างความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางการเมืองอย่างมีประสิทธิภาพจะต้องมีความพยายามเพื่อรวบรวมข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเมือง เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางการเมืองของตน กิจกรรมเหล่านี้ถือเป็นรากฐานเบื้องต้นที่จำเป็นในการร่วมกิจกรรมทางการเมืองต่างๆ แม้ว่าโดยทั่วไปปัจจัยกระตุ้นจะถูกส่งผ่านสื่อต่างๆ มากมาย แต่บางคนอาจจะให้ความสนใจเพียงเล็กน้อย หรือไม่ให้ความสนใจเลย การที่บุคคลจะตอบสนองต่อปัจจัยการกระตุ้นทางการเมืองอย่างไร ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขเฉพาะบุคคล โดยทั่วไปการที่บุคคลได้รับปัจจัยกระตุ้นทางการเมืองยิ่งมาก จะยิ่งทำให้บุคคลนั้นมีโอกาสมีส่วนร่วมทางการเมืองมากยิ่งขึ้น

2. การใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยทั่วไปการที่ประชาชนจะไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ประชาชนต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของการเลือกตั้ง โดยเฉพาะเพื่อเป็น การ

แสดงออกถึงการเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ทำให้คู่แข่งชั้นทางการเมืองจะต้องแสดงความรู้ความสามารถ และการเป็นคนที่มีความคุณธรรม เพื่อขอรับความไว้วางใจหรือขอฉันทานุมัติจากประชาชนเข้าไปดำรงตำแหน่งทางการเมือง ดังนั้น การใช้สิทธิเลือกตั้งแม้จะเป็นการแสดงออกในลำดับขั้นพื้นฐานของการเกี่ยวพันทางการเมือง แต่การใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชนเป็นการแสดงบทบาทที่มีส่วนร่วมทางการเมืองที่นับว่าสำคัญมาก

3. การริเริ่มพูดคุยประเด็นทางการเมือง โดยธรรมชาติของมนุษย์จะให้ความสนใจเกี่ยวกับสิ่งที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์ต่อตน ดังนั้นบุคคลที่คิดว่าตนไม่ได้รับประโยชน์อย่างใดจากระบบการเมืองก็จะไม่สนใจการเมือง แม้กระทั่งพูดคุยทางการเมือง แต่บุคคลที่รู้และเข้าใจระบบการเมืองมีความสำคัญ และมีประโยชน์ต่อตนอย่างไร จะให้ความสนใจทางการเมืองมาก โดยเฉพาะการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นทางการเมืองที่จะมีผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ดังนั้นระดับความสนใจเกี่ยวกับการริเริ่มพูดคุยทางการเมืองจึงแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล

4. การชักจูงให้ผู้อื่นเลือกตั้งผู้ที่ตนสนับสนุน การแสดงออกในการชักจูงให้ผู้อื่นไปใช้สิทธิเลือกตั้งบุคคลที่ตนสนับสนุนคล้ายกับเป็น “หัวคะแนน” ของคู่แข่งชั้นทางการเมือง เป็นการแสดงออกถึงความผูกพันทางการเมืองที่ชัดเจนมากกว่าการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการพูดคุยทางการเมือง ทั้งนี้เพราะได้แสดงความคิดเห็นด้วยและเชื่อถือผู้ที่ตนสนับสนุนจะเป็นผู้นำทางการเมืองที่ดี

5. การติดกระดุมหรือติดสติ๊กเกอร์ เป็นการแสดงออกอย่างเปิดเผยให้บุคคลทั่วไปรู้ว่าตนให้การสนับสนุนพรรคการเมืองใด เพราะการติดกระดุมเป็นสัญลักษณ์ของพรรคย่อม เป็นการประกาศตนในฐานะผู้สนับสนุน การกระทำนี้อาจมีผลในการโน้มน้าวผู้ใกล้ชิดที่ยังไม่ได้ตัดสินใจให้เข้าร่วมสนับสนุนเช่นเดียวกับตนได้

6. การติดต่อกับนักการเมืองหรือผู้นำทางการเมือง การกระทำในการเมืองระดับนี้แสดงว่าบุคคลได้เพิ่มระดับความสนใจทางการเมืองขึ้น จนถึงอยากสัมผัสพูดคุย โดยอาจจะเสนอแนะข้อคิดเห็นเพิ่มเติมหรือให้กำลังใจกับนักการเมืองให้มีขวัญกำลังใจในการต่อสู้ต่อไป โดยทั่วไปมีประชาชนเพียงส่วนน้อยที่ติดต่อกับนักการเมืองหรือผู้นำทางการเมืองโดยตรง การติดต่อกับผู้นำทางการเมืองอาจทำได้โดยส่งจดหมาย โทรเลข โทรศัพท์ หรือการพูดคุยโดยตรง การได้ติดต่อกับผู้นำโดยตรงอาจเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคคลเกิดความสนใจทางการเมือง จนเปลี่ยนฐานะจากผู้สนใจให้การสนับสนุนไปสู่การเข้าร่วมต่อสู้ทางการเมืองโดยตรง

7. การบริจาคเงิน แสดงออกถึงความมุ่งมั่นในการสนับสนุนอย่างจริงจังและอาจพัฒนาไปสู่การเป็นผู้เข้าร่วมต่อสู้ทางการเมืองโดยตรงในฐานะสมาชิกพรรค

8. การร่วมประชุมหรือชุมนุมทางการเมือง เป็นการแสดงออกถึงความเห็นพ้องและความผูกพันที่แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น เป็นการแสดงออกถึงการสังกัดกลุ่มอย่างชัดเจน

9. การร่วมรณรงค์ทางการเมือง เป็นกิจกรรมที่สำคัญในการขยายความสนับสนุนจากประชาชนให้มีความกว้างขวางและทั่วถึง ซึ่งมีหลายกรณี อาทิเช่น การพิมพ์จดหมาย การส่งจดหมาย การติดโปสเตอร์หรือการเคาะประตูบ้านเพื่อชักจูงประชาชนให้ช่วยสนับสนุนหรือการร่วมโฆษณาชักจูงประชาชนด้วยการให้ข้อมูลเพิ่มเติมแก่ประชาชน

10. การเป็นสมาชิกสำคัญของพรรคการเมือง เป็นการแสดงออกทางการเมืองอย่างชัดเจนว่าตนเองสังกัดพรรคใด ซึ่งลักษณะสำคัญของการเป็นสมาชิก คือ การจ่ายเงินบำรุงพรรค การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของพรรค

11. การร่วมประชุมแกนนำพรรค เพื่อประชุมวางแผนกลยุทธ์ของพรรค โดยทั่วไปต้องผ่านการเป็นสมาชิกที่มีบทบาทสำคัญของพรรค จนพรรคไว้วางใจและเชื่อมั่นว่าจะสามารถสร้างความแข็งแกร่ง จนสามารถเอาชนะคู่แข่งทางการเมืองได้

12. การร่วมระดมทุน ซึ่งจะต้องเป็นผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี สามารถบริจาคทรัพย์สินเพื่อสนับสนุนการแข่งขันทางการเมืองได้ ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ ของนักการเมือง

13. การเสนอตัวเป็นคู่แข่งทางการเมือง บุคคลในระดับนี้ต้องเป็นบุคคลที่มีความสามารถพิเศษ มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถสร้างความประทับใจและความเชื่อมั่นต่อประชาชนได้

14. การดำรงตำแหน่งทางการเมือง เป็นการแสดงออกทางการเมืองในระดับสูงสุด ถ้าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีความสามารถในการพัฒนาประเทศ ทำให้ประชาชนมีชีวิตที่ดีและมีความสุข จะทำให้พรรคได้รับความไว้วางใจจากประชาชน ส่งผลต่อการเลือกตั้งครั้งต่อไปด้วย ดังนั้น การแสดงออกซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้วยการดำรงตำแหน่งทางการเมืองจึงเป็นบทบาทสำคัญสูงสุดของประชาชนที่มีต่อระบบการเมือง

L.J and M.F. ได้สรุปนิยามที่นำมาอ้างอิงกันโดยทั่วไป โดยแบ่งออกเป็น 10 ความหมาย คือ

1) การให้การสนับสนุนและการเรียกร้องต่อผู้นำรัฐบาล เพื่อให้สนองตอบต่อความต้องการใด ๆ

2) ความพยายามที่จะสร้างผลกระทบต่อการดำเนินงานของรัฐที่ได้ผลและเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3) กิจกรรมทางการเมืองที่ถูกต้องตามกฎหมาย เช่น การออกเสียง การยื่นข้อเรียกร้อง การประท้วง การลือขบถ เป็นต้น

- 4) การใช้สิทธิเลือกตัวแทนเข้าไปใช้อำนาจแทนตนเอง (Representation)
- 5) ความรู้สึกแปลกแยกหรือตีตนออกจากระบบการเมืองอันเนื่องมาจากการถูก กีดกันไม่ให้เขาได้มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วม พวกนี้มีศักยภาพที่จะกลับเข้ามาแก้ไขเปลี่ยนแปลงระบบการเมือง เพื่อให้เป็นไปตามแนวทางที่พวกเขาเห็นว่าเหมาะสมหรือยุติธรรมกว่าเก่า
- 6) กิจกรรมของพวกที่ตื่นตัวในทางการเมือง ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้รวมไปถึงการพูดคุยถกเถียงปัญหาในทางการเมืองก็ได้ ไม่จำเป็นเสมอไปว่าจะต้องอยู่ในรูปของการใช้สิทธิเลือกตั้ง
- 7) กิจกรรมทางการเมืองทุกชนิด ทั้งแบบที่ใช้ความรุนแรง และแบบที่ไม่ใช้ความรุนแรง
- 8) กิจกรรมทางการเมืองและกิจกรรมที่ต้องการเข้าไปมีอิทธิพลต่อการดำเนินการของข้าราชการด้วย
- 9) กิจกรรมต่าง ๆ ที่กระทบต่อการเมืองระดับชาติ แต่บางคนมองว่าจะต้องรวมถึงกิจกรรมที่กระทบต่อองค์กรส่วนท้องถิ่นด้วย
- 10) กิจกรรมทุกชนิดที่เป็นการเมือง⁵⁰

Geoffrey K. Roberts ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นกิจกรรมที่กระทำโดยสมัครใจของแต่ละบุคคลในกิจกรรมทางการเมือง รวมทั้งการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การเป็นสมาชิก และการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับกลุ่มการเมือง เช่น ความเคลื่อนไหวของพรรคการเมืองต่างๆ กลุ่มผลประโยชน์ เจ้าหน้าที่ในสถาบันการเมืองต่างๆ รวมทั้งกิจกรรมที่ไม่เป็นทางการ เช่น การอภิปรายทางการเมือง หรือร่วมฟังเหตุการณ์ทางการเมือง การชักชวนทางการเมืองของเจ้าหน้าที่หรือสมาชิกกลุ่มการเมือง⁵¹

William Erwin “การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ กระบวนการให้ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเอง ร่วมใช้ความคิด

---

⁵⁰ L.J and M.F, Democratic Technique in Secondary In the Classroom, อ้างใน จิรชานาคสวัสดิ์, “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา: ศึกษาเฉพาะกรณีนักศึกษาคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง”, ภาคนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์), 2540, หน้า 20.

⁵¹ Geoffrey K. Roberts, A Dictionary of Political Analysis, (London : Longman, 1971), p 145.

สร้างสรรค์ ความรู้ ความชำนาญ ร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสม และสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง⁵²

1) ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ในทุกสังคมจะมีกลุ่มคนที่มีส่วนร่วมทางการเมือง และมีระดับของการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันไป อาจแบ่งเป็นลำดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองจากน้อยไปหามากได้ ดังนี้

(1) รับฟังข่าวสารทางการเมือง

(2) ออกเสียงลงคะแนน

(3) ชักชวนให้ผู้อื่นสนทนาเรื่องการเมือง

(4) ชักชวนให้ไปเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดคนหนึ่ง

(5) ช่วยโฆษณาให้พรรคการเมือง หรือผู้สมัครรับเลือกตั้งด้วยการติดป้ายประกาศสนับสนุนหรือให้ผู้อื่นทราบโดยทั่วไป

(6) ติดต่อแสดงความคิดเห็น หรือข้อเรียกร้องต่อเจ้าหน้าที่บ้านเมือง หรือนักการเมือง

(7) สนับสนุนด้วยการบริจาคให้พรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง

(8) ติดตามหาเสียงของนักการเมือง

(9) ช่วยผู้สมัครรับเลือกตั้งหาเสียง

(10) เป็นสมาชิกพรรคที่ทำงานให้พรรคการเมืองเป็นประจำ

(11) เข้ามีส่วนร่วมในการวางแผนของพรรค

(12) ช่วยหาเงินให้พรรค

(13) สมัครเข้าแข่งขันรับเลือกตั้ง

(14) เป็นเจ้าหน้าที่ของพรรคหรือได้รับเลือกตั้ง⁵³

2) รูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

เนื่องจากการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นปรากฏการณ์ของกิจกรรมทางการเมืองหลายอย่างรวมกันอยู่ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ต่างก็มุ่งที่จะเข้าไปมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐบาลทั้งสิ้น รูปแบบต่าง ๆ ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในแต่ละสังคม อาจเน้นหรือให้

⁵²William Erwin, **Democratic Technique in Secondary In the Classroom**, อังโน, เรื่องเดียวกัน, หน้า 21.

⁵³จิระ โขติ วีระชัยและคณะ, **รัฐศาสตร์ทั่วไป**, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2542), หน้า 35.

ความสำคัญแตกต่างกันไป บางสังคมอาจให้ความสำคัญกับการ ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งระดับชาติ แต่บางสังคมอาจเข้าไปมีส่วนร่วมในรูปของการเดินขบวนประท้วงรัฐบาลก็ได้ นอกจากนี้ในการที่บุคคลแต่ละคนจะยึดเอาการมีส่วนร่วมในรูปแบบใด ๆ เป็นแนวทางย่อมที่จะต้องมีการที่แตกต่างกัน ไปด้วย พวกที่เข้าไปช่วยหาเสียงให้ผู้สมัครรับการเลือกตั้งอาจดำเนินการได้โดยการเข้าเป็นสมาชิกพรรคนั้น ๆ ปฏิบัติการไปตามแนวทางหรือแนวนโยบายที่พรรควางไว้ให้ ส่วนพวกที่ติดต่อโดยตรงกับผู้แทนราษฎร เพื่อหวังที่จะให้ผู้แทนช่วยเหลือการใด ๆ ก็ย่อมที่จะใช้กระบวนการที่แตกต่างกันไป⁵⁴

เนื่องจาก Rodee ได้ให้คำนิยามของคำว่ามีส่วนร่วมทางการเมืองว่าเป็นกิจกรรมที่ถูกต้องตามกฎหมาย ดังนั้น รูปแบบต่าง ๆ ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงถูกแบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ คือ

1) การใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นกิจกรรมของบุคคลแต่ละคนในการเลือกตัวแทนของตนเข้าไปใช้อำนาจในการปกครอง สิทธิในการเลือกตั้งจึงอาจนับได้ว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งในการควบคุมรัฐบาล แต่การไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งจะแตกต่างไปจากกิจกรรมการมีส่วนร่วมในรูปแบบอื่น ๆ ที่สังคมเป็นผู้กำหนดโอกาสให้ เช่น 4 ปี ต่อครั้ง จึงทำให้ความรู้สึกสร้างสรรค์ของคนมีน้อยมาก

2) กิจกรรมการรณรงค์หาเสียงเป็นกิจกรรมในลักษณะเดียวกันการใช้สิทธิเลือกตั้งแต่เป็นรูปแบบของการเข้าไปมีส่วนร่วมในการรณรงค์หาเสียง กิจกรรมนี้เป็นส่วนหนึ่งที่ประชาชนอาจใช้เพื่อเพิ่มอิทธิพลที่เขาพึงมีต่อผลของการเลือกตั้งนอกเหนือไป จากเสียงหนึ่งเสียงที่เขาได้จากสิทธิในการเลือกตั้งแล้วกิจกรรมการรณรงค์หาเสียงนี้ นับเป็นกิจกรรมที่ค่อนข้างยากเมื่อเปรียบเทียบกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

3) กิจกรรมของชุมชนเป็นกิจกรรมของกลุ่ม หรือองค์กรที่ราษฎรร่วมกันดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาทางสังคมและการเมือง ในกรณีนี้ราษฎรจะร่วมมือกันเพื่อใช้อิทธิพลต่อการดำเนินงานของรัฐบาล กิจกรรมในรูปแบบนี้เป็นไปอย่างมีเป้าหมายที่แน่นอนและมีอิทธิพลมาก

4) การติดต่อเป็นการเฉพาะเป็นรูปแบบสุดท้ายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง และจะเกี่ยวเนื่องกับราษฎรรายบุคคลไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือ ข้าราชการเพื่อให้แก้ไข

⁵⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 15.

ปัญหาใด ๆ เฉพาะหรือของครอบครัว กิจกรรมในรูปแบบนี้มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐบาลน้อยมาก⁵⁵

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง คือ กิจกรรมทางการเมืองที่ถูกต้องตามกฎหมาย ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมและมีส่วนเกี่ยวข้องใน การดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเอง ร่วมใช้ความคิดสร้างสรรค์ ความรู้ ความชำนาญ ร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสม และสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เช่น รับฟังข่าวสารทางการเมือง ออกเสียงลงคะแนน ชักชวนให้ผู้อื่นเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป จากการศึกษา พฤติกรรมประชาธิปไตยนั้น สามารถจำแนกการพฤติกรรมประชาธิปไตยออกเป็น 4 ด้านคือ

1) ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น คือ เป็นการยึดมั่นในสิทธิเสรีภาพและหน้าที่ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดและตามที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองคนไทยให้ใช้สิทธิและเสรีภาพในขอบเขตที่ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น คือในการเคารพสิทธิเสรีภาพเราต้องให้สิทธิเสรีภาพและหน้าที่กับทุกฝ่าย เช่น การเคารพสิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่นที่มีต่อครอบครัวชุมชน สังคมและประเทศชาติ สิทธิเสรีภาพในการประกอบอาชีพ การติดต่อสื่อสารทางวิชาการ การนับถือศาสนา ซึ่งไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน เป็นต้น

2) ด้านความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ คือ เป็นพฤติกรรมการแสดงออกในลักษณะของความตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งความรับผิดชอบนั้นจะช่วยให้บุคคลสามารถปฏิบัติหน้าที่ตามแบบประชาธิปไตยด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างถูกต้องโปร่งใส เช่น ความรับผิดชอบต่อตนเอง ความรับผิดชอบต่อครอบครัว ความรับผิดชอบต่อเพื่อน ความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา ความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นต้น

3) ด้านการยึดถือประโยชน์ส่วนรวม คือ พฤติกรรมการแสดงออกในทางกาย วาจา ทางด้านการรักษาผลประโยชน์ของประเทศชาติ มีการปฏิบัติตามกฎหมาย รักษาผลประโยชน์ของชาติบ้านเมือง การทำงานร่วมกันอย่างสันติวิธี รู้จักการประนีประนอม มีความเสียสละ มีการวางแผนการทำงาน มีการระดมความคิดร่วมกันเพื่อประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม ตลอดจนการบำรุงรักษา ทรัพยากร ทรัพย์สินของประเทศชาติ เพื่อให้อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

⁵⁵Roodee, Introduction to Policical Science, อังใน สุจิต บุญบงการ, การพัฒนาทางการเมืองไทย, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531), หน้า 15.

4) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง คือ เป็นพฤติกรรมการแสดงออกทางการเมืองที่ถูกต้องตามกฎหมาย เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง มีการดำเนินงาน ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาทางการเมือง การมีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การประท้วง มีการชักชวนให้ผู้อื่นสนทนาเรื่องการเมือง รับฟังข่าวสารทางการเมือง ติดตามการหาเสียงของนักการเมือง ช่วยผู้สมัครรับเลือกตั้งหาเสียง เป็นต้น

2.4 สภาพพื้นที่ที่ศึกษา

2.4.1 สถานที่ตั้ง⁵⁶

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ตั้งอยู่เลขที่ 9/37 หมู่ที่ 12 ถนนราษฎร์คณิง บ้านโนนชัย ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000 โทรศัพท์ (043) 241488 โทรสาร (043) 241502

2.4.2 ประวัติความเป็นมา

เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม พ.ศ. 2533 สภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัยได้อนุมัติให้สถาปนาวิทยาเขตแห่งแรกในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ จังหวัดขอนแก่น ต่อมาในปีพุทธศักราช 2540 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ว่าโดยที่เป็นการสมควรจัดตั้งมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เป็นนิติบุคคลมีสถานะเป็นมหาวิทยาลัย ของรัฐ ในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีชื่อใหม่ว่า มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน และได้ย้ายจากวัดศรีจันทร์ ไปอยู่ที่บ้านโนนชัย ถนนราษฎร์คณิง ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น บนเนื้อที่ 37 ไร่ 3 งาน โดยมีวัตถุประสงค์ในการสถาปนา ดังนี้ คือ

- 1) เพื่อเป็นสถานศึกษาด้านพระพุทธศาสนา
- 2) เพื่อให้เป็นสถานศึกษาวิทยาการอันเป็นของชาติภูมิและต่างประเทศ
- 3) เพื่อให้ศาสนทายาทได้เป็นกำลังในการจรรโลงพระพุทธศาสนา และเป็นศาสนทายาทที่เหมาะสมกับกาลสมัย
- 4) เพื่อให้เป็นศูนย์กลางการศึกษา ค้นคว้า วิจัยทางพระพุทธศาสนา และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ประติมากรรมทางพระพุทธศาสนา

ทั้งนี้ ภายใต้การบริหารของคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า คณะกรรมการประจำวิทยาเขตอีสาน โดยมี พระมหาสาคร ชิตตฺกโร รองอธิการบดี เป็นประธานกรรมการ

---

⁵⁶มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน, รายงานการประเมินตนเอง ประจำปีการศึกษา 2549 (Self Assessment Report, SAR); 1 มิถุนายน 2549 – 31 พฤษภาคม 2550, (อัคราเนนา).

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ได้แบ่งส่วนการบริหารงานออกเป็น 3 ส่วนงาน คือ

- 1) สำนักงานวิทยาเขต
- 2) ศูนย์บริการวิชาการ
- 3) วิทยาลัยศาสนศาสตร์

เริ่มเปิดให้การศึกษาแก่พระภิกษุสามเณรตั้งแต่วันที่ 18 ธันวาคม 2533 เป็นต้นมา และได้เปิดรับนักศึกษา (บุคคลทั่วไป) ในปีการศึกษา 2544 และเมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2545 วิทยาเขตอีสาน ได้ขยายห้องเรียนไปที่ วัดแสนสุข อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี และในปีการศึกษา 2549 ได้ขยายห้องเรียนอีกแห่งหนึ่ง คือ วัดพิศาลรัษฎาวาส อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู

2.4.3 การจัดการศึกษา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน เปิดรับสมัครพระภิกษุ-สามเณร และบุคคลทั่วไปเพื่อศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี ทั้งภาคปกติและภาคพิเศษ (เรียนวันเสาร์-อาทิตย์) เป็นการศึกษาในระบบทวิภาค ในหนึ่งปีการศึกษาแบ่งเป็น 2 ภาคการศึกษา โดยมีเวลาเรียนภาคการศึกษาละไม่น้อยกว่า 15 สัปดาห์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยได้ดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรศาสนศาสตร์บัณฑิตในสาขาวิชาต่างๆ ให้มีโครงสร้างหลักสูตรและเนื้อหารายวิชาสอดคล้องกับวิทยาการของสังคมสมัยใหม่ มีความหลากหลายและเป็นสากลยิ่งขึ้น ทั้งนี้ยังคงรักษาเอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัยให้มีกลุ่มวิชาทางพระพุทธศาสนา จำนวน 30 หน่วยกิต ไว้ทุกสาขาวิชา ที่เปิดสอน ดังนี้

- 1) คณะศาสนาและปรัชญา 2 สาขาวิชา
  - 1.1) สาขาวิชาพุทธศาสตร์
  - 1.2) สาขาวิชาปรัชญา
- 2) คณะมนุษยศาสตร์ 1 สาขาวิชา
  - 2.1) สาขาวิชาภาษาอังกฤษ
- 3) คณะสังคมศาสตร์ 3 สาขาวิชา
  - 3.1) สาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
  - 3.2) สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง
  - 3.3) สาขาวิชาการบริหารกิจการพระพุทธศาสนา
- 4) คณะศึกษาศาสตร์ 2 สาขาวิชา
  - 4.1) สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ
  - 4.2) สาขาวิชาการสอนภาษาไทย

5) หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู (หลักสูตร 2 ปี)

6) หลักสูตรระดับปริญญาโท 4 สาขาวิชา

- 6.1) สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา
- 6.2) สาขาวิชาพระพุทธศาสนาและปรัชญา
- 6.3) สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง
- 6.4) สาขาวิชาการจัดการศึกษา

วิทยาเขตอีสาน จัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา คือ หลักสูตรศาสตรบัณฑิต ใช้ อักษรย่อว่า ศน.บ. โดยใช้ระบบการจัดการศึกษาตามหลักสูตร ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ปัจจุบันได้เปิดสอนตามหลักสูตรของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ดังนี้

ระดับปริญญาตรี

- 1) คณะมนุษยศาสตร์ เปิดสอนสาขาดังต่อไปนี้
  - 1.1) สาขาวิชาภาษาอังกฤษ
- 2) คณะศึกษาศาสตร์ เปิดสอนสาขาดังต่อไปนี้
  - 2.1) สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ
  - 2.2) สาขาวิชาการสอนภาษาไทย
- 3) คณะสังคมศาสตร์ เปิดสอนสาขาดังต่อไปนี้
  - 3.1) สาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
  - 3.2) สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง
  - 3.3) สาขาวิชาการบริหารกิจการพระพุทธศาสนา
- 4) คณะศาสนาและปรัชญา เปิดสอนสาขาดังต่อไปนี้
  - 4.1) สาขาวิชาปรัชญา
  - 4.2) หลักสูตรรายวิชาชีพครู (หลักสูตร 1 ปี)

ระดับปริญญาโท

- 1) คณะศาสนาและปรัชญา
  - 1.1) สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา
- 2) คณะสังคมศาสตร์
  - 2.1) สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง
- 3) คณะศึกษาศาสตร์
  - 3.1) สาขาวิชาการจัดการศึกษา

2.4.4 ปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจและวัตถุประสงค์

ปรัชญา “ความเป็นเลิศทางวิชาการ ตามแนวพระพุทธศาสนา”

ปณิธาน มุ่งมั่นผลิตบัณฑิตทางพระพุทธศาสนาให้มีความรู้คู่คุณธรรมมีความสามารถในการคิดเป็น พุคเป็น ทำเป็น และคิดดี พุคดี ทำดีตามแนวทางแห่งพระพุทธศาสนา

วิสัยทัศน์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน เป็นสถาบันที่ผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ดี มีความประพฤติดี ดำรงชีพในสังคมด้วยพรหมวิหารธรรม เป็นแหล่งรวมของความรู้และผู้เชี่ยวชาญวิชาการด้านพระพุทธศาสนา ที่สามารถชี้นำสังคมและยุคชี้ชัดแย้งด้านวิชาการพระพุทธศาสนาได้เป็นสถาบันที่มีระบบบริหารและระบบจัดการได้มาตรฐานสากล

พันธกิจ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน มีพันธกิจที่จะต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ดังนี้

1) ผลิตบัณฑิตทางด้านพระพุทธศาสนา ให้มีคุณสมบัติตามปรัชญาของมหาวิทยาลัยและกระจายโอกาสให้พระภิกษุสามเณร คฤหัสถ์ และผู้สนใจมีโอกาสศึกษามากขึ้น

2) วิจัยและพัฒนางานด้านวิชาการ เพื่อสร้างองค์ความรู้ทางด้านวิชาการพระพุทธศาสนาใหม่ๆ ให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ และเผยแพร่องค์ความรู้ในระบบเครือข่ายการเรียนรู้ที่ทันสมัย

3) สร้างเสริมให้บริการวิชาการแก่สังคม ชุมชนและท้องถิ่น โดยเฉพาะวิชาการทางพระพุทธศาสนา เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และสร้างสันติสุขให้เกิดในสังคม ชุมชนและท้องถิ่น สามารถชี้นำสังคมและยุคชี้ชัดแย้งในหลักวิชาการพระพุทธศาสนา และจริยธรรม

4) รวบรวมและจัดเก็บข้อมูล ด้านศาสนาและศิลปวัฒนธรรมเพื่อให้มหาวิทยาลัยเป็นแหล่งค้นคว้า ทำนุบำรุงรักษาภูมิปัญญาไทยและท้องถิ่น รวมทั้งสร้างชุมชนที่เข้มแข็งเพื่อให้มีภูมิคุ้มกันวัฒนธรรมที่ไม่เหมาะสม

5) ปรับปรุงระบบบริหารจัดการมหาวิทยาลัยให้ได้มาตรฐานสากล

วัตถุประสงค์ ได้แก่

- (1) ผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพ ทั้งทางด้านความรู้และความประพฤติ
- (2) สร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีภูมิคุ้มกัน และมีคุณภาพ
- (3) สร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้
- (4) สร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน
- (5) สร้างระบบการบริหารองค์การให้เป็นองค์การที่มีมาตรฐานสากล

นโยบายมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน มีนโยบายในด้าน การดำเนินงานให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจดังนี้

1) ผลิตบัตินิตทางพระพุททศาสนา ที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานทั้งด้าน ความรู้ ความประพฤดี มีพรหมวิหารธรรม

2) แสวงหาองค์ความรู้ใหม่ๆ ด้านวิชาการพระพุททศาสนา สังคมและ ด้าน ศิลปวัฒนธรรม

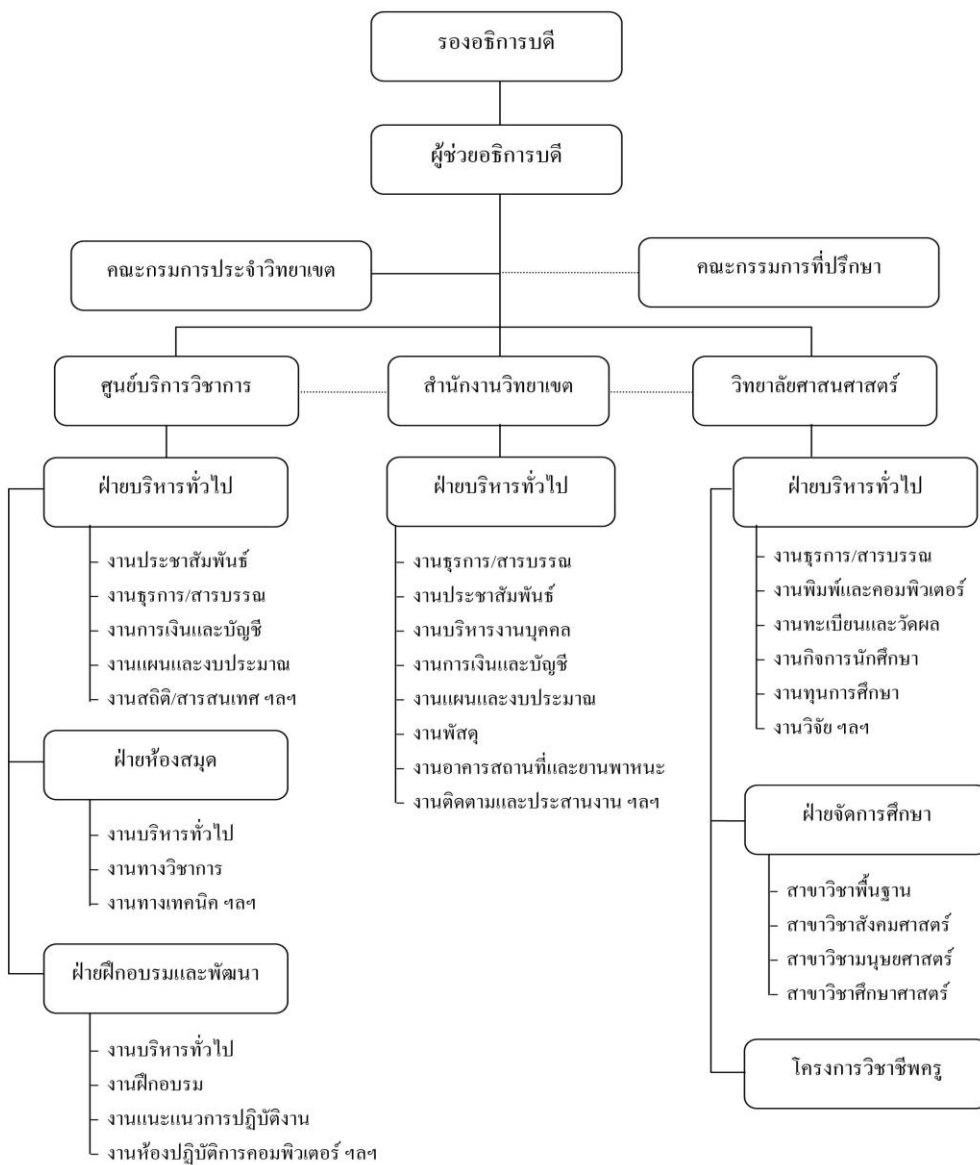
3) บริการวิชาการพระพุททศาสนาแก่ชุมชนอย่างกว้างขวาง เป็น ศูนย์กลางแห่ง การแสวงหาความรู้วิชาการพระพุททศาสนา

4) ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ สร้างภูมิคุ้มกันวัฒนธรรมที่ไม่เหมาะสม ดำรงความเป็นชาติไทยตามวิถีประเพณี และวัฒนธรรมทางพระพุททศาสนา

5) บริหารจัดการมหาวิทยาลัย ให้ทันสมัย มีความโปร่งใสเป็นธรรม เน้น ประสิทธิภาพ มีระบบสวัสดิการที่ดี สอดคล้องกับการเรียนรู้ตาม อัยาศัยและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ซึ่งมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสานมีโครงสร้างการแบ่งส่วนงานและการ บริหารงานของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ดังนี้

โครงสร้างการแบ่งส่วนงานและการบริหารงานของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตอีสาน

แผนภาพที่ 2.1 โครงสร้างการแบ่งส่วนงานและการบริหารงานของ
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทรงกต พิลาชัย ได้ทำการศึกษาเรื่องวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของข้าราชการเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่าวัฒนธรรมทางการเมืองของข้าราชการเรือนจำ มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยโดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยอยู่ในระดับสูง จำนวน 4 ด้าน คือ 1) ความเชื่อมั่นศรัทธาต่อหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย 2) ความสำนึกในหน้าที่พลเมืองและความเชื่อมั่นในตนเอง 3) ด้านความยึดมั่นและยึดถือในหลักความสำคัญและศักดิ์ศรีของบุคคล 4) ด้านการแสดงความคิดเห็นการแสดงออกและการวิพากษ์วิจารณ์ และมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 4 ด้านคือ 1)การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและการปกครอง 2) ด้านการเคารพในกติกาของการปกครองไทยในระบอบประชาธิปไตย 3) ด้านการไม่มีจิตใจเป็นเผด็จการ 4) ด้านการมองโลกในแง่ดีและมีความไว้วางใจเพื่อนมนุษย์⁵⁷

พรรณอร พัทธชุกรได้ทำการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมประชาธิปไตยในจำนวน 4 ด้าน ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีพฤติกรรมประชาธิปไตยในระดับมากที่สุดจำนวน 3 ด้าน เรียงจากค่าระดับสูงไปต่ำ คือ ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น ด้านการถือผลประโยชน์ของส่วนรวม และด้านความรับผิดชอบต่อน้ำที่ ตามลำดับ ส่วนพฤติกรรมประชาธิปไตยที่อยู่ในระดับปานกลาง มี 1 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมทางการเมือง และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมประชาธิปไตย พบว่า เพศ เกรดเฉลี่ยสะสม คณะที่เข้าศึกษา และภูมิลำเนาของนักศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา แต่ระดับชั้นปีที่กำลังศึกษามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาและปัจจัยการสนับสนุนการกล่อมเกล่าทางการเมืองของนักศึกษามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา เมื่อพิจารณาในส่วนปัจจัยสนับสนุนการกล่อมเกล่าทางการเมืองของนักศึกษาทั้ง 4 ด้าน พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยการสนับสนุนการ กล่อม

⁵⁷ ทรงกต พิลาชัย, “วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของข้าราชการเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), 2552, 126 หน้า.

เกณฑ์การเมืองเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ คือด้านครอบครัว ด้านสื่อมวลชน ด้านกลุ่มเพื่อน และด้านสถาบันการศึกษา (มหาวิทยาลัย) ตามลำดับ⁵⁸

ชโรธรา อโนมาส ได้ทำการวิจัยเรื่อง วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาระดับปริญญาตรี และนักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชา รัฐศาสตร์การปกครองบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน เป็นเพศชายร้อยละ 74.2 และเป็นเพศหญิงร้อยละ 25.8 ส่วนใหญ่อายุต่ำกว่า 37 ปี ร้อยละ 53.3 ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ร้อยละ 27.1 สถานภาพสมรส ร้อยละ 54.2 อาชีพรับราชการ ร้อยละ 65.8 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 10,001 บาท ร้อยละ 51.0

2. วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษา พบว่า โดยรวมมีระดับความคิดเห็น เห็นด้วยมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุกับวัฒนธรรมทางการเมืองของนักศึกษา มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ระดับ .05 ส่วนเพศ ชั้นปีที่ศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้ เฉลี่ยต่อเดือนกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาไม่มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

4. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ได้แก่ การปลูกฝังการปกครองแบบประชาธิปไตยได้แก่ประชาชนเป็นพื้นฐานในการสร้างและพัฒนาสังคมแบบประชาธิปไตยให้ดียิ่งขึ้น ทุกคนมีศักดิ์ศรีและความเสมอภาค การรณรงค์เรื่องความเสมอภาคของประชาชน เพื่อให้สังคมตระหนักถึงความสำคัญ และได้นำไปปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายระเบียบของสังคม การมีจิตสำนึกในหน้าที่พลเมืองและความเชื่อมั่นในตนเอง ถือว่าเป็นสิ่งที่ดีต่อประเทศชาติ⁵⁹

---

⁵⁸พรธอน พัทธชุมโชค, “พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย”, สารนิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2552), 110 หน้า.

⁵⁹ชโรธรา อโนมาส, “วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน”, สารนิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), 2550, 110 หน้า.

นภาพร พลบูรณ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลปากชม อำเภอปากชม จังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลปากชม พบว่า ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งและผู้สมัครจากหลายช่องทาง ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง การให้ข้อมูลข่าวสารของผู้สมัครและหัวหน้าคะแนนเอกสารการหาเสียงและการฟังการปราศรัยหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ผู้สมัครจะเลือกญาติและบุคคลที่เป็นที่น่าเชื่อถือ ของชุมชนมาเป็นหัวหน้าคะแนนของตน โดยแบ่งหัวหน้าคะแนนเป็น สองระดับ คือ หัวหน้าคะแนนหลัก และหัวหน้าคะแนนค้ำ หัวหน้าคะแนนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการโน้มน้าวชักจูงให้ลงคะแนนเลือกผู้สมัครที่ตนให้การสนับสนุนและเป็นกลไกสำคัญในการจ่ายเงินซื้อเสียงในช่วงก่อนลงคะแนนหนึ่งสัปดาห์ นโยบายที่ใช้ในการหาเสียงคล้ายคลึงกับประการที่หนึ่งของผู้สมัครรับเลือกตั้ง คือการเสนอให้งบประมาณช่วยเหลือ การพัฒนาและกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน ในส่วนของการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการด้วยความโปร่งใสเป็นไปตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง⁶⁰

ศิริวิมล เปี่ยมวิทย์คุณ ได้ทำการวิจัยเรื่อง วัฒนธรรมทางการเมืองของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยรามคำแหง : ศึกษาเปรียบเทียบคณะรัฐศาสตร์กับคณะบริหารธุรกิจ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาปริญญาโทมหาวิทยาลัยรามคำแหงคณะรัฐศาสตร์กับคณะบริหารธุรกิจมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย มีอยู่ในระดับปานกลาง โดยนักศึกษาปริญญาโทคณะรัฐศาสตร์มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยสูงกว่านักศึกษาปริญญาโทคณะบริหารธุรกิจ⁶¹

ลิตา รวงเอกโกศล อดทน ได้ทำการวิจัยเรื่อง ทักษะคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย : ศึกษาเฉพาะกรณีเจ้าหน้าที่ศูนย์สืบสวนสอบสวนตำรวจภูธรภาค 4 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทักษะคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนเพศ อายุ อาชีพ สถานภาพสมรส ชั้นยศ และลักษณะงานที่ปฏิบัติไม่มีความสัมพันธ์กับทักษะคิดทางการเมืองในระบอบ

⁶⁰นภาพร พลบูรณ์, “พฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลปากชม อำเภอปากชม จังหวัดเลย”, สารนิพนธ์ศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), 2553, 185 หน้า

⁶¹ศิริวิมล เปี่ยมวิทย์คุณ, “วัฒนธรรมทางการเมืองของนักศึกษาปริญญาโทมหาวิทยาลัยรามคำแหง : ศึกษาเปรียบเทียบคณะรัฐศาสตร์กับคณะบริหารธุรกิจ”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง), 2547, 123 หน้า.

ประชาธิปไตยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ความรู้ทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และปัจจัยแวดล้อมทางการเมืองมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05⁶²

กฤษฎางค์ จิตตรีพล ได้ศึกษาเรื่อง “อุดมการณ์ประชาธิปไตยของนักเรียนนายร้อยตำรวจ” ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนนายร้อยตำรวจมีอุดมการณ์ประชาธิปไตยในระดับมาก ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลของนักเรียนนายร้อยตำรวจ ได้แก่ ชั้นปีที่ศึกษา ภูมิลำเนา ระดับการศึกษาอาชีพของบิดารายได้ของมารดา รายได้ของครอบครัวและผลกระทบ ของนักศึกษาในโรงเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่ออุดมการณ์ทางประชาธิปไตยนั้น ไม่มีผลต่ออุดมการณ์ประชาธิปไตยของนักเรียนนายร้อยตำรวจ⁶³

มงคล มั่นเจริญโชติ ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของนิสิต : ศึกษาเฉพาะกรณีนิสิตคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของนิสิตคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้แก่ ชั้นปีที่ศึกษา และภูมิลำเนาเดิม ส่วนปัจจัยเพศ ประเภทของโรงเรียนที่ศึกษา รายได้ของครอบครัว สาขาวิชาที่ศึกษา ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย และลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว ไม่มีผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ส่วนการไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง พบว่า นิสิตไปใช้สิทธิเลือกตั้งร้อยละ 62.3 และไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งร้อยละ 37.7⁶⁴

---

⁶²สืบตำรวจเอกโกศล อดทน, ทัศนคติทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย : ศึกษาเฉพาะกรณีเจ้าหน้าที่ศูนย์สืบสวนสอบสวนตำรวจภูธรภาค 4, สารนิพนธ์ศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), 2549, 132 หน้า.

⁶³กฤษฎางค์ จิตตรีพล, “อุดมการณ์ประชาธิปไตยของนักเรียนนายร้อยตำรวจ”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์), 2539, 117 หน้า.

⁶⁴มงคล มั่นเจริญโชติ, “ปัจจัยที่มีผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของนิสิตนักศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีนิสิตคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์), 116 หน้า.

เนตรนภา นามผล ได้ศึกษาเรื่อง “ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย : ศึกษาเฉพาะกรณี นิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์” ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัย เพศ อายุ ภูมิลำเนา และรายได้ทางครอบครัว ไม่มีผลต่อทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ส่วนปัจจัย ชั้นปีที่ศึกษา สาขาวิชาที่ศึกษา ความสนใจข่าวสารการเมือง และการเข้าร่วมกิจกรรมมีผลต่อทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย⁶⁵

2.6 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ในครั้งนี้ได้ศึกษาเอกสาร งานวิจัยของ พรรณอร พัชรชุมโชค⁶⁶ มา กำหนดเป็นกรอบแนวคิด โดยมีตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นปีที่กำลังศึกษา สาขาวิชา ตัวแปรตามด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น ได้ศึกษาเอกสารของไพศาล ภูไพบูลย์

---

⁶⁵ เนตรนภา นามผล, “ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย : ศึกษาเฉพาะกรณี นิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์), 2538. 111 หน้า.

⁶⁶ พรรณอร พัชรชุมโชค, “พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย”, อ้างแล้ว, หน้า 72.

อังคณา ตติรัตน์ และปนัดดา มีสมบัติงาม⁶⁷ ด้านการรับผิดชอบต่อหน้าที่ ได้ศึกษาเอกสารของ สมวาสนา ชนเมธีกุล⁶⁸, เฉลิม คำแก้ว⁶⁹, จงจิตร ศิริทรัพย์อนันต์⁷⁰, จันทรา พวงยอด⁷¹, ภัศรา อรุณมีศรี⁷², จินตนา ชนวิบูลย์ชัย⁷³, คุษฎี ทรัพย์บำรุง⁷⁴ และกมล ทองธรรมชาติ⁷⁵ ด้านการยึดถือประโยชน์ส่วนร่วม ได้ศึกษาเอกสารของ ชีระพล อรุณะกสิกรและคณะ⁷⁶และคะเนียง ชัยสุวรรณรักษ์และชีระ

---

⁶⁷ไพศาล ภูไปบุลย์,อังคณา ตติรัตน์ และปนัดดา มีสมบัติงาม, หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม, อ่างแล้ว, หน้า 42.

⁶⁸สมวาสนา ชนเมธีกุล, “จิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, อ่างแล้ว, หน้า 7.

⁶⁹เฉลิม คำแก้ว, “ผลการให้คำปรึกษากลุ่มที่มีความรับผิดชอบของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านห้วยก้างราษฎร์สามัคคี อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, อ่างแล้ว, หน้า 17.

⁷⁰จงจิตร ศิริทรัพย์อนันต์, “ปัจจัยที่มีผลต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในกรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, อ่างแล้ว, หน้า 20.

⁷¹จันทรา พวงยอด, “การพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพุทธจักรวิทยาโดยใช้กิจกรรมและเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, อ่างแล้ว, หน้า 26.

⁷²ภัศรา อรุณมีศรี, “การพัฒนามาตรวัดเจตคติด้านความรับผิดชอบสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, อ่างแล้ว, หน้า 21.

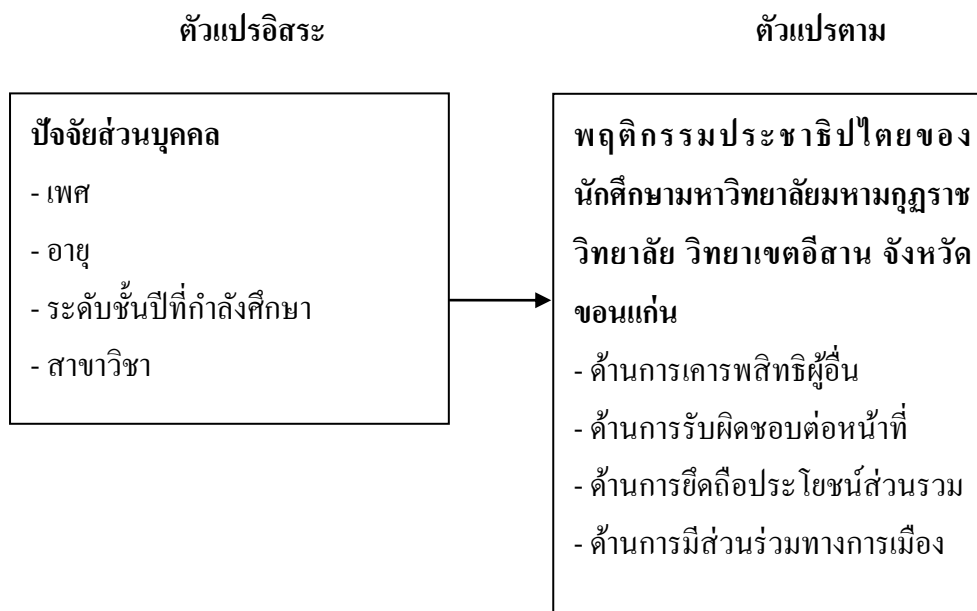
⁷³จินตนา ชนวิบูลย์ชัย, “คุณสมบัติในการวัดและคุณภาพของมาตรเจตคติเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบที่สร้างขึ้นโดยประยุกต์วิธีการของธอร์น ใดค์”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, อ่างแล้ว, หน้า 18.

⁷⁴คุษฎี ทรัพย์บำรุง (2529); อ่างใน สมวาสนา ชนเมธีกุล, “จิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, อ่างแล้ว, หน้า 8.

⁷⁵กมล ทองธรรมชาติและคณะ, การเมืองการปกครองไทย, อ่างแล้ว, หน้า 20.

⁷⁶ชีระพล อรุณะกสิกรและคณะ, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550, อ่างแล้ว, หน้า 36

พล บุญสร้าง⁷⁷ และด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้ศึกษาเอกสารของ Geoffrey KRoberts⁷⁸, William Erwin⁷⁹, จิรโชติ วีระสัยและคณะ⁸⁰

แผนภาพที่ 2.2 แสดงสรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

⁷⁷ คำนึง ชัยสุวรรณรักษ์และธีระพล บุญสร้าง, ประชาธิปไตยในวิถีไทย, อ่างแล้ว, หน้า 9.

⁷⁸ Geoffrey K. Roberts, A Dictionary of Political Analysis, อ่างแล้ว, หน้า 145.

⁷⁹ Willian Erwin, Democratic Technique in Secondary In the Classroom, อ่างใน, เรื่องเดียวกัน, หน้า 21.

⁸⁰ จิรโชติ วีระสัยและคณะ, รัฐศาสตร์ทั่วไป, อ่างแล้ว, หน้า 35.

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย และขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
- 3.5 การวัดค่าตัวแปร
- 3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.8 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ระดับปริญญาตรี ที่ลงทะเบียนเรียนภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 448 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ระดับปริญญาตรีทุกระดับชั้น ทุกสาขาวิชา ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ที่ลงทะเบียนเรียนภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 211 คน โดยใช้สูตรคำนวณหาขนาดของตัวอย่างตามวิธีการของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane's)¹ ซึ่งมีสูตรการคำนวณ ดังนี้

---

¹ลำเรียง จันทรสวรรณ และสุวรรณ บัวทวน, ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์, (ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2547), หน้า 103.

$$n = \frac{N}{1 + Nd^2}$$

เมื่อ n = ขนาดตัวอย่างที่ต้องการหา

N = ประชากรทั้งหมด จำนวน

d = ค่าสัดส่วนที่ต้องการให้ค่าสัดส่วนจากตัวอย่างแตกต่างไปจากประชากรไม่เกินร้อยละ 5 หรือ 0.05

$$\text{ดังนั้นขนาดกลุ่มตัวอย่าง} \quad n = \frac{448}{1 + 448(0.05)^2}$$

$$n = 211$$

3.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่าง โดยมีขั้นตอนต่างๆ คือการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมโดยใช้สูตรคำนวณหาขนาดของตัวอย่างตามวิธีการของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane's)² จากนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ทุกสาขาวิชาที่เข้าศึกษา จำนวน 448 คน จะได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 211 คน แล้วนำมาหาอัตราส่วนของประชากร (Proportional to Size) เพื่อหากกลุ่มตัวอย่างแยกแต่ละระดับชั้น ตามสูตรดังนี้³

$$n_1 = \frac{N_i}{N} \times n$$

n_1 = จำนวนกลุ่มตัวอย่างแต่ละเพศ

N_i = จำนวนประชากรในแต่ละเพศ

n = จำนวนกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสองเพศ

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

²เรื่องเดียวกัน, หน้า 103.

³กัลยา วานิชปัญญา, สถิติสำหรับงานวิจัย, พิมพ์ครั้งที่ 7, (กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548), หน้า 19.

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำแนกออกเป็น ระดับชั้นปีที่ศึกษาและสาขาวิชา ดังรายละเอียดในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาระดับปริญญาตรีภาคปกติ

ชั้นปี	สาขาวิชา	ประชากร (Ni)		รวม (N)	กลุ่มตัวอย่าง (n1)		รวม (n)
		ชาย	หญิง		ชาย	หญิง	
1	รัฐศาสตร์การปกครอง	25	18	43	12	8	20
	สังคมสงเคราะห์ศาสตร์	2	6	8	1	3	4
	การสอนภาษาอังกฤษ	9	45	54	4	21	25
	การศึกษาปฐมวัย	9	72	81	4	34	38
2	รัฐศาสตร์การปกครอง	29	13	42	14	6	20
	การสอนภาษาอังกฤษ	10	14	24	4	7	11
	การศึกษาปฐมวัย	10	42	52	4	20	24
	ภาษาอังกฤษ	1	7	8	1	3	4
3	รัฐศาสตร์การปกครอง	24	25	49	11	12	23
	การสอนภาษาอังกฤษ	2	9	11	1	4	5
	การศึกษาปฐมวัย		25	25		12	12
4	รัฐศาสตร์การปกครอง	17	10	27	8	5	13
	การสอนภาษาอังกฤษ	2	4	6	1	2	3
	การศึกษาปฐมวัย		10	10		5	5
5	การศึกษาปฐมวัย		1	1		1	1
5	การสอนภาษาอังกฤษ	1	6	7	1	2	3
รวม		141	307	448	66	145	211

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาระดับปริญญาตรีภาคปกติ โดยจำแนกออกเป็นระดับชั้นปีที่ศึกษาและสาขาวิชา

เมื่อได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยแยกตาม เพศ ชั้นปี และสาขาวิชา แล้ว ต่อจากนั้นจึงใช้การสุ่มแบบบังเอิญ คือการสุ่มที่มีได้กำหนดไว้ล่วงหน้าว่ามีใครจะเป็นตัวอย่างบ้าง ซึ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามให้กับนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ภาคปกติมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น เมื่อพบใครก็ตามคนนั้นเป็นตัวอย่าง ไม่จำกัดว่าคนไหน ให้ได้ตามจำนวนที่ต้องการ

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งสร้างตามวัตถุประสงค์ แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นปีที่กำลังศึกษา สาขาวิชา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่ใช้วัดพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จังหวัดขอนแก่นด้าน 1) การเคารพสิทธิของผู้อื่น 2) ด้านการรับผิดชอบต่อหน้าที่ 3) ด้านการยึดถือประโยชน์ส่วนรวม 4) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยคำถามเป็นแบบประเมินค่า (Rating Scale) การสร้างคำถามตามแนวของ Likert มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ และมีเกณฑ์การให้ค่าดังนี้ คือ

5 คะแนน	เท่ากับ	มากที่สุด
4 คะแนน	เท่ากับ	มาก
3 คะแนน	เท่ากับ	ปานกลาง
2 คะแนน	เท่ากับ	น้อย
1 คะแนน	เท่ากับ	น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับพฤติกรรม และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น

3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.4.1 การสร้างเครื่องมือวิจัย

การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามลำดับ ขั้นตอนดำเนินการดังนี้

- 1) ศึกษา ทฤษฎี แนวคิด เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2) กำหนดกรอบเนื้อหาของแบบสอบถาม ให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัย
- 3) สร้างแบบสอบถาม และกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน นำแบบสอบถามปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ และอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ร่วม เพื่อตรวจสอบเนื้อหา และปรับปรุงเพื่อให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์

4) นำแบบสอบถามที่อาจารย์ที่ปรึกษาดูตรวจสอบและผ่านการแก้ไขให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) รูปแบบของ

แบบสอบถาม (Format) ความเหมาะสมด้านภาษา (Wording) ความสมบูรณ์ของคำชี้แจง และความเหมาะสมของการใช้เวลาในการตอบแบบสอบถาม

5) นำแบบสอบถามมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Objective Congruency: IOC) ของแบบสอบถาม

$$\text{สูตร IOC} = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้อง
 $\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ⁴

โดยที่ +1 แน่ใจว่าสอดคล้อง
 0 ไม่แน่ใจว่าสอดคล้อง
 -1 แน่ใจว่าไม่สอดคล้อง

โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่าตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป

6) ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ และอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ร่วม เพื่อตรวจสอบความถูกต้องก่อนนำไปทดลองใช้

3.4.2 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย มีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

1) แบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try-Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 30 ชุด เพื่อนำข้อมูลมาหาคุณภาพแบบสอบถาม

2) นำแบบทดสอบไปหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าคงที่ภายในเนื้อหาเพื่อให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) โดยการใช้สูตรของ คอนบาค (Cronbach) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับงานวิจัย ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ซึ่งต้องมีค่าตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป จึงจะยอมรับว่ามีความเที่ยง โดยใช้สูตร คือ

การหาความเที่ยงของแบบสอบถาม หาความเที่ยงภายในโดยหา ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) โดยใช้สูตร คือ

⁴ธีระศักดิ์ อุ่่นอารมณฺ์เลิศ, เครื่องมือวิจัยทางการศึกษา: การสร้างและพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2549), หน้า 65.

⁵บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยเบื้องต้น, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สุวีริณาสาสน์, 2545), หน้า 99.

$$\alpha = \frac{K}{k-1} \left(1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right)$$

เมื่อ α = สัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น

K = จำนวนของเครื่องมือวัด

$\sum S_i^2$ = ผลรวมของความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

S_t^2 = ความแปรปรวนของคะแนนรวม

3) การหาคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ สามารถหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือได้ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ได้ 0.871 ซึ่งเป็นค่าที่เชื่อถือได้

4) นำเครื่องมือที่ทดลองแล้วพร้อมผลการทดสอบนำเสนออาจารย์ที่ศึกษาศาสนาพนธ์ และ อาจารย์ที่ศึกษาศาสนาพนธ์ร่วม ก่อนนำเครื่องมือไปเก็บรวบรวมข้อมูล

5) จัดพิมพ์เครื่องมือเป็นฉบับจริง และนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

3.5 การวัดค่าตัวแปร

3.5.1 การวัดค่าตัวแปรอิสระ

เพศ พิจารณาแบ่งกลุ่มเพศ เป็น 2 กลุ่ม คือ เพศชายและเพศหญิง

อายุ พิจารณาจากอายุจริงของผู้ตอบแบบสอบถาม

ระดับชั้นปีที่ศึกษา พิจารณาจากระดับชั้นปีที่นักศึกษากำลังศึกษาแล้วเรียนตามระบบ การศึกษาของรัฐหรือที่รัฐเทียบเท่าของนักศึกษาผู้ตอบแบบสอบถาม

สาขาวิชา พิจารณาจาก สาขาวิชาที่นักศึกษากำลังศึกษาแล้วเรียนตามระบบการศึกษาของรัฐ หรือที่รัฐเทียบเท่าของนักศึกษาผู้ตอบแบบสอบถาม

3.5.2 การวัดค่าตัวแปรตาม

พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ด้าน 1) การเคารพสิทธิของผู้อื่น 2) ด้านการรับผิดชอบต่อหน้าที่ 3) ด้านการยึดถือ ประโยชน์ส่วนรวม 4) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยคำถามเป็นแบบประเมินค่า (Rating Scale) การสร้างคำถามตามแนวของ Likert มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ และมีเกณฑ์การให้ค่าดังนี้ คือ

5 คะแนน	เท่ากับ	มากที่สุด
4 คะแนน	เท่ากับ	มาก
3 คะแนน	เท่ากับ	ปานกลาง
2 คะแนน	เท่ากับ	น้อย
1 คะแนน	เท่ากับ	น้อยที่สุด

โดยแบ่งคะแนนเฉลี่ยเป็น 3 ระดับเพื่อแปรผลซึ่งได้จากการแบ่งช่วงคะแนนเฉลี่ยจากสูตร
ดังนี้

$$\text{ขนาดชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด}-\text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$\text{ขนาดชั้น} = \frac{5-1}{3} = 1.33$$

(ขีดจำกัดบนของชั้นแรก = ขีดจำกัดล่างของชั้นแรก + ขนาดชั้น - 0.01)

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	แปลผล
1.00-2.32	น้อย
2.33-3.65	ปานกลาง
3.66-5.00	มาก

3.5.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ 2 ตัวแปรโดยใช้สถิติ ไคสแควร์ (Chi-Square Test)

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของ
นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น โดยใช้สถิติ
ไคสแควร์ (Chi-Square Test) ทดสอบความสัมพันธ์

1) **ตัวแปรอิสระ** คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับชั้นปีที่กำลังศึกษา
สาขาวิชา

2) **ตัวแปรตาม** คือ พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัย
มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ด้าน1) การเคารพสิทธิของผู้อื่น2) ด้านการ
รับผิดชอบต่อหน้าที่ 3) ด้านการยึดถือประ โยชน์ส่วนรวม 4) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดย
นำคะแนนรวมของผู้ตอบแบบสอบถามมาจัดเป็นกลุ่มเพื่อให้อยู่ในอันดับสเกล มีเกณฑ์การแบ่งช่วง
คะแนน ดังนี้

$$\text{ขนาดชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

ค่าคะแนนที่ได้สูงสุด คือ 125

ค่าคะแนนที่ได้ต่ำสุด คือ 57

จำนวนชั้นที่ต้องการแบ่ง คือ 3 ชั้น

$$\text{ขนาดชั้น} = \frac{125-57}{3} = 22.66 = 23$$

(ขีดจำกัดบนของชั้นแรก = ขีดจำกัดล่างของชั้นแรก + ขนาดชั้น - 1)⁶

ช่วงคะแนน	แปลผล
57-79	น้อย
80-102	ปานกลาง
103-125	มาก

3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.6.1 แหล่งข้อมูล

รวบรวมและจัดเก็บข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามให้กับนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น

3.6.2 ขั้นตอนการจัดเก็บข้อมูล

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินการดังนี้

1) ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ถึง รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จังหวัดขอนแก่น เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2) ขอนหนังสือจากหัวหน้าฝ่ายจัดการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จังหวัดขอนแก่น ถึงหัวหน้าห้องเพื่อขอให้เก็บข้อมูลตามรายชื่อจากการจับสลากและนำส่งคืนผู้วิจัย

3) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปมอบให้หัวหน้าห้องเพื่อขอให้เก็บข้อมูลให้และให้นำแบบสอบถามทั้งหมดส่งคืนผู้วิจัย

---

⁶สำเร็จ จันทรสวรรณ และสุวรรณ บัวทวน, สถิติสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, (ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2547), หน้า 437.

4) เมื่อได้แบบสอบถามกลับคืนมาแล้วจึงตรวจสอบความสมบูรณ์และจัดลำดับข้อมูล เพื่อที่จะนำข้อมูลเหล่านั้นที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลต่อไป

3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาคำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อได้รับแบบสอบถามครบแล้วนำข้อมูลมาตรวจสอบความถูกต้อง พร้อมนำไปทำการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อหาคำตอบตามวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัยการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นปีที่กำลังศึกษา สาขาวิชา

2) การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ได้แก่ 1) การเคารพสิทธิของผู้อื่น 2) ด้านการรับผิดชอบต่อหน้าที่ 3) ด้านการยึดถือประโยชน์ส่วนรวม 4) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง

3) การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น

4) วิเคราะห์ข้อมูลคำถามปลายเปิดข้อเสนอแนะ พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น

3.8 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นปีที่กำลังศึกษา สาขาวิชา วิเคราะห์ข้อมูลโดยการใช้ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และอธิบายสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น วิเคราะห์ข้อมูลโดยการใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) อธิบายระดับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น

ตอนที่ 3 เป็นข้อมูลข้อเสนอแนะต่าง ๆ โดยการรวบรวมข้อมูลแล้วแจกแจงความถี่ และสรุปผลเป็นความเรียงตามลำดับ

สำหรับการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวปัจจัยส่วนบุคคล กับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ตามวัตถุประสงค์ของ

การวิจัยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าไคสแควร์ (Chi-Square) โดยใช้นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น 2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น 4) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น พร้อมทั้งได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ว่า เพศมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น อายุมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ระดับชั้นปีที่ศึกษามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น และสาขาวิชามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือ คือ แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากร จำนวน 211 คน แล้วนำแบบสอบถามมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อคำนวณค่าสถิติ สำหรับตอบวัตถุประสงค์การวิจัย พร้อมทั้งนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบของตารางพร้อมคำบรรยายได้ตาราง ผู้วิจัยได้จำแนกผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

- 4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

$\bar{X}$	แทน ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
DF.	แทน ค่าชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
Sig.	แทน นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นปีที่ศึกษา และสาขาวิชา ใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบของตารางพร้อมกับคำอธิบายใต้ตาราง

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น มี 4 ด้าน คือ ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น ด้านการรับผิดชอบต่อหน้าที่ ด้านการยึดถือประโยชน์ส่วนรวม ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง ใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบของตาราง พร้อมกับคำอธิบายใต้ตาราง

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น คือ ปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ใช้สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่ ค่าไคสแควร์ (Chi-Square Test) โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบของตาราง พร้อมกับคำอธิบายใต้ตาราง

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) นำเสนอผลการ วิจัยในรูปแบบของตาราง พร้อมกับคำอธิบายใต้ตาราง

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับชั้นปีที่ศึกษา และสาขาวิชา ผลการวิจัย ดังนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	66	31.30
หญิง	145	68.70
รวม	211	100.0

จากตารางที่ 4.1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา เป็นเพศหญิงมากที่สุด จำนวน 145 คน คิดเป็น ร้อยละ 68.70 และเพศชายน้อยที่สุด จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 31.30

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
18-20 ปี	136	64.50
21-23 ปี	72	34.10
24-26 ปี	3	1.40
รวม	211	100.0

จากตารางที่ 4.2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 18-20 ปี มากที่สุด จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 64.50 รองลงมาอายุระหว่าง 21-23 ปี จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 34.10 และประชากรที่มีจำนวนน้อยที่สุดคืออายุระหว่าง 24-26 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.40

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามระดับชั้นปีที่ศึกษา

ระดับชั้นปีที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ปี 1	87	41.20
ปี 2	60	28.40
ปี 3	40	19.00
ปี 4	20	9.50
ปี 5	4	1.90
รวม	211	100.0

จากตารางที่ 4.3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับชั้นปีที่ศึกษา ปีที่ 1 มากที่สุด จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 41.20 รองลงมามีระดับชั้นปีที่ศึกษา ปี 2 จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 28.40 และระดับชั้นปีที่ศึกษา ปี 3 จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 19.00 ระดับชั้นปีที่ 4 จำนวน 20 คนและระดับชั้นปีที่ 5 จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.90

ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามสาขาวิชา

สาขาวิชา	จำนวน	ร้อยละ
สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง	75	35.50
สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ	46	21.80
สาขาวิชาภาษาอังกฤษ	5	2.40
สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย	81	38.40
สาขาวิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์	4	1.90
รวม	211	100.0

จากตารางที่ 4.4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยมากที่สุด จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 38.40 รองลงมา สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 35.50 และสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 21.80 สาขาวิชาภาษาอังกฤษ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.40 และสาขาวิชา สังคมสงเคราะห์ศาสตร์ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.90

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น

การวิเคราะห์พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น ด้านการรับผิดชอบต่อหน้าที่ ด้านการยึดถือประโยชน์ส่วนรวม ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง ผลการวิจัยดังนี้

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลระดับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่นโดยรวมและรายด้าน

พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น	4.28	0.68	มาก
2. ด้านการรับผิดชอบต่อหน้าที่	4.28	0.64	มาก
3. ด้านการยึดถือประโยชน์ส่วนรวม	4.18	0.63	มาก
4. ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง	3.70	0.83	มาก
รวม	4.11	0.60	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น อยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 การยึดถือประโยชน์ส่วนรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 และด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลระดับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น

ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1.1 การปฏิบัติตนโดยไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น	4.15	0.88	มาก
1.2 การเคารพในความเสมอภาคของเพศชายและเพศหญิง	4.26	0.80	มาก
1.3 การเคารพสิทธิและเสรีภาพในการนับถือศาสนา	4.48	0.87	มาก
1.4 การเคารพสิทธิเสรีภาพในการตัดสินใจของผู้อื่น	4.15	0.93	มาก
1.5 การให้ความเคารพนับถือครูอาจารย์	4.48	0.83	มาก
1.6 การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	4.15	0.88	มาก
รวม	4.28	0.68	มาก

จากตารางที่ 4.6 พบว่า พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การเคารพสิทธิและเสรีภาพในการนับถือศาสนา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 รองลงมา คือ การให้ความเคารพนับถือครูอาจารย์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 และการเคารพในความเสมอภาคของเพศชายและเพศหญิง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลระดับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ด้านการรับผิดชอบหน้าที่

ด้านการรับผิดชอบหน้าที่	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
2.1 การปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	4.14	0.82	มาก
2.2 การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต	4.39	0.81	มาก
2.3 การปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของมหาวิทยาลัย	4.16	0.87	มาก
2.4 การรักษาทักษะสมบัติของมหาวิทยาลัย	4.45	0.82	มาก
2.5 การยอมรับผิดเมื่อทำงานผิดพลาด	4.36	0.81	มาก
2.6 การช่วยเหลืองานหรือกิจกรรมของมหาวิทยาลัย	4.18	0.75	มาก
รวม	4.28	0.64	มาก

จากตารางที่ 4.7 พบว่า พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การรักษาทักษะสมบัติของมหาวิทยาลัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 รองลงมา คือ การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 และการยอมรับผิดเมื่อทำงานผิดพลาดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลระดับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ด้านการยึดถือประโยชน์ส่วนรวม

ด้านการยึดถือประโยชน์ส่วนรวม	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
3.1 การรักษาผลประโยชน์ของมหาวิทยาลัย	4.28	0.78	มาก
3.2 การสามารถทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้	4.32	0.79	มาก
3.3 การมีความเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม	4.21	0.75	มาก
3.4 การมีการวางแผนในการปฏิบัติงาน	3.99	0.84	มาก
3.5 การใช้ทรัพยากรของมหาวิทยาลัยอย่างคุ้มค่า	4.13	0.81	มาก
3.6 การให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมของชุมชนและสังคม	4.13	0.81	มาก
รวม	4.18	0.63	มาก

จากตารางที่ 4.8 พบว่า พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การสามารถทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 รองลงมา คือ การรักษาผลประโยชน์ของมหาวิทยาลัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 และการมีความเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลระดับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
4.1 การไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้ง	4.50	0.83	มาก
4.2 การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองของมหาวิทยาลัย	4.15	0.85	มาก
4.3 การชักชวนผู้อื่นสนทนาในเรื่องทางการเมือง	3.51	1.10	ปานกลาง
4.4 การติดตามข่าวสารทางการเมืองเป็นประจำ	3.53	1.07	ปานกลาง
4.5 การเข้าร่วมการอภิปรายเกี่ยวกับปัญหาทางการเมืองของกลุ่มต่างๆที่จัดขึ้น	3.35	1.20	ปานกลาง
4.6 การให้ข้อมูลหรือความรู้เกี่ยวกับการเมืองแก่บุคคลทั่วไป	3.40	1.09	ปานกลาง
4.7 การเข้าร่วมการเคลื่อนไหวทางการเมืองต่างๆ เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมการรณรงค์เลือกตั้ง การหาเสียงเลือกตั้ง	3.45	1.23	ปานกลาง
รวม	3.70	0.83	มาก

จากตารางที่ 4.9 พบว่า พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 รองลงมา คือ การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองของมหาวิทยาลัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 และการติดตามข่าวสารทางการเมืองเป็นประจำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมประชาธิปไตย
ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของ
นักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 เพศมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น

ตารางที่ 4.10 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น

ระดับความคิดเห็น	เพศ	
	ชาย	หญิง
น้อย	9.10	9.70
ปานกลาง	22.70	42.70
มาก	68.20	47.60
รวม	100.00	100.00
จำนวน	66	145

Chi-Square = 8.563

Df. = 2

Sig. = .014

จากตารางที่ 4.10 พบว่า เมื่อเปรียบเทียบระหว่างเพศชาย และเพศหญิงในระดับความ
คิดเห็นมาก พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น พบว่า เพศชายมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 68.20 รองลงมา คือ เพศ
หญิง คิดเป็นร้อยละ 47.60 ตามลำดับ

เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง 2 ตัวแปร ด้วย Chi-Square Test พบว่า เพศกับพฤติกรรม
ประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น
มีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญ .05

ดังนั้น สรุปว่า เพศกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัย มหามกุฏราช-
วิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 2 อายุมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น

ตารางที่ 4.11 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น

ระดับความคิดเห็น	อายุ		
	18-20 ปี	21-23 ปี	24-26 ปี
น้อย	8.80	11.10	0.00
ปานกลาง	36.80	36.10	33.30
มาก	54.40	52.80	66.70
รวม	100.00	100.00	100.00
จำนวน	136	72	3

Chi-Square = 0.675

Df. = 4

Sig. = .954

จากตารางที่ 4.11 พบว่า เมื่อเปรียบเทียบระหว่างอายุในระดับความคิดเห็นมาก พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น พบว่า อายุระหว่าง 24-26 ปี มีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66.70 รองลงมาคือ อายุระหว่าง 18-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 54.40 และอายุระหว่าง 21-23 ปี คิดเป็นร้อยละ 52.80 ตามลำดับ

เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง 2 ตัวแปร ด้วย Chi-Square Test พบว่า อายุกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ไม่มีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญ .05

ดังนั้น สรุปว่า อายุกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ไม่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 3 ระดับชั้นปีที่ศึกษามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น

ตารางที่ 4.12 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นปีที่ศึกษากับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น

ระดับความคิดเห็น	ระดับชั้นปีที่ศึกษา				
	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4	ปีที่ 5
น้อย	8.00	6.70	22.50	0.00	0.00
ปานกลาง	38.00	38.30	27.50	45.00	25.00
มาก	54.00	55.00	50.00	55.00	75.00
รวม	100.00	100.00	100.00	100.0	100.00
จำนวน	87	60	40	20	4

Chi-Square = 12.112

Df. = 8

Sig. = .146

จากตารางที่ 4.12 พบว่า เมื่อเปรียบเทียบระหว่างระดับชั้นปีที่ศึกษาในระดับความคิดเห็นมาก พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น พบว่า ระดับชั้นปีที่ศึกษา ชั้นปีที่ 5 มีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 75.00 รองลงมาคือระดับชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 55.00 และระดับชั้นปีที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 54.00 ตามลำดับ

เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง 2 ตัวแปรด้วย Chi-Square Test พบว่า ระดับชั้นปีที่ศึกษากับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ไม่มีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญ .05

ดังนั้น สรุปว่า ระดับชั้นปีที่ศึกษากับกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ไม่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 4 สาขาวิชามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น

ตารางที่ 4.13 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสาขาวิชากับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น

ระดับความคิดเห็น	สาขาวิชา				
	รัฐศาสตร์ การ ปกครอง	การสอน ภาษาอังกฤษ	ภาษาอังกฤษ	การศึกษา ปฐมวัย	สังคม สงเคราะห์ ศาสตร์
น้อย	13.30	2.20	60.00	7.40	0.00
ปานกลาง	30.70	52.20	20.00	33.30	50.00
มาก	56.00	45.60	20.00	59.30	50.00
รวม	100.00	100.00	100.00	100.0	100.00
จำนวน	75	46	5	81	4

Chi-Square = 24.711

DF. = 8

Sig. = .002

จากตารางที่ 4.13 พบว่า เมื่อเปรียบเทียบระหว่างสาขาวิชาในระดับความคิดเห็นมาก พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น พบว่า สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ปฐมวัย มีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 59.30 รองลงมาคือ สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง คิดเป็นร้อยละ 56.00 และสาขาวิชาสังคมสงเคราะห์ คิดเป็นร้อยละ 50.00 ตามลำดับ

เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง 2 ตัวแปรด้วย Chi-Square Test พบว่า สาขาวิชา กับ พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น มีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญ .05

ดังนั้น สรุปว่า สาขาวิชา กับ พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่นมีความสัมพันธ์กัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 4.14 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น โดยรวม

ปัจจัยส่วนบุคคล	Chi-Square	Significance	ผลการทดสอบ
เพศ	8.563	0.01	มีความสัมพันธ์
อายุ	0.675	0.95	ไม่มีความสัมพันธ์
ระดับชั้นปีที่ศึกษา	12.112	0.15	ไม่มีความสัมพันธ์
สาขาวิชา	24.711	0.00	มีความสัมพันธ์

จากตารางที่ 4.14 พบว่า เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น โดยรวม พบว่า เพศ และสาขาวิชา กับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น มีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญ .05 ส่วนอายุ และระดับชั้นปีที่ศึกษา กับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ไม่มีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญ .05

ดังนั้น สรุปว่า ปัจจัยส่วนบุคคล คือ เพศและสาขาวิชา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้และปัจจัยส่วนบุคคลคือ อายุ ระดับชั้นปีที่ศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

**ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัย
มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น**

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น ด้านการรับผิดชอบหน้าที่ ด้านการยึดถือประโยชน์ส่วนรวม ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง ผลการวิจัย ดังนี้

**ตารางที่ 4.15 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัย
มหา มกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ด้านการเคารพสิทธิของ
ผู้อื่น**

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
1.	ควรที่จะเคารพสิทธิของกันและกันไม่ควรที่ก้าวก่ายในเรื่องส่วนตัวของผู้อื่น	23
2.	บุคคลทุกคนมีความเสมอภาคเท่าเทียมกันจะต้องให้เกียรติซึ่งกันและกัน	8
3.	ควรรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและเคารพการตัดสินใจของผู้อื่นและตั้งอยู่บนพื้นฐานของความถูกต้อง	7
4.	ควรเปิดโอกาสให้ผู้อื่นแสดงความคิดเห็น	2
5.	เวลาจัดกิจกรรมควรปรึกษาหารือกันและเคารพเสียงส่วนมาก	1

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ข้อเสนอแนะของประชากรเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น มากที่สุด คือ ควรที่จะเคารพสิทธิของกันและกันไม่ควรที่ก้าวก่ายในเรื่องส่วนตัวของผู้อื่น มีจำนวน 23 คน รองลงมา คือ บุคคลทุกคนมีความเสมอภาคเท่าเทียมกันจะต้องให้เกียรติซึ่งกันและกัน มีจำนวน 8 คน รองลงมาคือควรรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและเคารพการตัดสินใจของผู้อื่นและตั้งอยู่บนพื้นฐานของความถูกต้อง มีจำนวน 7 คน ตามลำดับ

ตารางที่ 4.16 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ด้านการรับผิดชอบต่อหน้าที่

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
1.	ควรรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายทุกครั้งและก็ต้องทำให้ดีที่สุด	31
2.	ควรแต่งกายมาเรียนด้วยชุดสุภาพเรียบร้อยและตรงต่อเวลา	5
3.	ควรมีการวางแผนก่อนดำเนินการทุกครั้ง	2
4.	ควรมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	2
5.	ควรมีความกระตือรือร้นมากกว่านี้	1

จากตารางที่ 4.16 พบว่า ข้อเสนอแนะของประชากรเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ด้านการรับผิดชอบต่อหน้าที่ มากที่สุด คือ ควรรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายทุกครั้งและก็ต้องทำให้ดีที่สุด จำนวน 31 คน รองลงมา คือ ควรแต่งกายมาเรียนด้วยชุดสุภาพเรียบร้อยและตรงต่อเวลา มีจำนวน 5 คน และ มีการวางแผนก่อนดำเนินการทุกครั้ง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีจำนวน 2 คนเท่านั้น ตามลำดับ

ตารางที่ 4.17 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ด้านการยึดถือประโยชน์ส่วนรวม

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
1.	ควรยึดถือประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน	13
2.	ควรมีการเข้าค่ายช่วยงานมหาวิทยาลัยและช่วยเหลือสังคม	5
3.	ควรมีกิจกรรมใดๆก็ควรช่วยกันทำและทำให้ดีที่สุด	4
4.	นักศึกษาควรให้ความร่วมมือกันทุกกิจกรรมและมีความเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม	3
5.	ควรให้ทุกคนรู้จักยึดถือประโยชน์ของมหาวิทยาลัยร่วมกัน	1

จากตารางที่ 4.17 พบว่า ข้อเสนอแนะของประชากรเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ด้านการยึดถือประโยชน์ส่วนรวม มากที่สุด คือควรยึดถือประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน มีจำนวน 13 คน รองลงมา คือ ควรมีการเข้าค่ายช่วยงานมหาวิทยาลัยและช่วยเหลือสังคม มีจำนวน 5 คน และควรมีกิจกรรมใดๆก็ควรช่วยกันทำและทำให้ดีที่สุด จำนวน 4 คน ตามลำดับ

ตารางที่ 4.18 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัย
มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วม
ทางการเมือง

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
1.	ควรไปเลือกตั้งทุกครั้งเมื่อมีการเลือกตั้ง	19
2.	ควรมีการจัดสัมมนาเกี่ยวกับเรื่องการเมือง	7
3.	ควรมีข่าวการเมืองติดบอร์ดของมหาวิทยาลัยเพื่อให้รู้ทันข่าวสาร ทางการเมือง	5
4.	ควรมีการรณรงค์เกี่ยวกับการคอร์ปชั่น	3
5.	ควรรณรงค์การมีส่วนร่วมทางการเมือง	3

จากตารางที่ 4.18 พบว่า ข้อเสนอแนะของประชากรเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของ
นักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วม
ทางการเมือง มากที่สุด คือ ควรไปเลือกตั้งทุกครั้งเมื่อมีการเลือกตั้ง มีจำนวน 19 คน รองลงมา คือ
ควรมีการจัดสัมมนาเกี่ยวกับเรื่องการเมือง มีจำนวน 7 คน และควรมีข่าวการเมืองติดบอร์ดของ
มหาวิทยาลัยเพื่อให้รู้ทันข่าวสารทางการเมือง มีจำนวน 5 คน ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากความเป็นมาและความสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งพฤติกรรมประชาธิปไตย ก็เป็นปัจจัยที่สำคัญในด้านการสร้างความเจริญทางสังคม สภาพแวดล้อมของสังคม หรือผู้นำในสังคม ระดับการศึกษาของคนในสังคม สภาพความเป็นอยู่ของคนในสังคม เมื่อคนในสังคมมีความพร้อมในปัจจัยที่กล่าวมาในข้างต้นมาก ย่อมส่งผลให้มีพฤติกรรมระบอบประชาธิปไตยค่อยข้างดี ถ้าสังคมขาดการเคารพสิทธิของผู้อื่น ขาดการรับผิดชอบต่อหน้าที่ ขาดการยึดถือประโยชน์ส่วนรวมขาด การมีส่วนร่วมทางการเมือง ประชาชนไม่มีความรู้เรื่องการเมือง เรื่องการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ดังกล่าว ก็จะทำให้เกิดปัญหาขึ้นในสังคม จากปัญหาและอุปสรรคในที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงตัดสินใจทำวิจัย เรื่อง พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น เพื่อค้นหาสาเหตุหรือปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหานั้นขึ้น ซึ่งมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น 2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น 4) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น จำนวน 211 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.871

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่ ค่า ไค-สแควร์ (Chi-Square Test) ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปร 2 ตัวแปร ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยตามข้อค้นพบ (Fact Findings) โดยนำเสนอผลการวิจัย ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัย พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

5.1.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น

ประชากรที่ศึกษา เป็นเพศหญิงมากที่สุด ร้อยละ 68.70 อายุระหว่าง 18-20 ปีมากที่สุด ร้อยละ 64.50 มีระดับชั้นปีที่ศึกษา ปีที่1 มากที่สุด ร้อยละ 41.20 และสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยมากที่สุด ร้อยละ 38.40

5.1.2 พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น

ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น อยู่ในระดับมาก ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น ด้านการรับผิดชอบต่อหน้าที่ ด้านการยึดถือประโยชน์ส่วนรวม และด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น มากที่สุด คือ การเคารพสิทธิและเสรีภาพในการนับถือศาสนา รองลงมา คือ การให้ความเคารพนับถือครูอาจารย์ และข้อที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ การปฏิบัติตนโดยไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น การเคารพสิทธิเสรีภาพในการตัดสินใจของผู้อื่นและการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

ด้านการรับผิดชอบต่อหน้าที่ โดยรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น มากที่สุด คือ การรักษาทรัพย์สินสมบัติของมหาวิทยาลัย รองลงมา คือ การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และข้อที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ การปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

ด้านการยึดถือประโยชน์ส่วนรวม โดยรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น มากที่สุด คือ สามารถทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้ รองลงมา คือ การ

รักษาผลประโยชน์ของมหาวิทยาลัย และข้อที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ มีการวางแผนในการปฏิบัติงาน

ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น มากที่สุด คือ การไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้ง รองลงมา คือ การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองของมหาวิทยาลัย ข้อที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ การเข้าร่วมการอภิปรายเกี่ยวกับปัญหาทางการเมืองของกลุ่มต่างๆที่จัดขึ้น

5.1.3 การทดสอบสมมติฐาน ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น โดยรวม พบว่า ตัวแปรเพศและสาขาวิชา กับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น มีความสัมพันธ์กันที่ระดับมีนัยสำคัญ .05 ส่วนตัวแปรอายุและระดับชั้นปีที่ศึกษา กับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ไม่มีความสัมพันธ์กันที่ระดับมีนัยสำคัญ .05 ซึ่งมี 2 ตัวแปรที่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และมี 2 ตัวแปรที่ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 1 เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ ระหว่าง 2 ตัวแปรด้วย Chi-Square Test พบว่า ตัวแปรเพศกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น มีความสัมพันธ์กันที่ระดับ .01 มีนัยสำคัญ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2 เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ ระหว่าง 2 ตัวแปรด้วย Chi-Square Test พบว่า ตัวแปรอายุกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ไม่มีความสัมพันธ์กันที่ระดับ .95 มีนัยสำคัญ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 3 เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ ระหว่าง 2 ตัวแปรด้วย Chi-Square Test พบว่า ตัวแปรระดับการชั้นปีที่ศึกษากับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ไม่มีความสัมพันธ์กันที่ระดับ .05 มีนัยสำคัญ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 4 เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง 2 ตัวแปรด้วย Chi-Square Test พบว่า ตัวแปรสาขาวิชากับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยา

เขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น มีความสัมพันธ์กันที่ระดับ .00 มีนัยสำคัญ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

5.1.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น

ผลการวิจัย พบว่า ประชากรได้ให้ข้อเสนอแนะในรายด้าน ดังนี้

ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น คือ ควรที่จะเคารพสิทธิของกันและกันไม่ควรที่ก้าวก่ายในเรื่องส่วนตัวของผู้อื่น เพราะบุคคลทุกคนมีความเสมอภาคเท่าเทียมทุกคนจะต้องให้เกียรติซึ่งกันและกันควรรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เคารพการตัดสินใจของผู้อื่นและตั้งอยู่บนพื้นฐานของความถูกต้อง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เปิดโอกาสให้ผู้อื่นแสดงความคิดเห็นและเวลาจัดกิจกรรมควรปรึกษาหารือกันและเคารพเสียงส่วนมาก

ด้านการรับผิดชอบหน้าที่ คือ ควรรับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายทุกครั้งและก็ต้องทำให้ดีที่สุด การแต่งกายด้วยชุดสุภาพเรียบร้อย ควรตรงต่อเวลา ควรมีการวางแผนก่อนดำเนินการทุกครั้งและควรมีความกระตือรือร้นในหน้าที่ที่รับผิดชอบมากกว่านี้

ด้านการยึดถือประโยชน์ส่วนรวม คือ ควรยึดถือประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว ควรมีการเข้าค่ายช่วยงานมหาวิทยาลัยและช่วยเหลือสังคม การมีกิจกรรมใดๆก็ควรให้ความร่วมมือกันทุกกิจกรรมและควรนักศึกษาทุกคนจะต้องรู้จักยึดถือประโยชน์ของมหาวิทยาลัยร่วมกัน

ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง คือ ควรไปเลือกตั้งทุกครั้งเมื่อมีการเลือกตั้ง ควรมีการจัดสัมมนาเกี่ยวกับเรื่องการเมือง เมื่อมีข่าวการเมืองควรนำมาติดบอร์ดของมหาวิทยาลัยเพื่อให้รู้ทันข่าวสารทางการเมือง มีการณรงค์เกี่ยวกับการคอร์รัปชั่น และควรมีการรณรงค์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัย พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น พบว่า

5.2.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า พฤติกรรมทั้ง 4 ด้านนี้เป็นพฤติกรรมขั้นพื้นฐานของประชาชนทั่วไปที่จะต้องประพฤติปฏิบัติ ไม่ว่าจะในด้านสิทธิเสรีภาพ ความรับผิดชอบ การทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวม และการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อที่จะให้เกิดประโยชน์สุขแก่ส่วนรวม จึงส่งผลให้ความคิดเห็นของนักศึกษายู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรรณอร พัชรชุมโชค ได้ศึกษา พฤติกรรมประชาธิปไตย

ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย พบว่า พฤติกรรมประชาธิปไตยในจำนวน 4 ด้าน ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหาภูมิราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน มีความรู้เกี่ยวกับการเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่นตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด มีความตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับ **รศ.อุษณีย์ คุญปลากร** ให้กล่าวถึง ความหมายของพฤติกรรมประชาธิปไตย มีความสำคัญคือ เป็นระบบการเมืองการปกครองที่เน้นผลประโยชน์ของประชาชน โดยประชาชน มีความเสมอภาค มีสิทธิ และเสรีภาพ ในการกระทำตามกฎหมาย และใช้เสียงส่วนมากเป็นเกณฑ์ตัดสินใจและแก้ปัญหา โดยเฉพาะการมีอำนาจโดยอิสระในการเลือกตัวแทนไปทำหน้าที่ฝ่ายบริหารและสามารถเปลี่ยนแปลงผู้บริหารโดยการเลือกตั้งตัวแทนใหม่ ทำหน้าที่แทนผู้บริหารชุดเก่าเมื่อครบวาระหนึ่ง ๆ การเลือกตั้งจึงเป็นกลไกสำคัญ และเป็นการแสดงออกในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย โดยมีเจตนาเพื่อให้เกิดความบริสุทธิ์ยุติธรรม ประชาชนใช้สิทธิเสรีภาพในฐานะเจ้าของประเทศ และอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง นักศึกษามีความรู้เรื่องการเมืองมีส่วนร่วมทางการเมือง ตามที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายกำหนดน้อย จึงทำให้การเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามีน้อย ซึ่งไม่สอดคล้องกับ **จันทนา สุทธิจารี** ได้กล่าวว่าการมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การมีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองของประชาชน ตามสิทธิที่ระบบการเมืองและกฎหมายกำหนดให้กระทำได้ เป็นการกระทำที่ต้องเกิดขึ้นด้วยความสมัครใจ เพื่อให้มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐทั้งในการเมือง การปกครองระดับท้องถิ่น หรือระดับชาติ และเมื่อวิเคราะห์รายด้านได้ผล ดังนี้

1) ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น พบว่า พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหาภูมิราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหาภูมิราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน มีการแสดงออกที่มีลักษณะเป็นประชาธิปไตยในการใช้สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคในการแสดงออกในด้านต่างๆ จึงทำให้ผลการวิจัยอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ **ไพศาล ภูไพบูลย์ ,อังคณา ตติรัตน์ และ ปณิตดา มีสมบัติงาม** ว่า การปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้น เป็นการปกครองที่ยึดถือและปฏิบัติร่วมกันคือการยึดมั่นในสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด หากประชาชนทุกคนรู้ถึงสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ และต่างปฏิบัติได้อย่างถูกต้องครบถ้วน ประชาชนในชาติย่อมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การให้ความเคารพนับถือครูอาจารย์และการเคารพสิทธิและเสรีภาพในการนับถือศาสนา ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ได้รับการอบรม มีความใกล้ชิดพระพุทธศาสนาซึ่งช่วยในการขัดเกลาจิตใจมนุษย์ให้รู้จักอ่อนน้อมถ่อมตน รู้จักสัมมาคารวะ ปฏิบัติตัว ทำตัวให้ดี ความประพฤติดี และมีการเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่นในด้านต่างๆ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของสังคม ซึ่งสอดคล้องกับ **คึกฤทธิ์ ปราโมชและชาญวิทย์ เกษตรศิริ** ได้ให้ความหมายของคำว่า “ประชาธิปไตย” คือ สิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาค สิทธิประกอบด้วยการรู้จักหน้าที่ เสรีภาพจะต้องไม่กระทบกระเทือนต่อบุคคลอื่น ไม่ว่าหนทางใดๆ ส่วนความเสมอภาค คือ ความเสมอภาคในโอกาสที่จะทำงานทุกชนิดตลอดจนความเสมอภาคในการที่จะก้าวหน้าต่อไปในกิจการงานของตน และ

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ปฏิบัติตนโดยไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น เคารพสิทธิเสรีภาพในการตัดสินใจของผู้อื่น ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน เคารพความคิดของตนเองเป็นใหญ่ ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การเคารพสิทธิของกันและกัน การยอมรับฟังซึ่งกันและกันมีน้อย ซึ่งไม่สอดคล้องกับ **ทรงกต พิลาลัย** ได้ทำการศึกษาเรื่องวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของข้าราชการเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่าวัฒนธรรมทางการเมืองของข้าราชการเรือนจำ มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยโดยรวมอยู่ในระดับสูง

2) ด้านการรับผิดชอบต่อหน้าที่ พบว่า พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน มีการแสดงออกทางด้านพฤติกรรมความรับผิดชอบ เพราะนักศึกษาแต่ละคนจะต้องมีหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบเพราะเป็นปัจจัยพื้นฐานของการดำรงชีวิต ไม่ว่าจะต่อตนเอง ต่อผู้อื่น ต่อสถานศึกษา มีการวางแผน มีความขยันหมั่นเพียร เพื่อที่จะให้งานนั้นบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับ **จันทร์หา พวงยอด** ได้กล่าวถึงพฤติกรรมความรับผิดชอบคือการมีความตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเอาใจใส่ มีความละเอียดรอบคอบ มีการวางแผน มีความขยันหมั่นเพียร อดทน เพื่อให้งานนั้นบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ยอมรับผลของการกระทำไม่ว่าจะเป็นผลดีหรือผลเสีย และพร้อมจะปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้นและเมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การรักษาทรัพย์สมบัติของมหาวิทยาลัย ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน เป็นบุคคลที่มีความรู้ ความเข้าใจ มีความใส่ใจ ขยันหมั่นเพียรที่จะศึกษาเล่าเรียน รู้จักรักษาทรัพย์สมบัติของสถานศึกษา รู้จักช่วยเหลืองานหรือกิจกรรมของสถานศึกษา รักษาและเชิดชูเกียรติยศชื่อเสียงของสถานศึกษาตาม

ความสามารถ ซึ่งสอดคล้องกับ **จินตนา ธนวิบูลย์ชัย**ให้ความหมาย ความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา ไว้ว่า หมายถึง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษา การรักษาผลประโยชน์ เกียรติยศ ชื่อเสียงของสถานศึกษา ช่วยกันรักษาความสะอาดของสถานศึกษา แต่งเครื่องแบบเรียบร้อย ไม่ทะเลาะวิวาทกัน ไม่ทำให้สถานศึกษาเสียชื่อเสียง ให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาในกิจกรรมต่างๆ เพื่อสร้างชื่อเสียงให้แก่สถานศึกษา และ

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน มีความรับผิดชอบ มีความตั้งใจที่จะทำงานที่ได้รับมอบหมายน้อย ไม่มีความเอาใจใส่ ไม่มีความละเอียดรอบคอบ ซึ่งไม่สอดคล้องกับ **เฉลิม** คำแก้วให้ความหมายของความรับผิดชอบ หมายถึง ความสนใจ ความตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเพียรพยายามและละเอียดรอบคอบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายรักษาสิทธิและหน้าที่ของตน ยอมรับผลการกระทำของตน ทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย พยายามปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น

3) ด้านการยึดถือประโยชน์ส่วนรวม พบว่า พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น สามารถทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้ รักษาผลประโยชน์ของมหาวิทยาลัย มีความเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งสอดคล้องกับ **คำนึ่ง ชัยสุวรรณรักษ์และธีระพล บุญสร้าง** พฤติกรรมการยึดถือประโยชน์ส่วนรวมไว้ดังนี้คือ การรู้จักประสานประโยชน์โดยยึดถือประโยชน์ส่วนรวมหรือของชาติเป็นที่ตั้งและมีการร่วมมือกันในการทำงาน เช่นการทำงานร่วมกันอย่างสันติวิธี รู้จักการประนีประนอม คำนึ่งถึงประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่ส่วนรวมเป็นส่วนใหญ่ และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สามารถทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้ ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน มีการเข้าร่วมกิจกรรมของทางมหาวิทยาลัย และของชุมชนและสังคม รักษาผลประโยชน์ ชื่อเสียงของมหาวิทยาลัยเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับ **สมวาสนา ธนเมธิกุล** ได้ให้ความหมาย ความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา ไว้ว่า คือ พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษา การรักษาผลประโยชน์ เกียรติยศ ชื่อเสียงของสถานศึกษา ตลอดจนการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าให้แก่สถานศึกษาและ

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการวางแผนในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า นักศึกษามีการวางแผนในการปฏิบัติหน้าที่น้อย ไม่มีความละเอียดรอบคอบ ไม่มีความพยายามที่จะปรับปรุงงานเพื่อที่จะให้งานที่ได้รับมอบหมายนั้นประสบความสำเร็จ ซึ่งไม่สอดคล้องกับ **จงจิตร**

ศิริทรัพย์อนันต์ ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบ หมายถึง การแสดงออกของบุคคลที่ปฏิบัติ ตามกฎระเบียบด้วยความพากเพียร ละเอียดรอบคอบ โดยไม่ต้องมีการควบคุมจากผู้อื่น ขอมรับผล การกระทำของตนเอง พยายามปรับปรุงงานให้ดียิ่งขึ้น เพื่อประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมาย

4) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่า พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน มีการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง คือการ ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองของมหาวิทยาลัย การติดตามข่าวสารทางการเมือง นักศึกษามีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ซึ่งสอดคล้องกับ **จิรโชติ วีระสัยและคณะ** ได้อธิบายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองและระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่แตกต่างกันออกไป เช่น การรับฟังข่าวสารทางการเมือง การออกเสียงลงคะแนน การสนทนาเรื่องการเมือง การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองและเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้ง ทั้งนี้อธิบายได้ว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของตนเองในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ เช่น การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง กิจกรรมการรณรงค์หาเสียง เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ **สุจิต บุญบง** ได้อธิบายความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่าเป็นกิจกรรมที่ถูกต้องตามกฎหมาย เช่น การไปใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นกิจกรรมของบุคคลแต่ละคนในการเลือกตัวแทนของคนเข้าไปใช้อำนาจในการปกครอง กิจกรรมการรณรงค์หาเสียง ชักชวนให้ผู้อื่นเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นต้น และ

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ เข้าร่วมการอภิปรายเกี่ยวกับปัญหาทางการเมืองของกลุ่มต่างๆ ที่จัดขึ้น ทั้งนี้อธิบายได้ว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน การมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคลอาจแตกต่างกันออกไปตามกาลเวลา และประสบการณ์ที่แตกต่างกันไป ในแต่ละสังคม เช่นการรับฟังข่าวสารทางการเมือง การอภิปรายและความเคลื่อนไหวทางการเมืองต่างๆและกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ หรือสถาบันทางการเมืองต่างๆ ซึ่งไม่สอดคล้องกับ **พรรณอร พัทธมโชค** ได้ทำการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมประชาธิปไตยในระดับปานกลางคือ การมีส่วนร่วมทางการเมือง

5.2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น

1) ผลการวิจัย ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล คือ ระดับชั้นปีที่ศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น หมายความว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมประชาธิปไตยที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ **กฤษฎางค์ จิตตรีพล** ได้ศึกษา อุดมการณ์ประชาธิปไตยของนักศึกษานายร้อยตำรวจ ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของนักเรียนนายร้อยตำรวจ ได้แก่ ระดับชั้นปีที่ศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับอุดมการณ์ประชาธิปไตยของนักศึกษานายร้อยตำรวจ และอายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น หมายความว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมประชาธิปไตยที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ **โกศล อดทน** ได้ศึกษาทัศนคติทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย : ศึกษาเฉพาะกรณีเจ้าหน้าที่ศูนย์สืบสวนสอบสวนตำรวจภูธรภาค 4 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่ศูนย์สืบสวนสอบสวน ตัวแปรอายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย

2) ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ตัวแปร เพศ มีความสัมพันธ์กัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า เพศ เป็นเหตุหรือสาเหตุที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมต่างๆ ของนักศึกษา เป็นเหตุที่ทำให้นักศึกษามีแนวคิด ข้อคิดเห็นด้านต่าง ๆ ที่แตกต่างกันออกไป เมื่อนักศึกษามีความรู้ ความคิดเห็น ก็จะทำให้ให้นักศึกษามีพฤติกรรมประชาธิปไตยมาก น้อย แตกต่างกันไป ซึ่งไม่สอดคล้องกับ **มงคล มั่นเจริญโชติ** ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของนิสิต : ศึกษาเฉพาะกรณี นิสิตคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของนิสิตคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้แก่ ชั้นปีที่ศึกษา และภูมิลำเนาเดิม ส่วนปัจจัยเพศ ประเภทของโรงเรียนที่ศึกษา รายได้ของครอบครัว สาขาวิชาที่ศึกษา ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย และลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว ไม่มีผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และสาขาวิชา มีความสัมพันธ์กัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สาขาวิชา เป็นเหตุให้นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น มีพฤติกรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยที่แตกต่างกัน เพราะว่าถ้าเป็นสาขาวิชารัฐศาสตร์ การปกครอง สาขาวิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์อาจจะมีความคิดเห็นทางการเมืองหรือพฤติกรรมทางการเมืองมากกว่าสาขาวิชาอื่นก็ได้ เพราะเป็นสาขาวิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ซึ่งสอดคล้องกับ **เนตรนภา นามผล** ได้ศึกษาเรื่อง “ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย : ศึกษาเฉพาะกรณี นิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์” ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัย ชั้นปีที่ศึกษา สาขาวิชาที่ศึกษา ความสนใจข่าวสารการเมือง และการเข้าร่วมกิจกรรมมีผลต่อทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

5.3 ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ประกอบกิจกรรมต่างๆเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีข้อเสนอแนะในการวิจัยดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัย พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ที่พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

- 1) ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น นักศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ควรมีการเรียนรู้ และส่งเสริมการเคารพสิทธิของผู้อื่น เพื่อพัฒนาให้อยู่ในระดับมากที่สุด
- 2) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง นักศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มหาวิทยาลัย ควรจัดการสัมมนาเกี่ยวกับการเมืองและติดตามข่าวสารทางการเมืองเพื่อให้ทราบ ความเคลื่อนไหวทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาให้อยู่ในระดับมากที่สุด

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

- 1) พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยเฉพาะเพื่อจะได้ค้นหาสาเหตุ และข้อมูลเชิงลึกต่อไป
- 2) ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมประชาธิปไตย เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้ประกอบกิจกรรมต่างๆเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
- 3) ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเมืองการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น

บรรณานุกรม

1. ภาษาไทย

1) หนังสือทั่วไป

กมล ทองธรรมชาติและคณะ . การเมืองการปกครองไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชย์,2525

กระทรวงศึกษาธิการ.หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2540. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, 2540

กรมพล ทองธรรมชาติและคณะ. หลักประชาธิปไตย. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531

กัลยา วานิชปัญญา. สถิติสำหรับงานวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548

กิ่งแก้ว ทรัพย์พระวงศ์ และสุจิตรา แดงอินทวัฒน์.จิตวิทยาทั่วไป (GENERAL PSYCHOLOGTY).พิมพ์ครั้งที่ 1.กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลศรีสงวนการพิมพ์, 2532

คณะกรรมการการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่สภาร่างรัฐธรรมนูญร่วมคิด. ร่วมสร้างร่วมร่างธรรมนูญ,2550. (อัดสำเนา)

คำนึ่ง ชัยสุวรรณรักษ์และธีระพล บุญสร้าง. ประชาธิปไตยในวิถีไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แม็ค, 2546

คึกฤทธิ์ ปราโมชและชาญวิทย์ เกษตรศิริ. ประชาธิปไตยของชาวบ้าน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พิมพ์เกษตร, 2539

จรรยา สุภาพ. หลักรัฐศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2514

จารึก ชุกติติกุล.กิจกรรมนิทรรศการ "ครุคอมพิวเตอร์ของแผ่นดิน" 18-20 สิงหาคม 2542. พิมพ์ครั้งที่ 1. เพชรบุรี: คณะคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีชั้นสูง สถาบันราชภัฏเพชรบุรี, 2542

จิรโชติ วีระสัยและคณะ. รัฐศาสตร์ทั่วไป. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2542

ชวนพิศ ทองทวีและคณะ. การติดตามผลบัณฑิตปริญญาตรีครุศาสตร์ สาขาการศึกษาในชนบท. มหาสารคาม : คณะวิชาครุศาสตร์ วิทยาลัยครูมหาสารคาม, 2520

ชัยพร วิชาวุธ.มูลสารจิตวิทยา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525

ธีระพล อรุณะกสิกรและคณะ. **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550** .

กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2550

ธีระศักดิ์ อุ่นอารมณฺ์เลิศ. **เครื่องมือวิจัยทางการศึกษา: การสร้างและพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร :

มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2549.

บุญชม ศรีสะอาด. **การวิจัยเบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สุวีริณาสาสน์, 2545

บุญชู โรจนเสถียร. **ปัญหาพื้นฐานของชาติต้องแก้ไข**. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์กรพิมพ์พลชัย, 2536

พรอัมรินทร์ พรหมเกิด. **สังคมวิทยาการเมือง**. ขอนแก่น : โรงพิมพ์คลังนานากรรม, 2545.

ไพศาล ภูไพบูลย์. **อังกฤษ ตติรัตน และปนัดดา มีสมบัติงาม. หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการ**

ดำเนินชีวิตในสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์, 2551

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน. **รายงานการประเมินตนเอง ประจำปีการศึกษา**

2549 (Self Assessment Report. SAR); 1 มิถุนายน 2549 – 31 พฤษภาคม ,2550.

โยธิน ศันสนยุท และคณะ. **มนุษยสัมพันธ์ : จิตวิทยาการทำงานในองค์กร** .พิมพ์ครั้งที่ 3.

กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ, 2535

โรชิตี วีระชัยและคณะ. **รัฐศาสตร์ทั่วไป**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2542.

ราชบัณฑิต. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร :

ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์. , 2546

รุจิรา เดชากรูรและสุรพันธ์ ทับสุวรรณ. **หลักรัฐธรรมนูญและสถาบันการเมือง**. กรุงเทพมหานคร :

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2548

ลิขิต ธีรเวคิน. **การเมืองการปกครองไทย**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

2548

สมบุญณ์ สุขสำราญ. **อุดมการณ์ของชาติ**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของ

ชาติสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2541

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. **ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม (Theories and techniques in**

behavior modification). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536

สำเร็จ จันทรสวรรณ และสุวรรณ บัวทวน. **ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์**. ขอนแก่น :

มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2547

สิทธิโชค วรานุสันติกุล .**จิตวิทยาสังคม : ทฤษฎีและการประยุกต์ (Social psychology: theories**

and applications). กรุงเทพมหานคร : ซีเอ็ดดูเคชั่น, 2546

- สุขุม นวลสกุลและวิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ. **การเมืองและการปกครองไทย**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2539
- สุทธิลักษณ์ สมิตะสิริและยงยุทธ ขจรธรรม.การประชุมสัมมนาเรื่อง "การพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพพื้นฐานของเด็กวัยเรียน". ความหวังของแผ่นดิน: เด็ก ... รากฐานของการพัฒนาคน-พัฒนาประเทศความท้าทายต่อกระบวนทัศน์ใหม่ในการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยโภชนาการ มหาวิทยาลัยมหิดลและมูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ, 2540
- อมร รักษาสัตย์. **การศึกษากับการพัฒนาประชาธิปไตย**. กรุงเทพมหานคร : เจริญผล, 2541

2) วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์

- กฤษฎาภักดิ์ จิตตรีพล. "อุดมการณ์ประชาธิปไตยของนักเรียนนานร้อยตำรวจ". **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2539
- โกศล อุดทน. ทิศนคติทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย : ศึกษาเฉพาะกรณีเจ้าหน้าที่ศูนย์สืบสวนสอบสวนตำรวจภูธรภาค 4. **สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2549
- จงจิตร ศิริทรัพย์จันทน์. "ปัจจัยที่มีผลต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในกรุงเทพมหานคร". **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2528
- จันทร์ภา พวงยอด. "การพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพุทธจักรวิทยาโดยใช้กิจกรรมและเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง". **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2543
- จินตนา ธนวิบูลย์ชัย. "คุณสมบัติในการวัดและคุณภาพของมาตรเจตคติเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อที่สร้างขึ้นโดยประยุกต์วิธีการของธอร์นไคค์". **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2540
- จิรชาติ นาคสวัสดิ์. "การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา: ศึกษาเฉพาะกรณีนักศึกษาคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง". **ภาคินิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2540
- เฉลิม คำแก้ว. "ผลการให้คำปรึกษากลุ่มที่มีความรับผิดชอบของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านห้วยก้างราษฎร์สามัคคี อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย". **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2530

- ชโรธรา อโนมาศ. “วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน”. **สารนิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2550
- ทรงกต พิลาชัย. “วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของข้าราชการเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม”. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2552
- นภาพร พลบูรณ์. “พฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลปากชม อำเภอปากชม จังหวัดเลย”. **สารนิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2553
- พรรณอร พัทธชุม โขก. “พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย”. **สารนิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2552
- ภัศรา อรุณมีศรี . “การพัฒนามาตรวัดเจตคติด้านความรับผิดชอบสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533
- มงคล มั่นเจริญโชติ. “ปัจจัยที่มีผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของนิสิตนักศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณี นิสิตคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์”. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2552
- ร้อยตำรวจเอกสุรสีห์ อินอุ่นโชติ. “พฤติกรรมการใช้ยาเสพติดของผู้ผ่านการฝึกอบรมตามโครงการแสงเทียน”. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2544
- ฤกษ์ชัย คุณูปการ. “ลักษณะทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องในเชิงสาเหตุต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาสถาบันราชภัฏ”. **รายงานการวิจัย**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2547
- วรเทพ เวียงแก. “พฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ภาควิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น”. (**รายงานการวิจัยมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน**) , 2552
- ศิริวิมล เปี่ยมวิทยาคุณ. “วัฒนธรรมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง : ศึกษาเปรียบเทียบคณะรัฐศาสตร์กับคณะบริหารธุรกิจ”. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2547

สมวาสนา ธนเมธีกุล. “จิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบของนักศึกษา
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น”. วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2546

3) เว็บไซต์

จิตวิทยาในการจัดการกับบุคคลที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา, 17 มิถุนายน 2552,
<http://www.rural.chula.ac.th/Relation/Board/show.php?id=65>.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม

เลขที่แบบสอบถาม □□□

แบบสอบถามการวิจัย

เรื่อง พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัย
มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยใคร่ขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงและโปรดตอบแบบสอบถามทุกข้อ ผู้วิจัยจะเก็บคำตอบของท่านเป็นความลับและนำเสนอผลการวิจัยเป็นลักษณะภาพรวม โดยจะไม่มีผลกระทบต่อผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น แต่ในทางตรงกันข้ามข้อมูลที่ท่านตอบจะเป็นประโยชน์ต่อการนำข้อมูลจากการวิจัยไปใช้ประกอบกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

แบบสอบถามชุดนี้ มีจำนวน 5 หน้า ประกอบด้วยข้อคำถาม 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัย
มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น

- 1) ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น
- 2) ด้านการรับผิดชอบต่อหน้าที่
- 3) ด้านการยึดถือประโยชน์ส่วนรวม
- 4) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัย
มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านมา ณ โอกาสนี้

นางสาวศรีัญญา เพ็ญนอก

นักศึกษาหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

ข้อความ	สำหรับผู้วิจัย
<p>1. เพศ</p> <p>☐ 1. ชาย ☐ 2. หญิง</p>	[ ]V1
<p>2. อายุ.....ปี</p>	[ ]V2
<p>3. ระดับชั้นปีที่กำลังศึกษา</p> <p>☐ 1. ชั้นปีที่ 1 ☐ 2. ชั้นปีที่ 2</p> <p>☐ 3. ชั้นปีที่ 3 ☐ 4. ชั้นปีที่ 4</p> <p>☐ 5. ชั้นปีที่ 5</p>	[ ]V3
<p>4. สาขาวิชา</p> <p>☐ 1. สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง</p> <p>☐ 2. สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ</p> <p>☐ 3. สาขาวิชาภาษาอังกฤษ</p> <p>☐ 4. สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย</p> <p>☐ 5. สาขาวิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์</p>	[ ]V4

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับการปฏิบัติของท่าน

- 5 หมายถึง ระดับการปฏิบัติมากที่สุด
4 หมายถึง ระดับการปฏิบัติมาก
3 หมายถึง ระดับการปฏิบัติปานกลาง
2 หมายถึง ระดับการปฏิบัติน้อย
1 หมายถึง ระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด

ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับผู้วิจัย
	5	4	3	2	1	
1. ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น						
1.1 ท่านปฏิบัติตนโดยไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น						[ ] V5
1.2 ท่านเคารพในความเสมอภาคของเพศชายและเพศหญิง						[ ] V6
1.3 ท่านเคารพสิทธิและเสรีภาพในการนับถือศาสนา						[ ] V7
1.4 ท่านเคารพสิทธิเสรีภาพในการตัดสินใจของผู้อื่น						[ ] V8
1.5 ท่านให้ความเคารพนับถือครูอาจารย์						[ ] V9
1.6 ท่านยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น						[ ] V10
2. ด้านการรับผิดชอบต่อหน้าที่						
2.1 ท่านปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย						[ ] V11
2.2 ท่านปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต						[ ] V12
2.3 ท่านปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของมหาวิทยาลัย						[ ] V13
2.4 ท่านรักษาทrophicสมบัติของมหาวิทยาลัย						[ ] V14
2.5 ท่านยอมรับผิดเมื่อทำงานผิดพลาด						[ ] V15

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตอีสาน (ต่อ)

ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
	5	4	3	2	1	
2.6 ท่านช่วยเหลืองานหรือกิจกรรมของมหาวิทยาลัย						[ ] V16
3. ด้านการยึดถือประโยชน์ส่วนรวม						
3.1 ท่านรักษาผลประโยชน์ของมหาวิทยาลัย						[ ] V17
3.2 ท่านสามารถทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้						[ ] V18
3.3 ท่านมีความเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม						[ ] V19
3.4 ท่านมีการวางแผนในการปฏิบัติงาน						[ ] V20
3.5 ท่านใช้ทรัพยากรของมหาวิทยาลัยอย่างคุ้มค่า						[ ] V21
3.6 ท่านให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมของชุมชนและสังคม						[ ] V22
4. ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง						
4.1 ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้ง						[ ] V23
4.2 ท่านเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองของมหาวิทยาลัย						[ ] V24
4.3 ท่านชักชวนผู้อื่นสนทนาในเรื่องทางการเมือง						[ ] V25
4.4 ท่านติดตามข่าวสารทางการเมืองเป็นประจำ						[ ] V26
4.5 ท่านเข้าร่วมการอภิปรายเกี่ยวกับปัญหาทางการเมืองของกลุ่มต่างๆที่จัดขึ้น						[ ] V27
4.6 ท่านให้ข้อมูลหรือความรู้เกี่ยวกับการเมืองแก่บุคคลทั่วไป						[ ] V28
4.7 ท่านเข้าร่วมการเคลื่อนไหวทางการเมืองต่างๆ เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมการณรงค์เลือกตั้ง การหาเสียงเลือกตั้ง						[ ] V29

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏ
ราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น

1) ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น

.....

.....

.....

.....

2) ด้านการรับผิดชอบต่อหน้าที่

.....

.....

.....

.....

3) ด้านการยึดถือประโยชน์ส่วนรวม

.....

.....

.....

.....

4) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง

.....

.....

.....

.....

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. รองศาสตราจารย์ สำเริง จันทร์สุวรรณ

- วุฒิกการศึกษา พบ.ม. (สถิติประยุกต์ สาขาวิชาประชากรศาสตร์)
- รองศาสตราจารย์ ระดับ 9
- อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยขอนแก่น
- อาจารย์พิเศษมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ บัวสุข

- วุฒิกการศึกษา ศน.บ.(ภาษาอังกฤษ), M.A. (Linguistic), Ph.D.(English)
- หัวหน้างานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
- อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

3. นายเอกชาติ สุพรรณ

- วุฒิกการศึกษา ศน.บ. (ภาษาอังกฤษ), ศส.ม. (ทางการศึกษา)
- ผู้ช่วยอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
- อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ภาคผนวก ค

หนังสือขออนุญาตแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ

ที่ ศธ 6012/591

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
ถนนราษฎร์คณิง ตำบลในเมือง
อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000

14 พฤศจิกายน 2554

เรื่อง ขออนุญาตแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ

เจริญพร รองศาสตราจารย์สำเร็จ จันทรสวรรณ

ด้วย นางสาวศรีัญญา เผือกนอก นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาหลักสูตร ศาสนศาสตร์ มหามบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ศูนย์การศึกษาวิทยาเขตอีสาน รหัสประจำตัวนักศึกษา 5314203044 กำลังทำสารนิพนธ์เรื่อง “พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น” ในการนี้ จำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและพิจารณาเนื้อหาของแบบสอบถามเพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยให้ได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและเที่ยงตรงที่สุด

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอแต่งตั้งท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและพิจารณาเนื้อหาของเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาดังกล่าว หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณา

เจริญพร

(พระครูปลัดธรรมจริยวัฒน์)

รักษาการแทนรองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

บันทึกข้อความ

หน่วยงาน งานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน โทร. 043-241488

ที่ ศษ 6012/ว 197 วันที่ 14 พฤศจิกายน 2554

เรื่อง ขออนุญาตแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ

เจริญพร รศ.ดร.ไพโรจน์ บัวสุข

ด้วย นางสาวศรีัญญา เฟือกนอก นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาหลักสูตร ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ศูนย์การศึกษา วิทยาเขตอีสาน รหัสประจำตัวนักศึกษา 5314203044 กำลังทำสารนิพนธ์เรื่อง “พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น” ในกรณีนี้ จำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและพิจารณาเนื้อหาของแบบสอบถามเพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยให้ได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและเที่ยงตรงที่สุด

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอแต่งตั้งท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและพิจารณาเนื้อหาของเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาดังกล่าว หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

(พระครูปลัดธรรมจริยวัฒน์)

รักษาการแทนรองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

บันทึกข้อความ

หน่วยงาน งานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน โทร. 043-241488

ที่ ศษ 6012/ว 197 วันที่ 14 พฤศจิกายน 2554

เรื่อง ขออนุญาตแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ

เจริญพร นายเอกชาติ สุขแสน

ด้วย นางสาวศรีัญญา เฟือกนอก นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาหลักสูตร ศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัย สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ศูนย์การศึกษา วิทยาเขตอีสาน รหัสประจำตัวนักศึกษา 5314203044 กำลังทำสารนิพนธ์เรื่อง “พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น” ในกรณีนี้ จำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและพิจารณาเนื้อหาขอแบบสอบถามเพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยให้ได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและเที่ยงตรงที่สุด

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอแต่งตั้งท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและพิจารณาเนื้อหาของเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาดังกล่าว หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

(พระครูปลัดธรรมจริยวัฒน์)

รักษาการแทนรองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ภาคผนวก ง
แบบประเมินดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม

แบบสอบถามการวิจัย

เรื่องพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น

คำชี้แจง

1) แบบสอบถามชุดนี้จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยใคร่ขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงและโปรดตอบแบบสอบถามทุกข้อ ผู้วิจัยจะเก็บคำตอบของท่านเป็นความลับและนำเสนอผลการวิจัยเป็นลักษณะภาพรวม โดยจะไม่มีผลกระทบต่อผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น แต่ในทางตรงกันข้ามข้อมูลที่ท่านตอบจะเป็นประโยชน์ต่อการใช้ประกอบกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2) แบบสอบถามชุดนี้ มีจำนวน 5 หน้า ประกอบด้วยข้อคำถาม 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น

- 1) ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น
- 2) ด้านการรับผิดชอบต่อหน้าที่
- 3) ด้านการยึดถือประโยชน์ส่วนรวม
- 4) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านมา ณ โอกาสนี้

3) วิธีการประเมิน ให้ทำ $\sqrt{\quad}$ ลงในช่องระดับการประเมิน 3 ระดับ ดังนี้

- วัดได้ (+1) หมายถึง มีความสอดคล้องกับคำนิยาม
 ไม่แน่ใจ (0) หมายถึง ไม่แน่ใจว่ามีความสอดคล้องกับคำนิยาม
 วัดไม่ได้ (-1) หมายถึง ไม่มีความสอดคล้องกับคำนิยาม

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อที่	ประเด็นคำถาม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1.	เพศ ชาย หญิง	1	1	1	3	1
2.	อายุ.....ปี	1	1	1	3	1
3.	ระดับชั้นปีที่กำลังศึกษา 1. ชั้นปีที่ 1 2. ชั้นปีที่ 2 3. ชั้นปีที่ 3 4. ชั้นปีที่ 4 5. ชั้นปีที่ 5	1	1	1	3	1
4.	สาขาวิชา 1. สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง 2. สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ 3. สาขาวิชาภาษาอังกฤษ 4. สาขาการศึกษาปฐมวัย 5. สาขาวิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์	1	1	1	3	1

ตอนที่ 2 พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขต
อีสาน จังหวัดขอนแก่น

ข้อที่	ประเด็นคำถาม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
	1. ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น					
1	ท่านปฏิบัติตนโดยไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น	1	1	1	3	1
2	ท่านเคารพในความเสมอภาคของเพศชายและเพศหญิง	1	1	1	3	1
3	ท่านเคารพสิทธิและเสรีภาพในการนับถือศาสนา	1	1	0	2	0.67
4	ท่านเคารพสิทธิเสรีภาพในการตัดสินใจของผู้อื่น	1	1	0	2	0.67
5	ท่านให้ความเคารพนับถือครูอาจารย์	1	1	1	3	1
6	ท่านยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	1	1	1	3	1
	2. ด้านการรับผิดชอบต่อหน้าที่					
7	ท่านปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	1	1	1	3	1
8	ท่านปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต	1	1	1	3	1
9	ท่านปฏิบัติตนตามระเบียบข้อบังคับของมหาวิทยาลัย	1	1	1	3	1
10	ท่านรักษาทรัพย์สินของมหาวิทยาลัย	1	1	0	2	0.67
11	ท่านยอมรับผิดเมื่อทำงานผิดพลาด	1	1	1		
12	ท่านช่วยเหลืองานหรือกิจกรรมของมหาวิทยาลัย	1	1	1	3	1
	3. ด้านการยึดถือประโยชน์ส่วนรวม					
13	ท่านรักษาผลประโยชน์ของมหาวิทยาลัย	1	1	0	2	0.67
14	ท่านสามารถทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้	1	1	1	3	1

ข้อที่	ประเด็นคำถาม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
15	ท่านมีความเสียดสีต่อประโยชน์ส่วนรวม	1	1	1	3	1
16	ท่านมีการวางแผนในการปฏิบัติงาน	1	1	1	3	1
17	ท่านใช้ทรัพยากรของมหาวิทยาลัยอย่างคุ้มค่า	1	1	1	3	1
18	ท่านให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมของชุมชนและสังคม	1	1	0	2	0.67
4. ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง						
19	ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้ง	1	1	1	3	1
20	ท่านเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองของมหาวิทยาลัย	1	1	0	2	0.67
21	ท่านชักชวนผู้อื่นสนทนาในเรื่องทางการเมือง	1	1	1	3	1
22	ท่านติดตามข่าวสารทางการเมืองเป็นประจำ	1	1	1	3	1
23	ท่านเข้าร่วมการอภิปรายเกี่ยวกับปัญหาทางการเมืองของกลุ่มต่างๆที่จัดขึ้น	1	1	1	3	1
24	ท่านให้ข้อมูลหรือความรู้เกี่ยวกับการเมืองแก่บุคคลทั่วไป	1	1	1	3	1
25	ท่านเข้าร่วมการเคลื่อนไหวทางการเมืองต่างๆ เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมการณรงค์เลือกตั้ง การหาเสียงเลือกตั้ง	1	1	0	2	0.67

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น

ข้อที่	ประเด็นคำถาม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1	ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น	1	1	1	3	1
2	ด้านความรับผิดชอบ	1	1	1	3	1
3	ด้านประโยชน์ส่วนรวม	1	1	1	3	1
4	ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง	1	1	1	3	1

ภาคผนวก จ

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

บันทึกข้อความ

หน่วยงาน งานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน โทร. 043-241495

ที่ ศธ 6012/019 วันที่ 13 มกราคม 2555

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร หัวหน้าฝ่ายจัดการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ด้วย นางสาวศรีัญญา เพ็ญนอก นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาหลักสูตรศาสนศาสตร์-มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง ศูนย์การศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน รหัสประจำตัวนักศึกษา 5314203044 กำลังทำสารนิพนธ์เรื่อง “พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร โดยมี ผศ.พิเศษ ดร.สุกิจ ชัยมุสิก เป็นที่ปรึกษาสารนิพนธ์ และ ผศ.ดร.พุทธรักษ์ ปราบนอก เป็นที่ปรึกษาร่วม

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเพื่ออนุญาตให้นักศึกษาดังกล่าว เก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานของท่าน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณา

เจริญพร

(พระครูปลัดธรรมจริยวัฒน์)

รักษาการแทนรองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ภาคผนวก จ
คำศัพท์ประสิทธิ์แอลฟา

Reliability

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
เพศ	124.4000	188.8000	-.2444	.8762
อายุ	106.1000	166.2310	.4226	.8685
ชั้น	123.9000	171.4034	.3499	.8700
สาขา	122.6667	209.6092	-.5368	.9057
ด้าน1.1	121.7333	176.8920	.4805	.8667
ด้าน1.2	121.5667	182.9437	.1497	.8721
ด้าน1.3	121.3333	180.5747	.2924	.8699
ด้าน1.4	121.4667	180.4644	.3422	.8693
ด้าน1.5	121.4000	182.8000	.2276	.8709
ด้าน1.6	121.8000	179.2690	.3551	.8688
ด้าน2.1	122.0333	174.4471	.6001	.8645
ด้าน2.2	121.6000	176.5241	.4907	.8665
ด้าน2.3	122.1667	169.4540	.6609	.8615
ด้าน2.4	121.9333	174.2023	.4300	.8668
ด้าน2.5	121.6333	179.3437	.3330	.8691
ด้าน2.6	122.3000	168.4931	.5890	.8624
ด้าน3.1	122.0667	172.6851	.6276	.8634
ด้าน3.2	121.4333	183.2885	.1824	.8714

ด้าน3.3	121.8667	172.6023	.6668	.8630
ด้าน3.4	122.0667	174.8230	.4599	.8663
ด้าน3.5	122.0000	175.3103	.4180	.8672
ด้าน3.6	122.1000	173.6103	.4775	.8658
ด้าน4.1	121.9333	174.3402	.3076	.8706
ด้าน4.2	122.7000	162.7690	.6768	.8590
ด้าน4.3	123.2000	160.0966	.7185	.8573
ด้าน4.4	123.0667	160.8920	.7614	.8564
ด้าน4.5	123.4333	158.0471	.7680	.8554
ด้าน4.6	123.2667	160.4782	.7639	.8562
ด้าน4.7	123.6333	158.0333	.6900	.8578

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 29

Alpha = .8713

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - ชื่อสกุล	นางสาวศรีัญญา เพ็ญนอก
วัน/เดือน /ปีที่เกิด	วันที่ 29 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2528
ที่อยู่ปัจจุบัน	6 หมู่ 1 บ้านศูนย์กลาง ตำบลแก้งสนามนาง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครราชสีมา
ประวัติการศึกษา	ศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
ประวัติการทำงาน	พ.ศ. 2551-ปัจจุบัน เจ้าหน้าที่ธุรการงานบัณฑิตวิทยาลัย
สถานที่ทำงาน	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น